

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

**BELİREN YETİŞKİNLİK DÖNEMİ VE YETİŞKİNLİK
DÖNEMİNİN ROMANTİK İLİŞKİ YAŞANTILARI, İNANÇLARI
İLE CİNSEL TUTUM VE YAŞANTILARI AÇISINDAN
KARŞILAŞTIRILMASI**

Fatih AYYILDIZ

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Çiğdem YAVUZ GÜLER

İstanbul, 2017

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

BELİREN YETİŞKİNLİK DÖNEMİ VE YETİŞKİNLİK
DÖNEMİNİN ROMANTİK İLİŞKİ YAŞANTILARI, İNANÇLARI
İLE CİNSEL TUTUM VE YAŞANTILARI AÇISINDAN
KARŞILAŞTIRILMASI

Fatih AYYILDIZ
144102155

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Çiğdem YAVUZ GÜLER

İstanbul, 2017

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ SINAV TUTANAĞI

GENEL BİLGİLER

Öğrenci No	:	
Öğrenci Adı Soyadı	:	Fatih AYYILDIZ
Anabilim Dalı	:	Klinik Psikoloji
Tez Danışmanı	:	Yrd.Doç.Dr. Çiğdem YAVUZ GÜLER
Tezin Başlığı	:	BELİREN YETİŞKİNLİK DÖNEMİ VE YETİŞKİNLİK DÖNEMİNİN ROMANTİK İLİŞKİ YAŞANTILARI, İNANÇLARI İLE CİNSEL TUTUM VE YAŞANTILARI AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI

TEZ SAVUNMA SINAVI TUTANAĞI

Toplantı Tarihi	:	19.01.2017	Saati	:	10.45
Öğrenci Savunmaya	:	☒ GELDI			
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca tez bilimsel olarak incelenmiş, adayın tez çalışmasını sunmasının ardından, adaya tez çalışması ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,					
☒ OY BİRLİĞİ ☐ OY ÇOKLUĞU					
☒ Yapılan savunma sınavında adayın başarılı bulunması sonucunda tez KABUL edilmiştir.					
☐ Yapılan savunma sınavı sonucunda tezin DÜZELTİLMESİ için ..... ay EK SÜRE verilmesinin Enstitü Müdürlüğüne önerilmesi kararı alınmıştır. (en fazla 3 ay)					
☐ Yapılan savunma sınavının sonucunda tezin REDDEDİLMESİ kararı alınmıştır.					
Savunmada Tezin Başlığı	:	☐ Değişmedi. ☐ Değişti.			
Tezin Yeni Başlığı	:				
Öğrenci Savunmaya	:	☐ GELMEDİ			
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca yukarıda belirtilen tarih ve saatte Tez Savunma Jürisi toplanmış ancak ilgili öğrenci savunma sınavına gelmemiştir. Adayın tez çalışmasını Jüri önünde sunmadığı için yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,					
☐ OY BİRLİĞİ ile REDDEDİLMİŞTİR.					

ile almıştır.

Tez Sınavı Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmza
Danışman Üye	Yrd.Doç.Dr. Çiğdem YAVUZ GÜLER	
Üye	Doç.Dr. Barış METİN	
Üye	Doç.Dr. Korkut ULUCAN	

YEMİN METNİ

Yemin Metni Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Beliren Yetişkinlik Dönemi ve Yetişkinlik Döneminin Romantik İlişki Yaşantıları, İnançları İle Cinsel Tutum ve Yaşantıları Açısından Karşılaştırılması.” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih .../.../.....

FATİH AYYILDIZ

İmza

TEŞEKKÜR

Bir millet savaş meydanlarında ne kadar parlak zaferler elde ederse etsin o zaferlerin kalıcı sonuçlar vermesi ancak irfan ordusuyla mümkündür.

Mustafa Kemal Atatürk

En başta Yüksek Lisans tezimin konusunu seçmemde ve araştırma süresi boyunca bilgi, beceri deneyimleri ile bana ışık tutan çok değerli tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Çiğdem Yavuz Güler'e,

Çalışmada ölçeklerini kullandığım değerli hocalarım Doç. Dr. Cem Ali Gizir, Uzm. Dr. Özgür Karaçam, Doç. Dr. Ayda Büyüksahin Sunal, Tuğba Gürcan'a, her konuda benim yanımda olan ve asla haklarını ödeyemeyeceğim sevgili babam ve annem Nureddin Ayyıldız, Neşe Ayyıldız'a, yine maddi manevi benim her zaman yanımda olan sevgili ablam Gamze Ayyıldız Abi'ye, annem ve babamdan farksız sevdiğim ve saygı duyduğum ellerinde büyüdüğüm teyzelerim Gülsen Sıçrar, Birsen Sıçrar ve dayım Yüksel Sıçrar'a, can yoldaşım, diğer yarım, güzel gönlünü sevdiğim insan Gamze Özel'e, TEŞEKKÜRLERİMLE....

Psk. Fatih Ayyıldız

ÖZET

AYYILDIZ Fatih, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2017

Beliren Yetişkinlik Dönemi ve Yetişkinlik Döneminin Romantik İlişki Yaşantıları, İnançları İle Cinsel Tutum ve Yaşantıları Açısından Karşılaştırılması

Bu araştırma; beliren yetişkinler ile yetişkin bireylerin romantik ilişki yaşantıları ve inançları ile cinsel tutum, yaşantıları açısından karşılaştırılmasını amaçlamaktadır.

Araştırmanın örneklemini, devam eden romantik ilişkisi olan 100 beliren yetişkin ve 100 yetişkin birey olmak üzere toplam 200 birey oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme seçkisiz örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir.

Katılımcılara, araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” ve “İlişkisel Belirsizlik Ölçeği”, “İlişki İstikrarı Alt Ölçeği Olan İlişki Doyumu Ölçeği”, “İlişki İnançları Ölçeği” ve “Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği” uygulanmıştır.

Verilerin çözümü ve yorumu için niceliksel verilerin karşılaştırılmasında iki grup arasındaki farkı Bağımsız Örneklem T testi yapılmıştır. Bireylerin yetişkinlik boyutları ile sosyodemografik özellikleri arasındaki ilişki ki-kare ile test edilmiştir.

Araştırma sonucunda, yetişkin bireylerin ilişki sürelerinin, beliren yetişkinlerden uzun olduğu bulunmuştur. Beliren yetişkinlerin ilişki tanımları flört olurken, yetişkin bireylerin söz/nişan olduğu bulunmuştur. Beliren yetişkinler ailesi ve arkadaşları ile yaşarken yetişkin bireylerin çoğunluğunun yalnız yaşadığı bulunmuştur.

Beliren yetişkinler partnerlerini seçerken aşk'a ve cinselliğe, yetişkin bireylerin ise partnerlerin kişilik özelliklerine, güvene ve ortak ilgi alanına daha fazla dikkat ettikleri bulunmuştur.

Beliren yetişkinlerin partnerleri ile yetişkin bireylerden daha sık çatıştıkları bulunmuştur. Beliren yetişkinlerin, hissedilen duygularla, düşüncelerdeki farklılıklarla ve gelecekle ilgili konularda, yetişkin bireylerden daha çok çatışma yaşadıkları bulunmuştur.

Beliren yetişkinlerin, benliğe yönelik belirsizlik, partnere yönelik belirsizlik, ilişkiye yönelik belirsizlik ve toplam ilişkisel belirsizlik düzeylerinin yetişkin bireylerden daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Yetişkin bireylerin, ilişki doyumu ve ilişki inançları düzeylerinin beliren yetişkinlerden daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Yetişkin bireylerin cinsel tutum ölçeğindeki onaylayıcılık düzeyleri, beliren yetişkinlerden daha yüksek olduğu saptanırken, beliren yetişkinlerin cinsel tutum ölçeğindeki doğum kontrolü düzeylerinin yetişkin bireylerden daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Beliren Yetişkinlik, Yetişkinlik, İlişkisel Belirsizlik, İlişki Doyumu, İlişki İnançları, Romantik İlişki

ABSTRACT

AYYILDIZ Fatih, Master's Thesis , İstanbul, 2017

Comparison Between Emerging Adulthood and Adulthood Periods In Terms of Romantic Relationship Experiences, Relationship Beliefs and Sexual Behaviours

This study aims at comparing emerging adulthood and adulthood periods in terms of romantic relationship experiences, relationship beliefs and sexual attitudes.

Sample groups include 200 individuals, with 100 emerging adults and 100 adults with an ongoing relationship. The sample of the research have been specified with random sampling method.

During the study, participants have been subjected to “Personal Data Form” which have been prepared by the researcher and “Relational Uncertainty Scale”, “Relationship Satisfaction Scale as a Subscale of Relationship Stability”, “Relationship Beliefs Scale” and “Hendrick Sexual Attitudes Scale”.

Independent Group T Test has been implemented for the solution and interpretation of the data, in terms of comparing the data quantitatively. The relationship between the dimensions of Adulthood and sociodemographic attributes of the individuals have been tested by chi-square test.

The results show that relationship span is much longer in adults than in emerging adults. While “flirt” is the definition for the relationship among the emerging adults, “engagement” is the description of relationship among the others. Moreover, emerging adults live with their parents. However, adults live alone.

It has been revealed that emerging adults pay attention to love and sexuality while adults tend to focus on personality, trust and common interests while choosing partner.

According to the study, emerging adults have more conflicts on a number of issues, such as emotions, different opinions and future plans, than adults.

In addition, levels of self, partner and relationship uncertainty is higher among the emerging adults than adults.

Besides, levels of relationship satisfaction and relationship beliefs are higher on adults than emerging adults.

Apart from that, levels of permissiveness on sexual attitude scale are higher on adults than emerging adults. It has been also determined that birth control levels are much higher on emerging adults than adults.

Key Words: Emerging Adulthood, Adulthood, Relational Uncertainty, Relationship Satisfaction, Relationship Beliefs, Romantic Relationship

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ	i
TEŞEKKÜR	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ.....	vii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. PROBLEM TANIMI	1
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI	6
1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	7
1.4. SINIRLILIKLAR.....	8
1.5. SAYILTILAR.....	8
2. İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR	9
2.1. ERGENLİK NEDİR?	9
2.2. YETİŞKİNLİK NEDİR?	10
2.3. BELİREN YETİŞKİNLİK NEDİR?	11
2.3.1. Beliren Yetişkinlik Kavramı Nasıl Ortaya Çıktı	13
2.3.2. Beliren Yetişkinlik Dönemi Üzerine Yapılan Araştırmalar	15
2.4. BELİREN YETİŞKİNLİĞİN AYIRT EDİCİ ÖZELLİKLERİ.....	17
2.4.1. Beliren Yetişkinlik Kimlik Arayışı Dönemidir	17
2.4.2. Beliren Yetişkinlik Değişkenlik Dönemidir (İstikrarsızlık)	18
2.4.3. Beliren Yetişkinlik Kendine Odaklanma Dönemidir	19
2.4.4. Beliren Yetişkinlik Dönemi Kendini Arada Hissetme Dönemidir.....	20
2.4.5. Beliren Yetişkinlik Dönemi Fırsatlar Dönemidir	21
2.5. ROMANTİK YAKINLIK KURAMI	21
2.6. BELİREN YETİŞKİNLİKTE ROMANTİK İLİŞKİLER VE YAKINLIK ..	22
2.7. ERGENLERDE VE YETİŞKİNLERDE ROMANTİK İLİŞKİ	24
2.8. YETİŞKİNLİK BOYUTLARI İLE İLGİLİ ROMANTİK İLİŞKİLER VE	
CİNSELLİK ÜZERİNE YAPILAN ARAŞTIRMALAR	26
2.9. GÜNÜMÜZDE YETİŞKİNLİĞE ERİŞMEK NEDEN UZUN ZAMAN	
ALIR.....	27
2.10. İLİŞKİSEL BELİRSİZLİK KAVRAMI.....	30
2.11. İLİŞKİ İNANÇLARI	31
2.12. CİNSEL TUTUM	32
3. YÖNTEM	33
3.1. ARAŞTIRMANIN SÜRESİ VE MODELİ	33
3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM.....	33
3.3. VERİLERİ TOPLAMA ARAÇLARI	35
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	35

3.3.2.	İlişkisel Belirsizlik Ölçeği (İBÖ)	35
3.3.3.	İlişki Doyumu İle İlgili Ölçümler	37
3.3.4.	İlişki İnançları Ölçeği (İİÖ).....	38
3.3.5.	Hendrick Cinsel Tutum Kısa Form Ölçeği	39
3.4.	VERİLERİN TOPLANMASI.....	40
3.5.	VERİLERİN ANALİZİ	40
4.	BULGULAR.....	41
5.	TARTIŞMA.....	56
5.1.	BULGULAR İLE İLGİLİ TARTIŞMA	56
5.1.1.	Araştırmaya Katılan Bireylerin Yetişkinlik Dönemlerine Göre Partnerleriyle Olan İlişki Boyutlarına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu	56
5.1.2.	Araştırmaya Katılan Bireylerin Yetişkinlik Dönemlerine Göre Partner Seçimi, Çatışma Sıklığı ve Çatışma Nedenleri Açısından Karşılaştırmasına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu.....	58
5.1.3.	Bireylerin Yetişkinlik Dönemleri İle İlişkisel Belirsizlik Envanterinin Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puanları Açısından Karşılaştırılması ile ilgili Tartışma ve Yorumu	62
5.1.4.	Bireylerin Yetişkinlik Dönemleri İle İlişki İstikrarı Ölçeğinin Alt Boyutu Olan İlişki Doyumu Ölçeğinden Aldıkları Puanları Açısından Karşılaştırılması İle İlgili Tartışma ve Yorumu	63
5.1.5.	Bireylerin Yetişkinlik Dönemleri İle İlişki İnançları Envanterinin Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puanları Açısından Karşılaştırılması ile İlgili Tartışma ve Yorumu	64
5.1.6.	Bireylerin Yetişkinlik Dönemleri İle Cinsel Tutum Envanterinin Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puanları Açısından Karşılaştırması İle İlgili Tartışma ve Yorumu	65
6.	SONUÇ	67
6.1.	ÖNERİLER.....	68
	KAYNAKÇA	69
	EKLER LİSTESİ	75
	ÖZGEÇMİŞ.....	84

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3.1. Araştırmaya Katılan Bireylerin Sosyodemografik İlişkin Dağılımı (n=200).....	34
Tablo 4.1. Araştırmaya Katılan Bireylerin Partnerleriyle Olan İlişki Boyutlarına İlişkin Bulgular.....	41
Tablo 4.2. Araştırmaya Katılan Bireylerin Partnerlerini Seçerken Neye Dikkat Ettiklerine İlişkin Bulgular.....	42
Tablo4.3. Araştırmaya Katılan Bireylerin Partnerleriyle Olan Çatışma Sıklıklarına İlişki Bulgular.....	43
Tablo4.4. Araştırmaya Katılan Bireylerin Partnerleriyle Çatışma Nedenlerine İlişkin Bulgular.....	44
Tablo4.5. Araştırmaya Katılan Bireylerin Yetişkinlik Dönemlerine Göre Partnerleriyle Olan İlişki Boyutlarına İlişkin Bulgular.....	45
Tablo 4.6. Araştırmaya Katılan Bireylerin Yetişkinlik Dönemlerine Göre Partner Seçimi, Çatışma Sıklığı ve Çatışma Nedenleri Açısından Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular	47
Tablo 4.7. Bireylerin Yetişkinlik Dönemleri İle İlişkisel Belirsizlik Envanterinin Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puanları Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular.....	52
Tablo4.8. Bireylerin Yetişkinlik Dönemleri İle İlişki İstikrarı Ölçeğinin Alt Boyutu Olan İlişki Doyumu Ölçeğinden Aldıkları Puanları Açısından Karşılaştırılması İlişkin Bulgular	52
Tablo 4.9. Bireylerin Yetişkinlik Dönemleri İle İlişki İnançları Envanterinin Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puanları Karşılaştırılması İlişkin Bulgular.....	53
Tablo 4.10. Bireylerin Yetişkinlik Dönemleri İle Cinsel Tutum Envanterinin Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puanları Açısından Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular.....	54

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem tanımı, amacı, önemi, sınırlılıkları ve sayıtlılara yer verilmiştir.

1.1. PROBLEM TANIMI

Günümüzde ergenlik dönemini yaşayıp bitiren bireylerin birçoğu yetişkin olarak görülmektedir. Yapılan araştırmalar ışığında ise ergenlik dönemi, yetişkinlik dönemi gibi tanımlamalara ek olarak beliren yetişkinlik dönemi de tanımlanmıştır. Beliren yetişkinlik döneminin yakın geçmişte ergenlik ve yetişkinlik dönemi gibi ayrı bir dönem olduğu yapılan araştırmalar sonucunda gösterilmektedir. Ergen kelimesi yabancı literatürde bir süreci ele alan olgunlaşmak ve büyümek anlamında kullanılmaktadır (Yavuzer, 1993).

Hall 1900'lü yıllarda ergenlik dönemini 14 yaş civarında başladığı ve 20'li yaşların ortalarında sona eren bir gelişim dönemi olarak açıklamıştır (Parmaksız, 2008). Buna karşı son yapılan araştırmalar sonucunda ergenliğin 10-11 yaşlarında başladığı ve 18-19 yaşlarında bittiği düşünülmektedir (Arnett, 2000a).

Son yıllarda yetişkin olarak nitelendirilen kişilerin, yetişkinlik dönemine ait rollerinde değişiklikler meydana gelmiştir. Yetişkinliğe geçişte kabul edilen meslek sahibi olma, para kazanma ve kariyer yapma, aile kurma, çocuk sahibi olma gibi belirtilen bazı roller daha erken yaşlardan yirmili yaşların ortalarına ve sonlarına kadar ilerlemiştir. Böylece yetişkinliğe geçiş süresi uzamış ve yaşa göre yetişkinliğe geçiş rollerinde farklılaşmalar görülmüştür.

Gelişim kuramlarında yapılan tanımlamalara göre, ergenlik çocukluğun başlangıcından onlu yaşların sonuna ve yirmili yaşların başına kadar sürmekteydi. Yirmili yaşların başından ve kırklı yaşlara kadarki süreç ise genç yetişkinlik olarak kabul edilmekteydi. 2000'li yıllara kadar ergenlikten sonraki dönemde yani yirmili yaşların başlarında birçok insanın aile kurması ve düzenli bir işe girmesi, yetişkinlik kriterleri olarak yeterli görülmekteydi. Fakat sanayileşme ve modernleşme ile genç insanların büyük bir çoğunluğunun evlilik ve çocuk sahibi olmayı ileri dönemlere ertelemesi ile birlikte bu yaş aralığında geçmiş dönemlerde yetişkin olarak görülen yetişkinlik

kriterlerinin artık karşılanmadığı görülmektedir. Yirmili yaşlarda üniversite okuma, kariyeri için gerekli donanımı elde etme, ya da evlilik dışı ilişki ile kişi evliliğini ertelemekte ve yetişkin olarak kabul edilen rollerin yaş ortalaması artmaktadır. Onlu yaşların sonunda başlayıp, yirmili yaşların sonlarına doğru devam eden bu dönem ne ergenlik ne de yetişkinlik olarak görülen yeni bir dönemi tanımlamaktadır. Son yıllarda, modern toplumun hayatta değişimlere sebebiyet vermesi ile birlikte gelişim dönemleri de bu durumdan etkilenmiştir. Bu değişimler ile birlikte insan gelişim döneminde yeni bir evrenin olduğu görülmektedir.

Ergenlik ve yetişkinlik arasında kalan, farklı niteliklere sahip bu dönemle ilgili farklı kuramcılar çeşitli tanımlamalar yapmış ve gelişimsel, kuramsal ve sosyo-kültürel boyutlarla açıklamaya çalışmışlardır. Bunlardan en önemli olanı “beliren yetişkinlik” kavramıdır. Arnett'e göre bu sınıfta kabul edilen bireyler, çocukluk örüntülerini tümüyle terk etmezken, yetişkinlik unsurlarını da tümüyle benimsememişlerdir (Atak, 2011). Teknolojinin ve ekonominin geliştiği ülkelerde yaşayan genç insanlar, belirtilen dönemde hayatlarında önemli ve belirleyici tercihlerde bulunurlar (Atak, 2011). Arnett (2000a), beliren yetişkinlik döneminin, ayırt edici özelliklerini tanımlayarak insan hayatında ayrı bir dönem olarak göstermiştir. Bu ayırt edici özellikler şu şekildedir: Kimlik arama dönemi; birey özellikle aşk ve iş hayatında farklı olanakları deneme heyecanı içindedir. Değişkenlik dönemi; bu dönemde kişi yoğun olarak kendiyile, dünyayla ve çevresiyle ilgili konularda bir arayış içinde olduğu için bu dönem belirsizliklerin ve değişkenliklerin olduğu bir dönemdir. Kendine odaklanma dönemi; insanın hayatında en çok kendine odaklandığı dönemdir. Arada kalmış hissetme dönemi; bu dönemde kişi kendini ne ergen olarak ne de yetişkin olarak görmektedir. Bu dönemin ayrıca olasılıklar ve fırsatlar dönemi olduğuna da vurgu yapılmıştır.

Beliren yetişkinlik döneminde bireyler kendileri, çevreleri, ilişkileri vb. birçok konuda keşif ve deneme içerisindedirler, özellikle 18-25 yaş döneminde bulunan bireyler kararları, yaşamları ve tercihleri ile deneme aşamasındadır. Bu yaş aralığı genelde üniversite çağına gelmekte ve birçok beliren yetişkinlik dönemi yaş aralığında bulunan birey, gelecek yaşamını beraber geçireceği insanı seçerken kararsızlıklar yaşayabilmektedir. Bu deneme ve keşfetme döneminde bireyler pek çok kez fikir değişikliğinde bulunabilmekte ve ilişkilerine ilişkin bakış açısı, ilişki niteliği ve sürekliliği değişkenlik gösterebilmektedir. Beliren yetişkinlik dönemi Türkiye için yeni

yeni araştırmalarda ve gelişim dönemlerinde ismi geçen bir kavramdır. Türkiye’de bu dönem ile ilgili detaylı araştırmayı Hasan Atak ve Figen Çok yürütmüştür. Türkiye’de 20 yıl öncesi ile günümüz dönemlerini ele aldığımızda gerek okul gerek iş gerek evlenme ve aile kurma yaş ortalaması geçmişe oranla ortalama 3-4 yıl geciktiği görülmektedir.

Atak ve Çok’ un (2008) yılında yaptıkları araştırma bulgularına göre, ülkemizde beliren yetişkinlik döneminin büyük bir çoğunluğunun 19-26 yaşları arasında geçirildiği belirtilmekte, 18-19 ve 20-24 yaş arası kişilerin büyük bir kesiminin kendini, ergenlik ve yetişkinlik döneminin arasında olduğunu ve her iki döneme ait duyguları da hissettiklerini belirtmişlerdir (Parmaksız, 2008).

Türkiye’de yapılan bir diğeri araştırma ise üniversite öğrencilerinin %58’ inin kendilerini arada kalmış hissettiklerini ortaya koymaktadır (Parmaksız, 2008). Bu araştırmanın sonuçlarına göre, en çok 18-24 yaş arasındaki bireyler içinde buldukları yaşam dönemini keşif, arada kalmışlık, değişkenlik, kendine odaklanma ve sonsuz olanaklar dönemi olarak değerlendirmiştir. Bu verilere dayanarak da Türkiye’de beliren yetişkinlik döneminin yaşandığı söylenebilmektedir.

Zubaroglu (2008) yaptığı çalışmada, Avrupalı, Amerikalı ve Türk beliren yetişkinleri öz yeterlilik, psikolojik otonomi, aile sorumlulukları, kendilerini ne şekilde tanımladıkları ve önem verdikleri yetişkinlik kriterleri gibi alanlarda karşılaştırmıştır. Bu çalışmanın sonuçlarına göre, Türkler, Avrupalı ve Amerikalılara oranla karşılıklı bağımlılık ve aile kapasiteleri ile ilişkili yetişkinlik kriterlerine daha fazla önem atfetmiştir. Doğan ve Cebioğlu (2011) da yaptıkları çalışmada, Türkiye’de de beliren yetişkinlik döneminin kültüre özgü bir biçimde yaşandığını öne sürmüştür.

Türkiye de bu döneme ait yapılan araştırmalardan ilk olarak Atak (2005) ’ın yürüttüğü çalışma oldukça önemlidir. 15-34 yaşları arasındaki bir yükseköğrenim kurumunda okuyan veya bir işte tam zamanlı çalışan toplam 673 katılımcıyla çalışmıştır. Bu araştırmanın sonuçlarına göre, 19-26 yaş grubundaki bireylerin %62’sinin kendisini bazı yönlerden yetişkin bazı yönlerden ise yetişkin değilmiş gibi hissettiklerini bildirmiştir. Atak’ın yaptığı araştırmaya katılan bireylerden evli olan bireylerin bekarlara oranla kendilerini yetişkin olarak tanımladıkları görülmüştür. Türkiye’deki bireylerin keşif, değişkenlik, kendine odaklanma ve sonsuz olanaklar gibi özellikleri en çok 20-22 yaş arasında deneyimledikleri görülmektedir.

Doğan- Ateş ve arkadaşlarının (2007)'de üniversite öğrencileri üzerine yaptığı bir araştırmada ise öğrencilerin %45'i kendilerini yetişkin olarak görürken, %54'ü bazı durumlarda yetişkin bazı durumlarda yetişkin olmadıklarını dile getirmişlerdir. Araştırmada elde edilen bulgularda ise üniversite öğrencilerinin büyük çoğunluğunun kendilerini yetişkin olarak görme konusunda kararsız oldukları saptanmıştır (Parmaksız, 2008).

Parmaksız (2008)' in yaptığı araştırma da beliren yetişkinlik hakkında yapılan bir diğer araştırmadır. Bu araştırmanın sonuçlarına göre, en çok 18-24 yaş arasındaki bireyler içinde buldukları yaşam dönemini keşif, arada kalmışlık, değişkenlik, kendine odaklanma ve sonsuz olanaklar dönemi olarak değerlendirmiştir. Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin %58'inin kendilerini arada kalmış hissettiklerini ortaya konulmuştur.

Beliren yetişkinlik döneminde kimlik arayışının içine romantik yakınlık ve yakın ilişkiler eklenebilir. İlişkilerin ayırt edilmesini sağlayan en önemli etmen yakınlık ilişkilerinin değişkenlik göstermesidir (Eryılmaz ve Ercan, 2010).

Romantik yakınlık beliren yetişkinler için yalnızca cinsel etkileşimi değil aynı zamanda, kişinin değerlerini, sırlarını, duygularını, seçimlerini de içermektedir. Beliren yetişkinlerin romantik yakınlığı ilerletme ve devam etme yeteneği, kimlik keşifleri için önemli etmenlerden biri olarak kabul edilmektedir (Eryılmaz ve Ercan, 2010).

Eryılmaz ve Atak (2009)'de yaptığı bir araştırmada, romantik yakınlığı başlatma ve sürdürmede en etkili etmenler kendilik bilgisi ve algısı, sözel ifade, bilişsel yakınlık olduğu saptanmıştır (Atak, 2011).

Romantik olarak kişi ile yakınlık kurma insan yaşamının tüm dönemlerinde önemli ve etkili olmasına karşın özellikle, beliren yetişkinlik dönemi ve ergenlik döneminde gelişimsel bir vazife olarak görölmektedir (Eryılmaz ve Ercan, 2010). Bu duruma ilave olarak beliren yetişkin bireylerin üniversitelerin psikolojik danışma biriminden yardım alma gerekçelerinin arasında romantik ilişkilerde oluşan problemler olduğu bildirilmiştir (Eryılmaz ve Ercan, 2010).

Beliren yetişkinlik döneminde bireyin kimlik arayışı, istikrarsızlık, kendine odaklanma, sonsuz olanaklar, arada kalmışlık gibi dönemlerine ait çeşitli düşüncelerinde ve yaşantılarında belirsizlikler bulunmaktadır. Bu da beliren yetişkinlerin cinsel

yaşantıları, ilişki inançları, ilişki istikrarları, ilişkisel belirsizlikleri gibi konularda tutumlarını da etkilediği ve yetişkinler ile karşılaştırılması ve çıkacak farklılıklarda her iki dönemde belirleyici yanlarının ortaya çıkarılıp değerlendirilmesi bu araştırmanın problemini tanımlamaktadır. Ayrıca yetişkin bireylerin ve beliren yetişkin bireylerin arasındaki farkların ortaya çıkması, hem bu dönemler üzerine araştırma yapacak uzmanlara doğru bilgiler elde etmesi için bir yol, hem de terapiye başvuran bireylerin hangi gelişimsel dönemde olduğunu ayırt etme ve bu dönemde yaşanabilecek muhtemel ilişki problemlerini belirleme açasından önemli bir noktadır.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araŐtirmanın amacı; beliren yetişkinler ile yetişkin bireylerin romantik ilişki yaşantıları ve inançları ile cinsel tutum ve yaşantıları açısından karşılaştırılmasıdır.

Bu amaç doğrultusunda beliren yetişkinler (18-26 yaş) ile yetişkinlerden (27-35 yaş) oluşan örneklem grubunu romantik ilişki yaşantıları, inançları, cinsel tutum ve yaşantıları açısından karşılaŐtırmak amaçlanmıŐtır. Tez bu konu hakkında bilgi sağlamak ve literatüre katkı sağlamayı hedeflemektedir.

1. Beliren yetişkinler ile yetişkin bireylerin partnerleri ile ilişki tanımını, ikamet durumu, ilişki süresi, görüşme sıklığı, cinsel ilişki sıklığı arasında farklılık var mıdır?
2. Beliren yetişkinler ile yetişkin bireylerin partner seçimi, partner ile çatışma sıklığı ve çatışma nedenleri arasında farklılık var mıdır?
3. Beliren yetişkinler ve yetişkin bireylerin ilişki belirsizlik ölçeğinin alt boyutlarından ve ölçekten aldıkları toplam puan arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
4. Beliren yetişkinler ve yetişkin bireylerin ilişki istikrarı ölçeğinin alt boyutu olan ilişki doyumu ölçeğinden aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
5. Beliren yetişkinler ve yetişkin bireylerin ilişki inançları ölçeğinin alt boyutlarından ve ölçekten aldıkları toplam puan arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
6. Beliren yetişkinler ve yetişkin bireylerin cinsel tutum ölçeğinin alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Arnett, 1994 ve 1998 yıllarında yazdığı makalelerde beliren yetişkinlik döneminin varlığına ilişkin tespitlerde bulunmuş, bu dönemi genel anlamda tanıtmıştır ve 2000 yılındaki makalesinde bu döneme “beliren yetişkinlik” ismini vermiştir. 2004 yılında yayınlanan kitabında da teorisini tam olarak ortaya koymuştur. Beliren yetişkinlik, ergenlik dönemi ile yetişkinlik dönemini birbirine bağlayan 18-26 yaş arasında yaşanan bir gelişim dönemi olarak tanımlanmaktadır (Akt.Vural Yüzbaşı, 2012).

Arnett'e göre bu dönemde, çocukluk dönemi bağımlılığı tamamen bırakılmaması ile birlikte yetişkin sorumluluğu da tümüyle benimsenmemiştir (Atak ve Çok, 2010). Kısacası, beliren yetişkinlik dönemi, bireylerin yetişkinliğe geçiş öncesinde bilişsel, duygusal ve davranışsal değişimler yaşadığı bir gelişimsel dönemdir (Arnett, 1994; akt. Vural Yüzbaşı, 2012).

Yetişkinliğe geçiş dönemi üzerine yapılan araştırmalarda, kişinin eğitimini tamamlaması, işe başlaması, maddi olarak kendi parasını kazanabilmesi, evlenme ve çocuk sahibi olma gibi 5 temel sürece değinilmiştir (Atak ve ark, 2016).

Modell, Furstenberg ve Hershberg (1976), 1900’lü yılların ortalarından itibaren yetişkinliğe girmenin ailesel olmayan etmenleri ile (okulunu bitirmek, devamlı bir iş sahibi olmak gibi) ailesel olan etmenlerin (evlilik, anne baba olmak gibi) tümünün beraber olmaya başladığı belirtilmektedir (Vural Yüzbaşı, 2012).

Beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin romantik ilişki yaşantıları, partnerleri ile ilişki durumları, cinsel yaşantıları ve bu alanda diğer gelişimsel dönemdeki bireylerden farklılıkların incelenmesi ve yetişkin olarak görülen çoğu bireyin aslında beliren yetişkin döneminde olabileceğinin farkına varılması, beliren yetişkinlik döneminde olan ve psikolojik yardım almaya gelecek kişileri doğru çerçevede ele alınıp psikolojik tedavi edilmesi önemlidir. İki dönem içinde oluşabilecek karmaşıklığın giderilmesi ve farkındalığın oluşması ile kişiler hangi dönemlerde olduğu, yaşadığı ve yaşayacağı durumların tanımlanması bu dönemdeki romantik ilişkilerinde, cinsel hayatında ve diğer konularda sıkıntı çeken bireyleri rahatlatılabilmesi bir diğer önemli nokta olarak değerlendirilebilir.

1.4.SINIRLILIKLAR

Bu araştırmanın sınırlılıkları şöyle sıralanabilir:

1. Araştırma örneklemini, 18-35 yaş döneminde olan 200 birey ile sınırlıdır.
2. Araştırmadan elde edilen bulgular, İlişki İnançları Ölçeği, İlişki İstikrarı Ölçeği, İlişkisel Belirsizlik Ölçeği, Cinsel tutum kısa form ölçeği, ölçtüğü niteliklerle rastgele kişilere uygulanan anket soruları ile sınırlıdır.

1.5. SAYILTILAR

Bu araştırmanın dayandığı temel sayıltı şu şekildedir:

Araştırmaya katılan tüm bireylerin, Ölçeklerde ve Kişisel Bilgi Forumu'nda yer alan maddeleri dikkatlice okuyarak, içtenlikle ve gerçek durumlarını yansıtacak şekilde cevaplar verdikleri varsayılmıştır.

2. İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

2.1. ERGENLİK NEDİR?

Ergen kelimesi yabancı literatürde “büyüme” ve “olgunlaşma” olarak tanımlanmaktadır. Literatürdeki kelime anlamında ergenlik bir süreç olarak ele alınmaktadır (Yavuzer, 1993).

Ergenlik çağı insan yaşamında herkesin yaşadığı ve ortalama bir insan ömrünün onda birini kapsayan gelişim dönemi olarak bilinmektedir. Ergenlik döneminde kişi, fiziksel değişikliklerin yanı sıra en son psiko-sosyal değişikliklerde yaşayarak bu dönemi atlatır. Kişi bu dönemde düşüncelerindeki oluşan somutluklar zamanla soyut düşünceye yönelir. Ayrıca kişi bu dönemde kendi cinsiyetinin özelliklerini benimsemeye başlar (Koptahel- İlal, 1991).

Ergenlik dönemini dönemlere ayırmak gerekirse “erken”, “orta”, “geç” dönemler olmak üzere üç dönemde incelenmektedir. Erken ergenlik dönemindeki birey bu dönemde fiziksel gelişim gösterir. Kendi cinsel kimliğini kazanmaya başlar. Orta ergenlikte ise birey fiziksel gelişimini çoğunu tamamlamış olur. Bu evreden sonra birey sosyalleşmeye, sosyal ilişkileri geliştirmeye başlar. Arkadaş ilişkileri, duygusal ilişkiler ve partner edinme, cinsel ilişki yaşama gibi deneyimler yaşarlar. Son olarak geç ergenlik olarak tanımlanan ergenlik döneminde birey deneyimleri, tercihleri doğrultusunda kim olduğuna dair sorular sorarak kişisel kimliğini oluşturmaya çalışır (Koptahel- İlal, 1991).

Ergenlik dönemindeki bireyin mesleki yaşamında doğru mesleği seçebilmek, daha rahat ve refah yaşamsal durumunu belirlemek, karşı cins ile duygusal bir ilişki kurmak, dini, felsefi ve siyasi görüşü sahibi olmak gibi kendine ait değerler benimseyebilmek için kimlik kazanımlarını sağlıklı oluşturması gerekir (Özdemir ve ark, 2012).

Gelişim dönemini açıklayan psikososyal gelişim kuramına göre, ergen bireylerin bu dönemde elde etmesi gereken birinci özellik kişinin kimlik gelişimidir. Sorunsuz bir kimlik gelişimi için en önemli yol, daha önceki gelişim dönemlerinin sorunsuz ve sağlıklı yaşanmasından geçmektedir. Ergen birey bu dönemde yaşamına nasıl doğru ve istekleri

çerçevesinde yön verebileceği sorusunun cevabını arar. Ergen bireyler genelde bu dönemde toplumsal olarak kabul edilen normlara yönelme ve kabul etme yönlendirilmesi ile birlikte, gelişimsel olarak yaşadığı fizyolojik değişimler ile başa çıkmaya çalışır. Ergenlik bu sebepten ötürü diğer gelişimsel dönemlerden daha hareketli ve zor geçen bir dönem olduğu için çatışma ve stres dönemi olarak tanımlanmaktadır (Özdemir ve ark, 2012).

Yetişkin dönemine bir hazırlık dönemi olarak görülen ergenlik döneminde, yetişkinlerce benimsenen rollere hazırlık, toplumca benimsenen ve zamanla ergende de beklenen ahlaki normlara uyum gibi sorumluluklar beklenmektedir. Bu çerçevede birey örnek aldığı kişi varsa bu süreci sorunsuz ve daha rahat atlatabilmektedir. Ergenlik dönemindeki birey bu evrede benimsediği düşüncelerini, inançlarını inceler ve sorgulamaya başlar (Özdemir ve ark, 2012).

2.2. YETİŞKİNLİK NEDİR?

Gelişim dönemlerinde yetişkinlik dönemi, diğer gelişimsel dönemler kadar açık ve yeteri kadar popüler değildir. Yetişkin kelimesinin anlamı Latince'den gelmektedir, Latince anlamı “büyümek” anlamındadır. Yani yetişkin olarak tanımlanan kişi büyümüş kişi olarak bilinir (Atak ve ark, 2016).

Yetişkinlikteki büyümenin karşılığı hem fizyolojik hem psikolojik olgunlaşma anlamına gelmektedir. Yetişkinlik döneminin tanımlanması geçtiğimiz yıllardan bugünüme kadar, fiziksel ve yaşa bağlı tanımlamalar ile yapılmıştır. Psikolojik olarak olgunluk ve kendini yetişkin gibi hissetmesi üzerine çok fazla durulmamıştır (Atak ve ark, 2016).

Bir kişinin yetişkin olarak kabul edilmesi toplumdan topluma, kültürden kültüre değişiklikler göstermektedir. Kimi toplumlarda yetişkin bir birey olarak görülebilmek için para kazanacağı bir işte çalışma, evlenme, çocuk sahibi olma gibi durumlardan kişinin geçmesi gerekmektedir. Bu bahsedilen durumlar toplumlar tarafından yetişkin kabulünün ortak normları olarak kabul edilmiş ve benimsenmiştir. Bu yetişkinlik durumlarının yaş aralığı ise belirli değildir, toplumdan topluma ve kültürel

büyük değişimler gerçekleşmiştir. Yetişkinliğe geçişte bazı kriterler mevcuttur bu kriterler fiziksel ve yaşla ilgili kriterlerdir. Bu kriterlerden bahsedecek olursak kişinin belirli bir yaşa ulaşma ve fiziksel gelişimini tamamlamış olması ve çocuk sahibi olma kriterleridir. Yaşla ilgili kriter ise araba kullanabilmesi için ehliyet alma, alkol kullanabilme gibi toplumca kabul edilen yetişkin kriterleridir. Bir diğer kriter ise yine toplumca kabul edilen kendi evinde yaşaması, evlilik, çocuk sahibi olma gibi kriterlerden oluşmaktadır (Atak ve ark, 2016).

Ayrıca yetişkinliğe geçişte yukarıda belirtilen kriterlerin yanı sıra kişinin psikolojik belirleyicilerinde yetişkinliğe geçişte önemli görülmektedir. Yetişkinliğe geçişte kendisini kontrol etme, kararları doğru verebilmek için mantıklı düşünebilme yetisini geliştirme becerisi çok önemlidir. Bu psikoloji literatüründe açıklanacak olursa psikolojik olgunluk olarak tanımlanabilmektedir. Günümüz toplumunda yine psikolojik olgunluğunu tamamlamış olan bireyler yetişkin olarak görülmektedir.

2.3. BELİREN YETİŞKİNLİK NEDİR?

Gelişim psikolojisinde yakın geçmişe kadar, insan ömrü biyolojik ve fiziksel olarak incelendiğinde belirli dönemlere ayrılmıştır, bu belirli dönemler; doğumdan önceki dönem, bebeklik dönemi, çocukluk dönemi, ergenlik dönemi, yetişkinlik ve yaşlılık dönemidir. Birçok araştırma sonrasında bu altı döneme ek olarak “beliren yetişkinlik” dönemi tanımlanmıştır (Doğan ve Cebioğlu, 2011).

Beliren yetişkinlik dönemini ilk olarak ABD’li gelişim psikoloğu Jeffrey Jensen Arnett (1994; 1998)’de tanımlamıştır. Arnett bu döneme ergenlik ve yetişkinlik arasındaki 18 ve 25 yaş arası kişilerin gelişimsel bir dönemi olarak tanımlamıştır (Doğan ve Cebioğlu, 2011).

Tanımlanan bu gelişimsel dönem 18-25 yaş arası bireylerin hem çeşitli avantajları elde ettiği hem de zor anların yaşandığı bir süreç olarak belirtilmiştir. Arnett bu dönemin yaş aralığını 18-25 yaş olarak tanımlamış olsa da bazı araştırmalarda 28-29 yaş’a kadar uzayabileceği söylenmiştir (Doğan ve Cebioğlu, 2011).

Beliren yetişkinlik döneminde olan bireyler ergenliği tamamladıklarını belirtmeler de hem yaşamsal faaliyetlerinde aldıkları ve üstlendikleri sorumluluklarda, hem de kişisel iletişimlerinde kendilerini tam olarak bir yetişkin gibi tanımlamazlar. Bu dönemdeki bireyler yetişkinlik dönemine girdikleri takdirde çeşitli bağımsızlıklarının sonlanacağı için yetişkinlik dönemini zor ve tehlikeli bir dönem olarak görmektedirler (Doğan ve Cebioğlu, 2011).

Beliren yetişkinler, bu dönemi yaşamlarının belirli birçok alanında, yeni tecrübeler edinip özgürleştikleri bir dönem olarak görmektedirler. Beliren yetişkinlik dönemindeki bireyler bu dönemde ergenlik döneminde edindikleri bağımlılıklardan uzaklaşarak yeni deneyimler edinmek isterler. Bu bağımlılıklardan uzaklaşması ile ters olarak yetişkin dönemine özgü birtakım sorumluluklardan ise kendilerini kısıtlatırlar. Yani ergenlik döneminde ebeveyne olan bağılılıkları azalsa da bazı karar ve düşüncelerinde ebeveynlerin kararlarını ve düşüncelerini, kendi sorumluluklarından daha önde tutabilirler. Örnek olarak üniversite çağında olan birçok öğrenci gelişim dönemleri ve yaş aralıklarını esas alındığında, beliren yetişkinlik dönemindedirler, bu dönemde birçok öğrenci aileden, evden uzak kalması ile birlikte, ebeveynlerinin kurallarının dışında, artık kendi kurallarının ve kararlarının belirleyiciliği ile yaşarlar. Bu kural ve kararlar zamanla beliren yetişkin bireyi, tam bağımsız bir birey olarak hissettirir, fakat yaşamsal faaliyetlerde yine ebeveynlerin fikirlerini almadan çoğu sorumlulukları almada zorlanırlar. İşte buna bağlı olarak, ergenlik döneminde edinilen bağımlılıklardan uzaklaşılsa da yetişkin bir bireyin tam sorumlulukları kabul edilmez (Doğan ve Cebioğlu, 2011).

Arnett (2000, 2004) bu gelişimsel dönemde kimlik keşfinin iş dünyasında, romantik ilişkilerde ve dünyaya bakışı ile gerçekleştiğini belirtmiştir. Belirtilen üç alandaki kimlik keşfi başlangıç dönemi ergenlik döneminde başlar ancak büyük bir bölümü beliren yetişkinlik döneminde ortaya çıkmaktadır. Yakın geçmişe kadar beliren yetişkinlik dönemi tanımlanmadan önce 10 ve 20 'li yaşlar erken, orta, ileri ergenlik olarak tanımlanmaktaydı. Fakat Arnett'in (2000) beliren yetişkinlik dönemini tanımlaması ile beraber ileri ergenlik dönemi ve daha ileri yaşları beliren yetişkinlik dönemi olarak tanımlamıştır (Morsümbül, 2013).

Sanayileşme ile birlikte, ekonomik, coğrafi, siyasal birçok değişiklikler meydana gelmiştir. Bu değişiklikler ile birlikte insanoğlunun fizyolojik ve psikolojik gelişim dönemlerinde farklılıklar görülmüştür, Arnett “beliren yetişkinlik” dönemini ikinci dünya savaşından sonra, yetişkinliğe geçişte ve yetişkinlerin rollerinde değişiklikler olmaya başladığını araştırarak ortaya çıkarmıştır. (Eryılmaz ve Ercan, 2011).

Bu değişiklikler ile birlikte, okulu bitirme, evlenme, çocuk sahibi olma, kendine ait bir evde yaşama, aile kurma gibi belirleyiciler, erken yaşlardan daha sonraki dönemlere ilerlemiştir (Eryılmaz ve Ercan, 2011).

Arnett yakın geçmişte yaptığı araştırmalara göre, ergenlik dönemindeki bireylerin ergenlikten sonra yetişkinlik dönemine girmedikleri, yetişkinlik dönemi öncesi bir hazırlık süreci yaşadıklarını belirtmiştir. Türkiye’de ise, kent yaşamında yaşayanlar, köyde ve kırsal kesimde yaşayanlara oranla beliren yetişkin özellikleri gösterdiği bulunmuştur (Eryılmaz ve Ercan, 2011). Bunun sebebi ise yine eğitim, iş, aşk, evlilik gibi dönemlerin sürelerinin artması ve yirmili yaşların sonunda bu durumların yaşandığı için, gelişim dönemlerinde de değişiklikler meydana gelmesindedir.

2.3.1. Beliren Yetişkinlik Kavramı Nasıl Ortaya Çıktı

Beliren yetişkinlik döneminin ortaya çıkmasını anlayabilmek için, öncelikle tarihsel süreçte yetişkinlik döneminin nasıl belirtildiğini ve kabul edildiğini incelemek gerekmektedir. Geçmiş yıllarda, yetişkin bir birey için yetişkin olarak kabul gördüğü roller toplumdaki topluma değişiklik göstermesi ile birlikte genelde ortak özellikler göstermekteydi. Eğitimini tamamlamak, iş sahibi olmak, evlenmek, çocuk sahibi olmak gibi özellikler, tanımlanan ortak özelliğin parçalarından olarak kabul edilmekteydi (Doğan ve Cebioğlu, 2011).

Ancak endüstrileşme ile birlikte bu sıralamalar birçok toplumda farklılık göstermekte ve karmaşık bir yapı izlemekteydi. Bundan yarım asır önce yaşayan ortalama bir kişinin hayatını düşünecek olursak, 10 ‘lu yaşların sonu ve 20’li yaşların başında yetişkin rolleri başlamaktaydı. Ergenlik döneminin sonlanması ile birlikte çoğu erkek okula gittiyse eğitimini tamamlamış ve para kazanmaya başlamış, kadınlar ise evlenip çocuk sahibi olmuştu (Doğan ve Cebioğlu, 2011).

Günümüzde ise ortalama bir kişi 20'li yaşlarda halen üniversiteye devam etmekte, kariyeri ve işi için çeşitli planlar yapmakta, evlilik için 3-5 sene beklemekte ve evlendiğinde ise evlilik hayatının tadını çıkarmak için çocuk sahibi olmaya ise ileri vadede ertelemektedir. Bu da geçmişten, günümüze hem ekonomik hem toplumsal alanda yaşanan değişiklikler bireylerin yaşamlarında birçok dönemlerinin değişmesine sebep olmuştur (Doğan ve Cebioğlu, 2011).

Araştırmalar, yetişkinlik dönemine geçiş sürecinin kişilerce farklı olarak yaşanmasında ekonomik durum, demografik durum ve kültürel durum olarak üç farklı faktörün önemli olduğunu belirtmişlerdir. Tarım toplumunda sosyal yapı, diğer toplumlara oranla daha az karışıktır ve seçim hakları daha kısıtlıdır. Aileden kalma toprak ile diğer aile bireyleri ve sonraki nesil geçimini sağlamaktadır. Kentleşmiş sanayi toplumunda ise mesleki özelleşme ve yüksek eğitim, iyi bir iş sahibi olma gibi etkenler ön plandadır (Doğan ve Cebioğlu, 2011).

Günümüzde yaşayan kentli bir kadın ve erkeğin sınırsız seçenekte mesleki ve kariyer seçme imkanı bulunmaktadır. Günümüzde bu denli bol kariyer planlama ve mesleki tercih imkanı, birçok insanı üniversite okumasına sebep olmaktadır, bu durumun sonucunda ise insanların iş hayatına atılması ve aile kurma süreleri uzamaktadır. Yetişkin olarak alınan bazı sorumluluklar ise, haliyle sonraki dönemlere sarmaktadır. Bu bilgiler ışığında ise beliren yetişkinlik döneminin ortaya çıkmasında etkili olan üç faktörü sıralayacak olursak bunlar: Eğitim ve kariyer süreçlerinin uzaması ve bunun sonucunda evlilik yaşının artması, sanayi toplumu ve bilgi toplumunda yaşanan düzensiz ekonomik yapı ve kültürel yapıdır (Doğan ve Cebioğlu, 2011).

2.3.2. Beliren Yetişkinlik Dönemi Üzerine Yapılan Araştırmalar

Beliren yetişkinlik dönemi tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de yeni bir kavramdır. Bu nedenle literatür taramalarında bu bağlamda çok fazla kaynak ve araştırmalara rastlanılmamaktadır. Bu konuda ancak çeşitli veriler dikkate alınarak beliren yetişkinliği sorgulamak gerekmektedir.

Türkiye de bu döneme ait yapılan araştırmalardan ilk olarak Atak (2005) ’ın yürüttüğü çalışma oldukça önemlidir. 15-34 yaşları arasındaki bir yükseköğrenim kurumunda okuyan veya bir işte tam zamanlı çalışan toplam 673 katılımcıyla çalışmıştır. Bu araştırmanın sonuçlarına göre, 19-26 yaş grubundaki bireylerin %62’sinin kendisini bazı yönlerden yetişkin bazı yönlerden ise yetişkin değilmiş gibi hissettiklerini bildirmiştir. Atak’ın yaptığı araştırmaya katılan bireylerden evli olan bireylerin bekârlara oranla kendilerini yetişkin olarak tanımladıkları görülmüştür. Türkiye’deki bireylerin keşif, değişkenlik, kendine odaklanma ve sonsuz olanaklar gibi özellikleri en çok 20-22 yaş arasında deneyimledikleri görülmektedir. Atak (2005) ’ın yaptığı araştırmada çocuk sahibi olan, evli olan ve tam zamanlı bir işte çalışan bireylerin, beliren yetişkinliğin keşif, değişkenlik, kendine odaklanma ve sonsuz olanaklar gibi özelliklerini diğer katılımcılara göre daha az yaşadıkları ortaya konmuştur. Bu araştırmaya göre Türkiye’de beliren yetişkinlik dönemi yaşanmakta ve bu dönem 19-26 yaşlarını kapsamaktadır.

Doğan-Ateş ve arkadaşlarının (2007), 357 üniversite öğrencisiyle yaptığı çalışmada yetişkinlikle ilgili kişisel tanımlamalarda katılımcıların %45’i kendilerini yetişkin olarak kabul ederken, %1’inin yetişkin olmadıklarını, %54 ise bazı yönlerden yetişkin olduklarını bazı yönlerden yetişkin olmadıklarını belirtmişlerdir. Bulgular katılımcıların yarısından biraz fazlasının yetişkin olup olmadıkları konusunda kararsız olduklarını göstermiştir.

Eryılmaz ve Atak (2008)’de yaptığı bir araştırmada, romantik yakınlığı başlatma ve sürdürmede en etkili etmenler kendilik bilgisi ve algısı, sözel ifade, bilişsel yakınlık olduğu saptanmıştır (Atak, 2011).

Parmaksız (2008)’ in yaptığı araştırma da beliren yetişkinlik hakkında yapılan bir diğer araştırmadır. Bu araştırmanın sonuçlarına göre, en çok 18-24 yaş arasındaki bireyler içinde buldukları yaşam dönemini keşif, arada kalmışlık, değişkenlik, kendine

odaklanma ve sonsuz olanaklar dönemi olarak değerlendirmiştir. Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin %58'inin kendilerini arada kalmış hissettiklerini ortaya konulmuştur.

Atak (2010), beliren yetişkinlik döneminin alt evrelerinin olup olmadığı konusunu aydınlatmaya çalışmıştır. Araştırma bulgularına bakıldığında, beliren yetişkinliğin üç alt dönemden oluştuğu söylenebilir. Bulgular dikkate alınarak, bu alt evrelere “yalancı beliren yetişkinlik” (ortalama 19 yaş), “orta beliren yetişkinlik” (ortalama 20-24 yaş) ve “yetişkinimsi” (ortalama 25-26 yaş) isimleri verilebilir (Akt. Atak, 2011).

Atak ve Eryılmaz (2011) yaptıkları araştırmada beliren yetişkinlik (ortalama 18-25 yaş arası) döneminde, romantik yakınlığı başlatmanın cinsiyete göre farklılaşp farklılaşmadığının incelemiştir. Erkek beliren yetişkinlerin kendilik bilgisi dışında diğer romantik yakınlığı başlatma belirleyicilerini kadınlara göre daha çok kullandıklarını ortaya koymuştur. Toplumsal cinsiyet rollerine göre, androjen ve erkeksi toplumsal cinsiyet rollerine sahip olan katılımcıların kadınsı ve belirsiz toplumsal cinsiyet rollerine sahip olanlara göre romantik yakınlığı daha rahat başlattıkları saptanmıştır.

Doğan ve Cebioğlu (2011) yaptıkları çalışmada Türkiye’de de beliren yetişkinlik döneminin kültüre özgü bir biçimde yaşandığını öne sürmüştür. Bu araştırmanın verilerine göre Türkiye’de yetişkinlik için gerekli görülen kriterlere ilişkin; üniversite öğrencilerinin en çok “Davranışlarının doğurduğu sonuçların sorumluluğunu üstlenmek”; “Kadın için, çocuklarının bakımını sağlayabilmek”; “Erkek için, ev işlerini yürütebilmek”; “Erkek için, çocuklarının bakımını sağlayabilmek” ve “Anne-babadan ve başkalarından bağımsız olarak kendi görüş ve değerlerini oluşturmak” kriterlerini yetişkinlik için gerekli gördükleri bildirilmiştir.

Morsünbül (2013) beliren yetişkinler mi, beliren üniversiteli yetişkinler mi? Risk alma ve kimlik biçimlenmesi üzerinden bir inceleme konulu çalışmanın bulguları liseli, üniversiteli ve öğrenci olmayan gruplar arasında anlamlı farklılıklar olduğunu göstermiştir. Sonuçlar ayrıca öğrenci olmayan grubun beliren yetişkinlik döneminin özelliklerini yansıtmadığını göstermiştir.

2.4. BELİREN YETİŞKİNLİĞİN AYIRT EDİCİ ÖZELLİKLERİ

Beliren yetişkinlik dönemi, gelişim psikolojisinde açıklanan ve hakkında yapılan birçok araştırma ile birlikte diğer gelişimsel dönemler gibi kendine has özellikler taşımaktadır. Bireyler, yetişkinliğe erişene kadar davranışsal ve duygusal otokontrolü eline almakta, toplumun standartlarını, değerlerini içselleştirmekte ve problemleri çözme ilişkileri farklı açıdan değerlendirme gibi kimi özellikleri kazanmaktadır (Arnett, 2007f). Bu özellikler, beliren yetişkinlik döneminin kendine has özellikleri olup, ergenlik ve genç yetişkinlik döneminden ayrılmaktadır. Beliren yetişkinlik dönemi ergenlik ve yetişkinlik döneminden ayıran ve bir gelişim dönemi olarak kabul edilen beş temel özelliği bulunmaktadır. Bunlar; kimlik arayışı, istikrarsızlık, kendine odaklanma, arada kalmışlık ve sonsuz olanaklara sahip olma düşüncesidir (Doğan ve Cebioğlu, 2011).

2.4.1. Beliren Yetişkinlik Kimlik Arayışı Dönemidir

Kimlik oluşturma, yaşamda farklı dönemlerde, farklı olaylar ile benimsenen fikirler, olaylar ve tecrübeler ile deneme ve karar verme süreçleri ile ergenlik döneminde başlamakta ve beliren yetişkinlik döneminde tam olarak belirginleşmektedir (Atak, 2011).

Ergenlikte romantik ilişkiler anlık hazzla dayalıdır, kişi ilişkisini ben şuan burada kiminle beraber olmaktan mutlu olurum? sorusu gibi hazzla dayalı yaşanır. Beliren yetişkinlerde ise durum çok daha farklı olarak ileride yaşamımı nasıl bir insanla geçirmeyi düşünüyorum? gibi sorular üzerine tercihler şekillenir. Bu durumun asıl sebebi sadece evlenmek için güvенеbileceği bir karı ya da koca bulmak değil kişinin kendisi tamamlayabileceği bir “ruh eşi” bulabilmeyi hedeflemektedir (Arnett, 2007).

Son 50 yılda yapılan araştırmalar sonucunda, kimlik gelişimi ergenlikten 20’li yaşların ortalarına kadar devam etmektedir, beliren yetişkinlerde kimlik gelişimi bireyin kim oldukları ve yaşamdan ne istediklerini keşfetme zamanıdır, bireyin kendini keşfetmesi için bu dönem en uygun gelişim dönemidir (Doğan ve Cebioğlu, 2011).

Kimlik gelişiminde okul, iş, partner seçimi gibi tercihler en uygun ve önemli bir davranıştır. Bu dönemdeki bireyler okulda, meslek seçiminde, partner seçiminde ve

ilişkileri şekillendirme davranışlarında, kendinin ne istediğini en uygunun ne olduğunu öğrenme zamanıdır. Bireyin ahlaki değerler ve dini inanlar konusunda bir görüş oluşturmasının kimlik oluşumunun önemli bir parçası olduğunu, çünkü bireyin bu şekilde “kim olduğu” sorusuna cevap verdiğini öne sürmektedir (Arnett,2006a).

Perry’e (1970,1999) göre üniversite yaşamı sırasında bireyler birçok farklı görüş ile yüzleşmekte ve bu görüşlerin de yardımıyla kendi sorularına cevap bulabilmektedir (Arnett, 2000a).

Beliren yetişkinlik dönemi, kendi kimliklerine en uygun işi bulmak ve bunun için bir takım eğitsel ve mesleki seçenekleri denedikleri gelişimsel bir dönemdir. Genç insanların ideal kimliklerine uyan bir iş bulmak amacıyla bir dizi eğitsel ve mesleki yolları denedikleri bir dönemdir. Ayrıca aşk yaşamında olduğu gibi mesleki kariyerde de beklentiler oldukça yüksektir. Mesleki kariyerde amaçları sadece iş bulmak değil, kendini tatmin eden ve kişiliğini yansıtan, yaptığı işte kendisini mutlu hissettiği bir iş bulmaktır (Parmaksız, 20008). Ayrıca beliren yetişkinler dünyada ki görüşler, dini inançlar ve politika alanlarında da kapsamlı bir arayış içerisindeyler (Doğan ve Cebioğlu, 2011).

2.4.2. Beliren Yetişkinlik Değişkenlik Dönemidir (İstikrarsızlık)

Beliren yetişkinlik döneminin bir başka özelliği ise, değişkenlik ve istikrarsızlık dönemi olduğudur. Bu dönemdeki birçok birey yaşamında verdiği kararlar değişkenlik ve istikrarsızlık gösterir. Kendi fikir ve kararları ile kendi sorumluluğunu oluşturmaya çalışan beliren yetişkinler aldıkları kararların zamanla değişkenlik gösterdiği görülür. Genel olarak bir karar verip ve bu kararın arkasında duran beliren yetişkin birey, zamanla verdiği kararı sorgulayıp, bu kararın arkasında durmayabilir. Örnek olarak üniversite döneminde, dışarda çok iyi anlaştığı bir arkadaşı ile beraber aynı evde kalma kararı verilebilir, aynı evin içinde yaşamaya başladığında ilk verilen kararların dışında başka düşünceler ve kararlar verip aynı evde yaşamama kararı alınabilir. Bu örnekte verilen konunun dışında, aşk, iş, meslek seçimi, cinsel yaşam gibi birçok konuda değişkenlik gösterebilir.Üniversite sınavına girmeden önce hayali kurulup istenilen bölüm

kazandığında zamanla o meslek ve bölüm ile yaşadığı deneyimler ve olaylar yüzünden kişi çok isteyerek kazandığı bölümü okumak istemez ve başka alanlara yönelebilir (Doğan ve Cebioğlu 2011).

ABD’de taşınma sıklığı oranları incelendiğinde en yüksek oranda (%35) 18-25 yaş arası beliren yetişkinlik döneminde olan bireylerin olduğu bulunmuştur (Doğan ve Cebioğlu 2011).

2.4.3. Beliren Yetişkinlik Kendine Odaklanma Dönemidir

Beliren yetişkinlik döneminde bireyler hayatlarının büyük bir bölümünde kendi başlarındadırlar, hayatlarındaki birçok kararı kendileri vermek ve kendi hayatlarını idare etmek zorundadırlar (Atak, 2011).

Çocuklar ve ergenlerin günlük yaşamları, ailelerinin ve diğer yetişkinlerin yaptıkları plana göre geçmektedir. Yetişkinler ise patronlarının, eşlerinin ve çocuklarının sorumlulukları altında bir yaşam sürmektedir. Beliren yetişkinler ise bu tür sorumluluklardan çok kendilerine odaklı oldukları bir yaşam sürmektedir (Arnett, 2007c; akt. Vural Yüzbaşı, 2012).

Gelişim dönemlerinden biri olan çocukluk döneminde tamamen ebeveyne bağımlı ve ebeveynlerin kuralları çerçevesinde bir yaşam sürdürülür. Özgürlükler bile ebeveynlerin belirlediği sınırlılıkta yaşanır ve bunların dışına çıkılmaz. Gelişim döneminin sağlıklı geçmesi açısından ihtiyacı olan doğru şey ise ebeveyn ile bir yaşam sürdürmesidir. Ergenlik dönemi ise tıpkı çocukluk dönemi gibi benzerlikler göstermektedir. Çocukluk dönemine oranla ergenlik dönemindeki birey daha çok sosyalleşmekte ve ebeveynlerinin dışında okul ve arkadaş çevresi oluşmaktadır. Genel olarak çocukluk döneminde alınan kararlar ve sorumluluklar, ebeveynin onayından geçer, aradaki fark bu şekilde açıklanabilir. Beliren yetişkinlik döneminde ise bireylerin kararları kendilerine ait olabilmektedir. Bu kararları onaylama ve sürdürme yine beliren yetişkin bireyin özgürlüğü ve deneyimleri çerçevesinde şekillenmektedir. Kişi bu dönemde aldığı kararları yaşadıkları deneyimler ile değiştirebilir, bu yüzden bu dönem kendine odaklanma dönemi olarak bilinir. Bu dönemde birey bencil olarakta

tanımlanabilir fakat kişi yetişkinliğe geçişte alacakları sorumluluğu ve kararları ile doğru bir gelişim dönemi geçirebilmesi için kendine odaklanma süreci doğru olarak görülür. Kendine odaklanan beliren yetişkin birey, “ben kimim” ve “ne istiyorum” sorusunu birçok kere kendisine sorar ve deneme yanılma yoluyla keşfine devam eder.

2.4.4. Beliren Yetişkinlik Dönemi Kendini Arada Hissetme Dönemidir

Beliren yetişkinlik dönemindeki bireyler yaşamlarında aldıkları kararlar ve deneyimler zaman zaman farklılık göstermektedir, beliren birey kimi kararlarında tıpkı ergenlik döneminde yaşadığı tecrübeler ve davranışlara benzer durumlar yaşar. Kimi kararların ve yaşadığı durumlarda ise tıpkı bir yetişkinin aldığı sorumluluk ve kararlara benzer durumlar yaşar.

Bu dönemde beliren yetişkin ne tam bir ergen, ne de tam bir yetişkindir. Dönemin arada hissetme olarak tabir edilmesi buradan gelmektedir. Beliren yetişkinlik döneminde olan birey yaşı itibari ile günümüz koşullarında üniversite dönemine denk gelmektedir. Üniversite yaşamındaki beliren birey iyi bir iş sahibi ve iyi bir para kazanma gibi durumu olmadan evlenmeyi düşünmemektedir. Beliren yetişkin bireyin üniversite yılları genelde arada kalmışlık olarak tanımlanan dönemle büyük bir şekilde örtüşür.

Araştırma sonuçlarına göre, Amerika’da beliren yetişkinlerin %63 ile %72’si (Arnett, 1994; Nelson and Barry, 2005; Nelson et al., 2007); Kanada’da %66’sı (Cheah and Nelson, 2004); Çek Cumhuriyeti’nde %70’i (akt. Buhl and Lanz, 2007); Romanya’da % 50’si (Nelson, 2009) ve Avusturya’da %55’i (Sirsch, et al., 2009) kendini bazı yönlerden yetişkin hissederken, bazı yönlerden ise yetişkin hissetmemektedir (Akt. Vural Yüzbaşı, 2012). Bir diğer araştırmada, İspanyol ve Meksikalı genç bireylerin çoğunluğunun ergenlikten çıkmış olduklarına inandıkları ancak yetişkinliğe erişmiş olduklarından kuşku duyukları bildirilmiştir (Arias and Hernandez, 2007; akt. Vural Yübaşı, 2012).

2.4.5. Beliren Yetişkinlik Dönemi Fırsatlar Dönemidir

Beliren yetişkinlik dönemindeki bireyler, eğitim, iş, aşkgibi yaşamsal durumlarında bir keşif dönemindedir. Bu keşif dönemlerinde beliren yetişkin bireylerin karşılıklarına birçok fırsat çıkmaktadır.

Beliren yetişkin bireyler ise bu dönemde eğitim, iş, aşk vb durumlarda karşılaşacakları fırsatların olabileceğine olan inançları fazladır. Gerek kariyer planlamalarında, gerek aşk planlamalarında beliren yetişkinlerin geleceğe oldukça umutlu bakmaktadırlar. Bu olumlu bakış açısının sebeplerinden biri de, içinde buldukları dönem itibari ile seçim şanslarının bol olduğu bir dönem olmasıdır.

ABD’ de yapılan bir çalışmada beliren yetişkinleri %96 sı günün birinde hayatta gelmek istedikleri yere geleceklerine kesin olarak inandıklarını belirtmişlerdir (Arnett, 2007c; akt. Doğan ve Cebioğlu, 2011).

2.5. ROMANTİK YAKINLIK KURAMI

Yakınlık, bireylerin sosyal gelişimlerini, kendilerini ayarlama düzeylerini ve fiziksel sağlıklarını etkilemektedir (Moss and Schwebel, 1993; akt. Atak ve Taştan, 2012).

Yakınlığın, gelişimsel dönemlerin başarılı bir şekilde atlatılması, arkadaşlığın gelişip ilerlemesi kişinin sosyal olarak kendini iyi hissetmesinin etkisi vardır. Bunlara ek olarak yakınlığın, fiziksel ve zihinsel olarak da kişinin üzerinde olumlu etkileri olduğu bulunmuştur. Moss ve Schwebel romantik yakınlığı beş madde ile açıklamıştır. Bu beş etken maddenin tamamının bir şekilde bulunmasının, o ilişkinin ideal bir ilişki olduğunu göstermekte olduğu söylenmiştir. Bu 5 madde fiziksel yakınlık ve karşılıklılık, bağlılık, duygusal yakınlık, bilişsel yakınlıktır. Birçok tanımlama, bireylerin aşklarını yakınlığın bu beş etkenini göz önünde bulundurarak değerlendirdiklerini ortaya koymuştur (Atak ve Taştan, 2012).

Sternberg, aşkın, yakınlık, tutku ve bağlılık olmak üzere üç ögesi olduğunu belirtmiştir (Atak ve Taştan, 2012).

2.6. BELİREN YETİŞKİNLİKTE ROMANTİK İLİŞKİLER VE YAKINLIK

Beliren yetişkinlik döneminde aşk, ergenlik, dönemine göre daha yakın ve ciddi anlamlar taşımaktadır (Atak ve Taştan, 2012).

Ergenlikte flört gruplarda görülürken, örneğin; dans, tiyatro, parti gibi, beliren yetişkinlerde genelde çift olarak flört şeklindedir ve bu daha çok fiziksel ve duygusal olarak gerçekleşmektedir (Atak ve Taştan, 2012).

Beliren yetişkinlikte flört etmenin çoğu cinsel ilişki ile sonuçlanmaktadır. Ergenlikte flört ilişkilerinde genelde, şimdi ve burada kiminle mutlu olurum sorusunu sorarak yön verirler, beliren yetişkinler ise ilerde yaşamımı nasıl bir eşle geçirebilirim sorusunu sorarak ilişkilerine yön verirler. Ergen ve beliren yetişkinlerinin ilişkilerine bakış açıları farklıdır. Beliren yetişkinler, insanlar ile ilişkilerinde hem kendisini çeken hem kendisini iten, rahatsızlık verici davranışları merak eder ve kendi kimliğini bulma ve oturtma aşamasındadır. Bu kimlik keşiflerinde, bireylerin, beliren yetişkinlikte yaşadıkları aşk ve iş tecrübeleri her zaman olumlu ve başarılı sonuçlanmamaktadır (Atak ve Taştan, 2012).

Psikoloji biliminde yakın ilişkinin insan gelişimindeki önemi ve yerini açıklayan bilim adamı Erikson'dur. Erikson' un (1968) psikososyal gelişimdeki altıncı dönemi, yakınlığa karşı yalıtılmışlığı içerir. Bu dönem genç yetişkinliğe denk gelen bir dönemdir. Erikson' a (1968) göre yakın ilişkiler, genç insanlardan kendini adamayı ve bakım sunmayı ister. Bu dönemin içindeki genç yetişkinler, diğer insanlar ile derin kişisel bağlanmalar sağlamazlar ise, kendilerini soyutlamış hissederler ve kendilerine odaklanırlar. Sevgi ve karşılıklı yakın ilişkiler ile genç yetişkinler yaşamlarını paylaşır hale getirir, aile kurup ailelerinin gelişimleri için emek harcarlar (Eryılmaz ve Ercan, 2010).

Beliren yetişkinlikte kimlik keşfinin içerisinde, yakın ilişkiler ve romantik yakınlık dahil edilebilir. Romantik ilişkilere anne, baba, çocuk, arkadaşları ile geçen tüm yakın ilişkiler dahil edilebilir. İlişkilerin birbirinden ayıran temel etmen yakınlık etkileşimlerinin farklılık göstermesidir. Romantik ilişki, yakın ilişkilerin önemli bir ögesidir (Akt. Eryılmaz ve Ercan, 2010).

Romantik ilişkinin özellikleri şu şekilde ele alınabilir, Hatfield (1988)'e göre romantik ilişkiye sahip bireyler bilişsel, duygusal ve davranışsal özellikler sergilerler (Akt: Eryılmaz ve Ercan, 2010). Bu özelliklere dayalı olarak Moos ve Schwebell (1993) romantik ilişkileri bağlanma, duygusal yakınlık, bilişsel yakınlık, fiziksel yakınlık ve karşılıklılık olmak üzere beş faktörle açıklar (Akt. Eryılmaz ve Ercan, 2010).

Sternberg (1986; 1988) ise, aşkın yakınlık, tutku ve bağlanma olmak üzere üç önemli ögesi olduğunu belirtmektedir (Akt. Eryılmaz ve Ercan, 2010). Romantik yakınlığın devam ettirilebilmesi ve kimlik keşfinin sağlanmasının yolu, romantik yakınlığın başlamasından geçmektedir. Literatür incelendiğinde, romantik ilişkilerin bir süreç olarak ele alındığı görülür. Bu sürecin sürdürülmesindeki ve sonlandırılmasındaki faktörlere ilişkin literatürde bilgilerin ve bulguların olduğu görülmektedir (Sternberg, 1986; 1988; 1999; akt. Eryılmaz ve Ercan, 2010).

Yapılan çalışmalara göre beliren yetişkinler için, romantik ilişkinin başlatılmasının beş önemli belirleyicisi olduğu üzerine araştırmalar yapılmıştır. Kendilik algısı, kendilik bilgisi, davranışsal yakınlık, bilişsel ve duygusal yakınlık ve romantik sözelleştirme anılan belirleyicilerdendir (Eryılmaz ve Atak, 2009; akt. Eryılmaz ve Ercan, 2010). Bu belirleyiciler kısaca ele alındığında kendilik algısı sempatiklik, çekicilik ve akıllılık gibi kişisel yeterliliklere ilişkin değerlendirmeler ile açıklanabilir. Davranışsal yakınlık ise ilgi duyduğu kişiler ile beraber zaman geçirme, zaman geçirdiği ilgi duyduğu kişinin telefonunu alma gibi davranışsal öğeler içermektedir. Duygusal ve bilişsel yakınlık, bakış açısı edinmeyi, diğerini düşünmeyi ve duyguları kapsamaktadır. Kendilik bilgisi, dürüst olmayı, başkalarının duygu ve düşüncesine saygılı olması ilişkilendirilmektedir. Romantik sözelleştirme ise anlamlı, duygusal, kişinin etkilenmesine sebep olacak sözler söylemek, şiir yazmak gibi sözel yakınlık göstergelerini içermektedir (Eryılmaz ve Ercan, 2010).

Türkiye'de romantik yakınlığı başlatma konusunda erkeklerin algılanan kontrol düzeylerinin kadınlara oranla daha yüksek olduğu bulunmuştur (Eryılmaz, 2004; 2006; akt. Eryılmaz ve Ercan, 2010).

Romantik yakınlık kurma, tüm yaşam dönemlerinde önemli olmasına karşın özellikle ergenlikte ve beliren yetişkinlikte gelişimsel bir görev olarak kabul edilmektedir (Erikson, 1968; Arnet, 2000; akt. Eryılmaz ve Ercan, 2010). Beliren yetişkinler için,

romantik yakınlık sadece cinsel çekimi değil aynı zamanda değerleri, inançları, mutluluğu, tercihleri, duyguları, sırları, üretkenliği de içermektedir. (Akt. Eryılmaz ve Ercan, 2010). Bir başka insanla romantik yakınlığı başlatma ve sürdürme yeteneği, beliren yetişkinlerin sağlıklı bir kimlik keşfi için önemli ölçütlerden biridir (Arnet, 2000; akt. Eryılmaz ve Ercan, 2010). Tüm bunlara ek olarak beliren yetişkinlerin üniversite psikolojik danışma merkezlerine başvurma nedenlerinin en önemlilerinden birinin romantik ilişkilerinde yaşadıkları zorluklar olduğu bildirilmektedir (Creasey et al., 1999; akt. Eryılmaz ve Ercan 2010). Kimlik keşfinin yaşandığı, ciddi bilişsel, sosyal ve duygusal değişimlerin meydana geldiği beliren yetişkinlik dönemini kapsayan üniversite yıllarında yaşanan romantik ilişkiler bireyin gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır (Akt. Eryılmaz ve Ercan, 2010). Beliren yetişkinlik dönemindeki romantik ilişkiler ile yapılan araştırmalarda, romantik ilişkilerin beliren yetişkinlerin, yetişkinlik yaşamına daha iyi uyum sağlamak için gerekli davranışları sergilemelerinde önemli etkileri olduğu yapılan çalışmalarda ortaya koymaktadır (Akt. Eryılmaz ve Ercan, 2010).

2.7. ERGENLERDE VE YETİŞKİNLERDE ROMANTİK İLİŞKİ

Ergenlik döneminde hem fiziksel olarak hem de psikolojik anlamda birtakım değişiklikler meydana gelmektedir.

Hormonal birçok değişiklik ile birlikte ergenlik dönemindeki bireyler bu dönemde daha çok bireyselleşip, sosyalleşme çabası içerisindedirler. Bu durumda çocukluk döneminden farklı olarak daha fazla arkadaş edinme ve yakın ilişkilerde bulunma durumunu doğurmaktadır. Bu dönemde ergen bireylerin yaşlıları ile ilişkileri ve romantik ilişkileri önemli bir derecede ön plandadır. Ergenlik dönemindeki birey hormonal gelişiminin sebebiyle cinsellik ile ilk tanışma dönemleri ergenlik döneminde olmaktadır. Cinsel istek ve arzular bu dönemde diğer dönemlere oranla daha çok artış göstermektedir. Hem hormonal sebepler ile hem de duygusal yakınlık ihtiyacı artması sebebi ile bu dönemde çıkma ve flört gibi karşı cinsle kurulan yakın ilişki artmaktadır. Ortalama, 15 yaşına gelmiş ergenlik dönemindeki bireylerin hemen hemen hepsi, flört ve çıkma eylemini gerçekleştirmektedir (Atak ve Taştan, 2012). Bu flört etme davranışları ortalama 4 ya da 5 ay sürmektedir. Bu dönemde genel olarak erkekler karşı cinsin fiziksel özelliklerinden dolayı flört etme isteğine sahipken, kızlar kendisine yakın ve destek

olabilecek kişiler ile flört etme isteğine sahip oldukları görülmüştür. Ayrıca bu dönemde sağlıklı kurulan romantik ilişki ergenlerin ilişki kurma yeteneğine, benlik saygılarına olumlu yönde etki ettiği belirlenmiştir (Atak ve Taştan, 2012).

Yetişkinlik dönemi ile birlikte bireyler, gelişimsel dönemlerinin birçoğunu tamamlamışlardır. Ergenlik ve beliren yetişkinlik döneminde flört ilişkileri bir keşif ve bireyin kendisini araması ile orantılıdır. O dönemlerdeki romantik ilişkilerin ortak özelliklerinden birisi bireylerin deneme ve keşfetmesine odaklıdır, bireyler “ben hangi partner ile mutluyum” gibi çeşitli arayışlar ile o dönemi geçirmektedir (Atak, 2011). Bireyin kendine özgü ve kişiliğine uygun partnerler ile romantik ilişki kurma çabası, deneme yanılma ve tecrübe ile gerçekleşmektedir. O dönemlerde verilen bir karar zamanla aksi bir karar ile değişebilmektedir. Ve o dönemdeki birçok duygusal ilişkiler, flörtler uzun sürmeden sonlanmaktadır. Yetişkinlik döneminde ise bu durumların tam tersi gelişim dönemlerinin aşamalarının birçoğunun tamamlanması ile çok farklı bir hal almaktadır. Yetişkinlik dönemindeki kişi genel olarak diğer dönemlere oranla kendini daha çok tanımakta ve ne istediğini bilmektedir. Partner seçiminde geleceğe odaklı ve ileride hayatının geri kalanını beraber yaşayabileceği, sorumlulukları beraber alabileceği biri ile yaşamaya odaklıdır. Yetişkinlik döneminde romantik ilişki, ilişkiyi kısa vadede bitirmek üzere değil, uzun yıllar ve sonsuz bir birliktelik üzerine aile kurma amaçlı planlanmaktadır. Bu dönemde kişilik, okul, iş gibi birçok belirleyici faktörlerin oturması ile birlikte partner seçimi daha rahat yapılabilmektedir. Günümüzde ergenlik, beliren yetişkinlik hatta yetişkinlik ve romantik ilişkileri üzerine çok fazla araştırma yapılmamıştır. Gelişim dönemlerinin romantik ilişkileri ile ilgili karşılaştırma ve farklılıklar üzerine literatürde az sayıda araştırma bulunmaktadır.

2.8. YETİŞKİNLİK BOYUTLARI İLE İLGİLİ ROMANTİK İLİŞKİLER VE CİNSELLİK ÜZERİNE YAPILAN ARAŞTIRMALAR

Beştav (2007) 586 üniversite öğrencisinin katıldığı çalışmada, romantik ilişki doyumu ile cinsiyet, bağlanma stilleri ve aşka ilişkin tutumlar arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırma da “arkadaşça aşk” ve “tutkulu aşk” boyutları ile ilişki doyumu arasında olumlu bir ilişki saptanırken, “oyun gibi aşk” ve “kaygılı bağlanma” stili ile ilişki doyumu arasında olumsuz yönde bir ilişki saptanmıştır. Araştırma bulgularında elde edilen verilere göre, romantik ilişkilere yönelik gerçekçi olmayan inançlar ilişki doyumunu olumsuz yönde etkilemektedir (Saraç, 2013).

Sarı (2008) üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançları, bağlanma stilleri ve ilişki doyumu arasındaki ilişkiyi ele aldığı çalışmada, 507 üniversite öğrencisi katılmıştır. Araştırma bulgularında elde edilen verilere göre, romantik ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançların bazıları cinsiyete göre farklılık gösterdiği saptanmıştır (Saraç, 2013).

Küçükarslan (2011) tarafından 957 üniversite öğrencisi üzerinde yapılan araştırmada öğrencilerinin romantik ilişkileriyle ilgili akılcı olmayan inançları, cinsiyet, sınıf düzeyi, romantik ilişki yaşama durumu değişkenleri açısından incelemiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bilgiler ise, üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilere yönelik inançları, cinsiyet, sınıf düzeyi ve romantik ilişki yaşama durumuna göre farklılık gösterdiği saptanmıştır (Saraç, 2013).

Kaygusuz (2013) 320 üniversite öğrencisi üzerinde yaptığı araştırmada ise, öğrencilerin romantik ilişkileriyle ilgili akılcı olmayan inançları, problem çözme becerileri, fiziksel ve duygusal istismar arasındaki ilişki incelemiştir. Araştırma sonucunda akılcı olmayan ilişki inançlarının çaresizlik alt boyutu ile fiziksel ve duygusal istismar arasında olumlu düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır (Saraç, 2013).

Turan (2013), araştırmasında evli katılımcıların cinsel memnuniyetleri ile cinsel bilgi seviyeleri, cinsel mitlere inanma seviyeleri ve ilişkilerindeki mutluluk düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi ele almıştır. Araştırma sonuçlarına göre, ilişkilerde mutluluk düzeyinin cinsel doyumu etkilediği saptanmıştır. İlişkide mutluluk azaldıkça cinsel doyum da azaldığı, cinsiyet değişkeni cinsel doyum üzerinde etkili bir değişken

olduğu ve erkeklerin cinsel doyumları kadınların cinsel doyumlarında yüksek olduğu saptanmıştır (Soydaş, 2016).

Kuduaki (2010)' nin çalışmasında cinsel doyum ile evlilik uyumu arasındaki ilişki ele alınmıştır. Cinsel doyumunu yüksek olan bireylerin evlilik uyumları da anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır (Soydaş, 2016).

Güvel ve ark. (2003), “Evli Kadınlarda Cinsel Fonksiyonlara Etkin Faktörler” üzerine yaptığı araştırmada, yaş değişkeninin cinsel işlev üstünde olumsuz etkisine rastlanmadığı saptanmıştır. Araştırmada, evlilik süresinin ilerlemesinin cinsel işlevlere olumsuz yansıdığı saptanmıştır (Soydaş, 2016).

2.9. GÜNÜMÜZDE YETİŞKİNLİĞE ERİŞMEK NEDEN UZUN ZAMAN ALIR

Arnett Tedx konuşmasında günümüzde yetişkinliğe geçişin neden uzun zaman aldığına değinmiştir. Geçmişe göre günümüzde yetişkinliğe erişmek uzun zaman almaktadır, bunun sebepleri vardır, 1960 yılını baz aldığımızda, insanlar liseyi bitirdiklerinde sadece %40'ı üniversiteye devam etmek istemiştir. 1960 yılında ortalama evlilik yaşı kadında 20, erkekte 23'tür, şu anda evlilik yaşı kadın için 27, erkek için 29 ve bu ortalama her geçen gün artmaktadır.

Son 50 yıl içinde genç insanların yaşamında birçok değişiklik olmuştur. Ergenlik ve yetişkinlik döneminde yeni evreler oluşmuştur. 1970'lerde ve 1960'larda dört ana evre vardır bunlar; teknolojiye olan ilerleme, cinsel devrim, kadınların özgürlük hareketi ve gençlik hareketi. İlki teknolojiye olan bir devrim, teknoloji devrimi yalnızca iphone ve ipad ile olan bir devrim değil ya da sadece internet ile olan devrim değildir. 50 yıl içerisinde en iyi olan devrim üretim ekonomisinden bilgi ekonomisine geçiştir. Gelişen teknoloji ile birlikte bilgi ekonomisinde yeni işler çıkmıştır, kadın ve erkek sadece kendisi ve ailesi için para kazanmak hedefinden daha farklı hedefler oluşturmuştur. Ve bunların hepsi lise eğitiminden daha ileri bir bilgi gerektirmektedir, bu sebepten ötürü bireyler lise eğitiminden sonra daha ileri bir bilgiye sahip olmak istemektedirler. Geçmiş dönemlere oranla günümüzdeki insanlar eğitime daha fazla önem vermekte ve daha fazla eğitim almak istemektedirler. Birçok insan çalıştığı işte aynı pozisyonda kalmak istememekte, o

pozisyondan daha fazlasını istemekte ya da iş değişikliğine gitmektedirler. Ve bu dönemdeki insanlar kalıcı ve sevdiği işi bulana kadar evliliği ve aile kurmayı erteleyebilmektedirler. İkinci evre ise cinsel devrim; 1964’de doğum kontrol hapının bulunuşu cinsellik ve üreme arasındaki bağı kırmaktadır. Böylelikle cinsellik ve evlilik arasındaki bağ yıkılmıştır. Bu sebepten dolayı evlilik yaşı istikrarlı bir şekilde durmadan artmaya devam etmekte ve ilk cinsel birliktelik yaşı düşmektedir, günümüzde birçok insan evlilik ve aile kurmadan 10 yıl veya daha az bir süre içerisinde, ortalama gençlik yıllarının son zamanlarında ilk cinsel deneyimlerini yaşamaktadırlar. Üçüncü evre ise kadın hareketleri; 1960’larda birçok insan üniversiteye gitmemekteydi, birçok insandan sadece %2’si üniversite öğrencisiydi, bugün %58 oranında kadın, %42 oranında erkek üniversite mezunu bulunmaktadır. Kadınlar tıp fakülteleri, hukuk fakülteleri ve işletme fakültelerinin yarısını oluşturmaktadır. Genç kadınlar geçmişe oranla nasıl yaşamak istediklerini bilmekte ve hayatlarını nasıl planlamak istediklerini düşünmektedirler. 1960’larda kadınların üzerinde, nasıl koca bulurum diye hayal edemeyeceğimiz bir baskı bulunmaktaydı ve o dönemde kadınlar buna odaklanmaktaydılar. Günümüzde kadınlar artık eğitim ve kariyerlerini planlamakta ve iş yaşamını oluşturdukları kariyer planlarına göre belirlemektedirler. Ve son olarak gençlik hareketi; yetişkinlik dönemi birçok kriter ile ilişkilendirilmiştir, mesela sosyal statü ve otorite, günümüzde gençlik hareketi 60 ve 70’li yıllara göre değişmiştir, yetişkinlik ve gençlik farkı azalmış ve genç olmak artık saygı gösterilen bir pozisyona gelmiştir. Genç insanlar yetişkinliğe girmekte acele etmemekte ve gençlik yıllarını olabildiğince uzatmaya çalışmakta ve bundan çok keyif almaktadırlar. Bu dört değişim hareketi yeni bir dönem olan beliren yetişkinlik dönemini oluşturmuştur, beliren yetişkinlik dönemi ile birlikte yetişkinliğe geçme yaşı 20’li yaşlardan 30,’lu yaşlara kadar uzamıştır. Birçok yaşlı insan, günümüzde yaşanan geç yetişkinliğe girme dönemini garip karşılamaktadır. Bilgi ekonomisine insanların kendilerini hazırlaması üretim ekonomisine göre daha uzun sürmektedir. İnsanlar kendilerini dikkatle yaşadıkları dünyaya alıştırmaya ve oluşturulmuş kompleks yapıdaki ekonomi sisteminde kendilerine yer oluşturmayı amaçlamaktadırlar. Diğer bir sebep kadın hareketleri başladığında, genç kadınlar için büyük fırsatlar karşısına çıkmaktadır, günümüzde az sayıda kişi bu durumu negatif bir gelişme olarak algılamaktadır. Beliren yetişkinlik döneminde bu evrelere sahip olmak hem erkeğe hem kadına kendini becerilerini geliştirmek için olanak yaratmaktadır.

Beliren yetişkinlik, insanların kendisini tanıması ve kendi kimliğini oturtmasını sağlayan bir dönem olarak görülmektedir. Yetişkinliğe geçiş insanların kendilerini tanıması, hazır hissetmesi ve beliren yetişkinlik dönemindeki evrelerin tamamlanması ile sağlanmaktadır, artık günümüzde normal olarak görülen şekli bu olmuştur. Yetişkinlik, yaşamını sürdüren her insanın eninde sonunda gireceği bir dönemdir ve yetişkinliğe giren bir birey asla geri dönmeyecektir, bu sebepten dolayı beliren yetişkinlik dönemindeki özgürlükleri yaşamak çok önemlidir (<http://tedxtalks.ted.com/video/Why-Does-It-Take-So-Long-to-Gro>).

Beliren yetişkinler ile yapılan birkaç sohbetten kesitler şu şekildedir:

“Kendin hakkında bir şeyler öğrenmek gerçekten duygusal bir olay çünkü günün birinde uyanyorsun ve ben doğruyu yapıyorum, yaşamak istediğim gibi yaşıyorum diye düşünüyorsun, fakat ertesi gün kalkıyorsun ve bir dakika, ben her şeyi yanlış yapıyorum diyorsun. Kim olduğumu bilmiyorum. Sonra bir adım daha ileriye gitmeyi göze alıyorsun ve diyorsun ki, ister acı versin isterse mutlu etsin yine de kendimi tanıyacağım. Kendimin iç derinliklerine girmeliyim ve kim olduğumu bulmalıyım. Ve bu her gün için yeni bir öğrenme süreci” (Arnett, 2004; akt. Doğan ve Cebioğlu, 2011).

Aşağıda Türkiye’deki iki beliren yetişkinin ‘Yetişkinliğe eriştiğinizi düşünüyor musunuz?’ sorusuna verdikleri arada kalmışlık hissini yansıtan ifadelerine yer verilmiştir:

“Kadın (22 yaş): ‘Evet derken, ailemden uzak bir şehirde kendi başıma yaşıyorum. Kendi ayaklarımın üzerinde durmaya çalışıyorum. Ayrıca, sorumluluk sahibi biriyim. Sorumluluk çerçevesinde davranış gösterebiliyorum. Yani nerede nasıl davranmam gerektiğini biliyorum. Hayır derken, maddi yönden hala aileme bağımlı durumdayım, harçlığımı hala ailem gönderiyor. Bir işte çalışmıyorum, bir mesleğim yok.’ Erkek (21 yaş): ‘Çünkü yetişkinliğin gerektirdiği, mesela tek başına ayakta durabilme, kendini ifade edebilme gibi durumlar açısından kendimi yetişkin olarak görebiliyorum. Öte yandan gelişen bazı olaylara olgunca bakamıyorum, bazen karakterimin tam olarak oturmadığını düşünüyorum. Ayrıca hala aileme bağlıyım. Ben yetişkinliğe geçiş aşamasında olduğumu düşünüyorum. Umarım kısa sürer” (Akt. Doğan ve Cebioğlu, 2011).

2.10. İLİŞKİSEL BELİRSİZLİK KAVRAMI

Alanyazında bireylerin kişilerarası ilişkileri içerisindeki katılımlarına yönelik algıladıkları emin olma durumu “*ilişkisel belirsizlik*” olarak ifade edilmektedir. İlişkisel belirsizlik, *benliğe yönelik belirsizlik*, *partnere yönelik belirsizlik* ve *ilişkiye yönelik belirsizlik* olmak üzere üç boyutta ele alınmaktadır (Knobloch and Solomon, 1999; akt. Gürcan, 2015).

Benliğe yönelik belirsizlik, bireylerin kendi tutumunu ya da davranışını tanımlayamadığı, tahmin edemediği ya da açıklayamadığı durumlarda ortaya çıkmaktadır. Birey, diğer bireylerle etkileşim içerisindeyken kendisinin ve karşısındakinin davranışlarını açıklamaya ya da tahmin etmeye çalışırken birçok şekilde düşünebilir ve davranabilir. Bireyler, tutum ve davranışlarını ilişkisel hedeflerine ulaşmak için şekillendirmekte ve ilişkilerinde bilgi eksikliği yaşadıkları durumlarda belirsizliği deneyimlebilmektedirler (Berger and Bradac, 1982; akt. Gürcan, 2015). Knobloch ve Solomon’a (1999) göre, *benliğe ilişkin belirsizlik* bireyin ilişkide kendisiyle ilgili konularda deneyimlemekte olduğu belirsizliktir ve bu belirsizliği anlayabilmek için bireylere “Uzun vadede bu ilişkinin iyi bir biçimde sonuçlanmasını isteyip istemediğinizden ne derece eminsiniz?” gibi sorular yöneltilebilir. (Akt. Gürcan, 2015).

İlişkisel belirsizliğin bir diğer boyutu da etkileşim içerisinde olunan partnerle ilgilidir. *Partnere yönelik belirsizlikte*, birey partnerinin tutum ve davranışları konusunda belirsizlik deneyimlemektedir. Bir başka deyişle, *partner belirsizliği* bireyin partnerine yönelik bilgisinde eksiklik hissetmesinden kaynaklanmaktadır (Berger and Bradac, 1982; akt. Gürcan, 2015). “Partnerinizin şu anda bu ilişkiyi ne kadar istediğinden ne derece eminsiniz?” gibi ifadelerle partnere yönelik belirsizlik açıklanabilmektedir (Knobloch and Solomon, 1999; akt. Gürcan, 2015).

İlişkisel belirsizliğin üçüncü ve son odağı olan *ilişkiye yönelik belirsizlik*, bireylerin, benliklerinden ya da partnerlerinden daha çok, ilişkileriyle ilgili şüphelerinden kaynaklanabilecek belirsizliği ifade etmektedir. Özellikle, partnerler zamanlarının çoğunu birbirlerinden ayrı geçirdiklerinde, ilişkilerine yönelik belirsizlik deneyimlemektedirler. Bu belirsizlik, benlik ve partner kaynaklı belirsizlikten farklıdır, çünkü ilişki kaynaklı belirsizlik daha bütüncül, partnerlerin karşılıklı etkileşimine

dayanan ve iki yönlü bir belirsizliği içermektedir. Ayrıca, ilişki kaynaklı belirsizlik, benlik ve partner kaynaklı belirsizliklere göre daha soyuttur ve bu nedenle de ilişki belirsizliğini azaltmak daha güçtür (Berger and Bradac, 1982; akt. Gürcan, 2015).

2.11. İLİŞKİ İNANÇLARI

Romantik ilişkiler, bireylerin kimlik ve kişilik gelişimleri ile akademik, sosyal ve duygusal gelişimleri üzerinde önemli etkiler oluşturmakta, akran ve aile ilişkilerinin niteliğini belirlemektedir. Özellikle ilk yetişkinlik döneminde yaşanan romantik ilişkiler, gençlerin yetişkin rollerini geliştirme sürecinde olmalarından dolayı ayrı bir öneme sahiptir. Dolayısıyla, bireylerin ilk yetişkinlik dönemini içeren üniversite yıllarında kurdukları romantik ilişkilerin yetişkinlik döneminde kurulacak yakın ilişkilerinin niteliğini ve evlilik sürecinde eş seçimlerini belirlediği vurgulanmaktadır (Furman, 2002; akt. Gizir, 2012). Diğer bir deyişle, üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilere yönelik algı ve beklentileri, onlara ilişki bir bakış açısı sağlamaktadır. Bu algı ve beklentiler temelinde romantik ilişki sürecini belirleyen en önemli boyut ise romantik ilişki inançları olmaktadır. Özellikle işlevsel olmayan romantik ilişki inançları, ilişkiden alınan doyum, bağlılık ve güven üzerinde oldukça önemli etkiye sahiptirler (Epstein ve Eidelson, 1981; akt. Gizir, 2012). Bu nedenle, bireylerin sahip oldukları romantik ilişki inançlarının belirlenmesi, onların öznel romantik ilişkilerine yönelik açık ve bilinçli olarak ifade ettikleri beklentilerinin ve sosyal davranışlarının anlaşılmasını büyük ölçüde kolaylaştırmaktadır (Miga et al., 2010; akt. Gizir, 2012).

Son yıllarda romantik ilişkilere yönelik yapılan çalışmalarda büyük oranda, işlevsel olmayan inançların belirlenmesine ve bu inançların romantik ilişkiler üzerindeki etkilerine odaklanıldığı görülmektedir (Epstein, 1986; Eidelson and Epstein, 1982; akt. Gizir, 2012). Araştırmalara göre, romantik ilişkilere yönelik işlevsel olmayan inançları arttıkça bireyler, sürekli olarak eşlerinin olumsuz özelliklerine odaklanmaya başlamakta ve bu durum çiftler arasında çeşitli hayal kırıklıklarına ya da çatışmalara yol açmakta ve romantik ilişkilerin bitmesine neden olabilmektedir (Metts and Cupach, 1990; Medora et al., 2002; James et al., 2002; akt. Gizir, 2012). İlgili alanyazında, bireylerin romantik ilişkilerindeki tutum, davranış ve beklentilerini etkileyen temel inançlarına

odaklanılmasının önemi sıklıkla vurgulanmaktadır (Baucom, et al., 1989; akt. Gizir, 2012). Bu nedenle romantik ilişkiler, bireylerin değişen bilişsel ve davranışsal oluşumları olarak ele alınmakta ve bireylerin sahip olduğu ilişki inançları, gelecekte yaşanabilecek ilişkiler karşısında romantik aşkın içeriğinin analiz edilmesinde kullanılmaktadır (Duck and Wright, 1993; akt. Gizir, 2012).

2.12. CİNSEL TUTUM

Cinsellik; fizyolojik, psikolojik, sosyal, çevresel, kültürel, ahlaki yönleri olan bir bütündür. Cinsellik bedensel ve psikolojik her türlü koşullardan etkilenir. Cinselliğe biyolojik açıdan bakıldığında, sağlıklı bir cinsel yaşam için sağlıklı bir beden olmalıdır. Psikolojik olarak baktığımızda ise cinselliğin insan psikolojisini oluşturan temel tutum ve davranışlardan, travmalardan ve geçmiş yaşantılardan etkilendiği görülmektedir. Sosyokültürel yönüyle baktığımızda; örf- adet, toplumsal yargılar, aile yapısı ve yaşanan çevreden etkilenmektedir (Turan, 2013; akt. Soydaş, 2016).

Cinsellik kavramı insanların değerleri, inanışları, duyguları, kişilikleri ve tutumları ile şekillenmiştir. Dünya Sağlık Örgütü 'ne göre cinsellik; biyolojik, psikolojik ve sosyal faktörlerin kişiliği, iletişimi ve aşkı zenginleştirici etkilerinin toplamından oluşan bir kavramdır. İnsanın sadece bedensel değil; duygusal, düşüncesele ve toplumsal bütünlüğünü sağlayan, iletişim ve sevgiyi olumlu yönde etkileyen sağlıklılık halidir (Bozdemir ve Özcan, 2011; akt. Soydaş, 2016).

Cinsellik, doğumdan ölüme kadar olan hayatın her basamağında vardır. Cinsellikle ilgili rahat bir iletişim sağlamak, cinsel hayattan haz almak, partnerinizle barışık ve doyumlu bir cinsellik yaşamak insan olmamıza büyük katkı sağlayan bir elementtir (Turan, 2013; akt. Soydaş, 2016).

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın süresi ve modeli, örnekleme ilişkin özellikler, veri toplama araçları ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel yöntem ve teknikler hakkında bilgi verilmiştir.

3.1. ARAŞTIRMANIN SÜRESİ VE MODELİ

Araştırmanın verileri 2016 yılı içerisinde toplanmıştır ve 18-26 yaş arası beliren yetişkin bireyler ile 27-35 yaş arasındaki yetişkin bireylerin romantik ilişki yaşantıları, inançları ile cinsel tutum ve yaşantıları açısından karşılaştırılması amacıyla ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. İlişkisel tarama modelleri geçmiş veya mevcut durumları var olan şekliyle betimlemeyi amaçlar. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez.

İlişkisel tarama modeli, iki ya da daha fazla değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modeli olarak tanımlanmaktadır. İlişkisel tarama modellerinde değişkenler arasındaki ilişkiler, korelasyon türü ve karşılaştırma türü olmak üzere iki şekilde incelenir. Korelasyon türü ilişkisel taramalarda, değişkenlerin birlikte değişip değişmediği, birlikte değişim söz konusu ise bunun nasıl olduğu öğrenilmeye çalışılır. Karşılaştırma türü ilişkisel tarama modelinde ise en az iki değişken vardır ve bunlardan birine (sınanmak istenen bağımsız değişkene) göre gruplar oluşturularak, öteki değişkene (bağımlı değişkene) göre aralarında bir farklılaşma olup olmadığı incelenir (Karasar, 2005: 81–84). Araştırmanın modeli korelasyon ve karşılaştırma türü ilişkisel tarama modelidir.

3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırma örneklemini devam eden romantik ilişkisi olan, 18-26 dönemi beliren yetişkinler ile 27-35 yaş yetişkin döneminde olan 200 birey ile sınırlıdır.

Tablo 3.1. Araştırmaya Katılan Bireylerin Sosyodemografik İlişkin Dağılımı (n=200)

Bireysel Özellikler	Bireylerin Yetişkinlik Dönemleri GRUPLAR				Frekans ve yüzdeler	
	Beliren Yetişkinler (n=100)		Yetişkinler (n=100)		f	%
	f	%	f	%		
Cinsiyet						
Kadın	52	52.0	69	69.0	121	60.5
Erkek	48	48.0	31	31.0	79	39.5
Yaş						
18-26 yaş arası	100	100.0	-	-	100	50.0
27-35 yaş arası	-	-	100	100.0	100	50.0
Yaş ortalaması	22.69±2.20		30.09±2.62		26.39±4.42	
Eğitim düzeyi						
Üniversite öğrencisi ve altı	63	63.0	20	20.0	83	41.5
Üniversite mezunu ve üzeri	37	37.0	80	80.0	117	58.5
İkamet durumu						
Yalnız yaşıyor	17	17.0	36	36.0	53	26.5
Ailesiyle yaşıyor	32	32.0	34	34.0	66	33.0
Kardeşiyle yaşıyor	8	8.0	6	6.0	14	7.0
Arkadaşıyla yaşıyor	32	32.0	9	9.0	41	20.5
Partneri ile yaşıyor	2	2.0	13	13.0	15	7.5
Yurtta yaşıyor	9	9.0	2	2.0	11	5.5
Toplam	100		100		200	

Tablo 3.2.1’de görüldüğü gibi; beliren yetişkinlerin %52’si kadınlardan ve %48’i erkeklerden oluştuğu görülmüştür. Beliren yetişkinlerin yaş ortalaması 22.69±2.20 olduğu, %63’ü üniversite öğrencisi ve altı olduğu ve %32’si ailesiyle birlikte yaşamakta oldukları görülmüştür.

Yetişkinlerin %69’u kadınlardan ve %31’i erkeklerden oluştuğu görülmüştür. Yetişkinlerin yaş ortalaması 30.09±2.62 olduğu, %80’i üniversite mezunu ve üzeri olduğu ve %36’sı yalnız yaşamakta oldukları görülmüştür.

3.3. VERİLERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmaya katılan bireylerin yaş, cinsiyet, eğitim durumu ve sosyo-ekonomik düzeylerini tespit etmek için “Kişisel Bilgi Formu” (Ek-1), ilişki belirsizliği ölçmek için “İlişkisel Belirsizlik Ölçeği” (Ek-2), “İlişki İstikrarı Alt Ölçeği Olan İlişki Doyumu Ölçeği” (Ek-3), “Cinsel İlişki Ölçeği Kısa Formu” (Ek-4) ve “İlişki İnançları Ölçeği (Ek-5) kullanılmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu, 18-35 yaş dönemindeki bireylerin eğitim durumları, ilişki durumları, sosyo-ekonomik durumları, ikamet durumları, ilişki süreleri, görüşme sıklıkları, cinsel ilişki sıklıkları, partner seçiminde en önemli faktörler, çatışma sıklıkları, çatışma nedenleri gibi sorulardan oluşmaktadır (Ek-1).

3.3.2. İlişkisel Belirsizlik Ölçeği (İBÖ)

İlişkisel Belirsizlik Ölçeği (Relational Uncertainty Scale), romantik ilişki içerisindeki bireylerin, kendilerine, partnerlerine ve romantik ilişkilerine dair algılamış oldukları belirsizlik düzeyini ölçmek amacıyla Knobloch ve Solomon (1999) tarafından oluşturulmuştur. Geliştirilen bu ölçeğin içeriği, Knobloch ve Solomon'nun (1999) 5 kadın ve 5 erkekle gerçekleştirmiş oldukları mülakatlara dayanmaktadır. Mülakat esnasında alınan notlardan yola çıkılarak oluşturulan ölçeğin 162 katılımcıyla yürütülen ilk çalışmadaki hali 63 maddeden oluşmaktadır. Araştırmacılar tarafından açımlayıcı faktör analizi yapılmış ve ölçeğin “benliğe yönelik belirsizlik”, “partnere yönelik belirsizlik” ve “ilişkiye yönelik belirsizlik” olmak üzere üç ayrı boyuttan oluştuğu belirtilmiştir. Benliğe yönelik belirsizlik, romantik ilişki içerisindeki katılımcının; ilişkide benliğine yani kendisine ait belirsizlik düzeyiyle ilgili bilgi edinmeyi hedeflerken, partnere yönelik belirsizlik, partnerin ilişkiye katılımı göz önünde bulundurarak kişinin partnerine yönelik

deneyimledikleri belirsizliği ele almaktadır. Ölçeğin son boyutu olan ilişkiye yönelik belirsizlik boyutunda ise, katılımcıdan ilişkisini bütüncül ve genel olarak göz önüne alması istenmekte ve ilişkiye dair belirsizliklerin ölçülmesi amaçlanmaktadır. Knobloch ve Solomon (1999) tarafından İlişkisel Belirsizlik Ölçeğine (İBÖ) tekrar faktör analizi uygulanmış ve bazı maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Bunun sonucunda ölçeğin benliğe yönelik belirsizlik boyutu, 19 maddeden (örn; bu ilişkinin sizin için öneminden), partnere yönelik belirsizlik boyutu 19 maddeden (örn; partnerinizin bu ilişkinin geleceğine yönelik amaçlarından) ve ilişkiye yönelik belirsizlik boyutu ise ait 16 maddeden (örn; sizin ve partnerinizin bu ilişkiyi nasıl tarif ettiğinizden) olmak üzere ölçeğin tamamı 54 maddeden oluşmaktadır. Her bir belirsizlik boyutu da katılımcıların bu konuda emin olma düzeyine göre ölçülmektedir ve ölçek maddeleri de buna göre düzenlenmiştir. Maddeler 5 derece üzerinden puanlanma ve “1” hiç emin değilim, “2” nispeten emin değilim, “3” nispeten eminim, “4” oldukça eminim, “5” tamamen eminim anlamına gelmektedir. Ölçekte ters kodlanan madde bulunmamaktadır. Yani, katılımcının benliğe, partnere ve ilişkiye yönelik belirsizlik alt boyutlarının her birine ait maddelerden elde etmiş olduğu toplam puanın düşük oluşu, katılımcının deneyimlediği ilişki belirsizlik düzeyinin yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Benliğe, partnere ve ilişkiye yönelik belirsizlik; kendi içinde de alt boyutlara ayrılabilir (Knobloch and Solomon, 1999). Buna göre, benliğe ve partnere yönelik belirsizlik boyutları; istek, değerlendirme ve hedef alt boyutlarını içerirken, ilişkiye yönelik belirsizlik boyutu, davranış, karşılıklılık, tanım ve gelecek alt boyutlarından oluşmaktadır. Benliğe yönelik belirsizlik alt boyutlardan istek için elde edilen Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .90, değerlendirme için .84, ve hedef için .89 iken; partnere yönelik belirsizlik alt boyutlardan istek için .90, değerlendirme için .84 ve hedef için .89’ dur. Son olarak ölçeğe ait ilişkiye yönelik belirsizlik alt boyutlardan; davranış .73, karşılıklılık .89, tanım .86 ve gelecek .88 Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı ile ifade edilmiştir. Ölçeğe ait puanlama sistemi her alt boyut (benliğe, partnere ve ilişkiye yönelik belirsizlik) için toplam puan olarak oluşturulmaktadır. Katılımcıların ölçekten elde etmiş oldukları toplam puanların artışı kişinin o alt boyuta ait belirsizliğinin düşük ve o konudaki emin oluşunun yüksek olduğuna işaret ederken, düşük toplam puanlarsa, kişinin o alt boyuta özgü yaşamakta olduğu belirsizliğin yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Uyarılama aşamasında, İlişkisel Belirsizlik Ölçeği ilk önce araştırmacı tarafından Türkçe’ye çevrilmiş, ardından üç sosyal psikolog tarafından bu

çeviriler değerlendirilmiş ve maddelerin son haline karar verilmiştir. Ölçek Sarı ve Dağ tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçeğin ölçüt geçerliliğini belirlemek amacıyla ölçeğin ve alt boyutlarının Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği (BTÖ) (Sarı ve Dağ, 2009) ile olan ilişkisi incelenmiştir. Berger ve Calabrese'e (1975) göre, insanların belirsizliğe yönelik hoşnutsuzlukları vardır ve bu hoşnutsuzluk onları, bilgiyi araştırarak belirsizliği azaltması için güdülemektedir. Benzer olarak, Belirsizlik Azaltma Kuramına (BAK) göre bireyler belirsizliği azaltmaya ihtiyaç duyarlar ve belirsizlik düzeyinin yüksek olması da ilişkisel doyumsuzluk ile ilişkilidir (Berger and Calabrese, 1975). Bazı yazarlar da (Afifi and Burgoon, 1998) ilişkisel belirsizliğin, yakın ilişkilerin anlaşılmasında çok önemli olduğunu belirtmişlerdir. Bu nedenle de belirsizliğe tahammülsüzlük ile ilişkisel belirsizlik kavramlarının yakından ilişkili olabileceği düşünülmüş ve ölçüt geçerliliği için, Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği kullanılmıştır. İBÖ'nün test-tekrar test güvenilirliğini belirleyebilmek amacıyla, 50 katılımcıya ilk uygulamadan yaklaşık olarak 4 hafta sonra İBÖ tekrar uygulanmıştır. Ölçeğe ait bir örnek Ek-2'de verilmiştir.

3.3.3. İlişki Doyumu İle İlgili Ölçümler

(İİÖ-Relationship Stability Scale), ilişkiye yapılan yatırımı, bir başkasıyla beraber olmaya yönelik seçenekleri değerlendirme, ilişki doyumunu ölçmek amacıyla Rusbult, Martz ve Agnew tarafından (1998) geliştirilmiştir. Ölçek, ilişki doyumu (10 madde, örn, ilişkimiz benim için doyum verici), ilişki yatırımı (10 madde, örn, ilişkimiz için çok fazla yatırım yaptım) ve seçeneklerin niteliği (10 madde, örn., birlikte olduğum insanlar dışında bana çok çekici gelen insanlar var) olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Bu üç alt boyutun ilk beş maddesinin cevaplandırılması 4 dereceli (1 = "Tamamen Yanlış, 4 = "Tamamen Doğru") iken, son beş sorusu ise, 9 dereceli (1 = "Tamamen Yanlış, 9 = "Tamamen Doğru") bir ölçek üzerinden değerlendirilmektedir. Ölçeğin Türkçeye uyarlanma çalışması, Büyüksahin, Hasta ve Hovardaoğlu (2005) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayıları, ilişki doyumu için .90, ilişki yatırımı için .84 ve seçeneklerin niteliğini değerlendirme .84 olarak saptanmıştır. Daha sonra ölçek, Büyüksahin ve Taluy (2008) tarafından yayınlanmamış bir araştırma raporunda ele

alınmış ve ölçeğe yeni bir boyut eklenmiştir. Bu boyut ilişki bağlanımıdır (örn., ilişkimizin çok uzun bir süre devam etmesini istiyorum) ve bu boyutun cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı ise .70 olarak bulunmuştur. İlişki bağlanımı boyutunun 3 ve 4. maddeleri ters kodlanmaktadır. Bu çalışmada ise ölçeğin yalnızca ilişki doyumu alt boyutu kullanılmıştır. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğini belirlemek amacıyla birbirini izleyen üç ayrı çalışma yapılmıştır (Rusbult ve ark., 1998). Bu çalışmalarda varimaks eksen döndürme yöntemi kullanılarak faktör analizi yapılmıştır, maddelerin ölçmeyi amaçladığı faktörler altında yer aldığı görülmüştür. Alt ölçeklerin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayılarına bakıldığında ise, değerlerin İlişki Doyumu için .92 ile .95'dir. (Ek-3).

3.3.4. İlişki İnançları Ölçeği (İİÖ)

İlişki İnançları Ölçeği (İİÖ), Romans ve DeBord (1995) tarafından geliştirilen, romantik ilişkilere yönelik belirlenen ve işlevsel olmayan temel ilişki inançlarını ölçmek amacıyla kullanılmaktadır. Özgün ölçek, toplam 71 maddeden oluşmakta ve sırasıyla “Birbirimize karşı tamamen açık ve dürüst olmalıyız” (14 madde), “Birbirimizin zihnini okuyabilmeliyiz” (7 madde), “Her şeyi birlikte yapmalıyız” (8 madde), “Birbirimizin bütün ihtiyaçlarını karşılamalıyız” (9 madde), “Birbirimizi değiştirebilmeliyiz” (9 madde), “Aramızdaki her şey mükemmel olmalı” (7 madde), “İyi ilişkilerin sürdürülmesi kolay olmalıdır” (6 madde), “Romantik bir ilişki yaşamadan asla tamamlanmış olmayız” (5 madde) ve “Romantik idealizm” (6 madde) olarak adlandırılan 9 faktör içermektedir. Katılımcılar, ilgili maddeleri 6’lı Likert tipi derecelendirme üzerinden yanıtlamakta olup, İİÖ’den alınabilecek en düşük puan 71 ve en yüksek puan ise 426’dır. Ölçekten alınan yüksek puanlar rasyonel olmayan romantik ilişki inançlarına işaret etmektedir. Özgün ölçeğin toplam puanından elde edilen Cronbach alfa değeri .95 olup, 9 faktör için Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı .68 ile .91 arasında değişmektedir. İİÖ’nün yapı geçerliliğini belirlemek ve faktör yapısını incelemek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi (DFA) kullanılmıştır. Bu süreçte, özgün İİÖ’nün kuramsal altyapısını oluşturan ve 71 madde aracılığıyla 9 faktörden oluştuğu öngörülen model başlangıç noktası alınarak ilgili madde gruplarının ölçtüğü faktörler ile bu faktörlere ilişkin özellikler yeniden sınanmıştır. Sonuç olarak, İİÖ’nün ayırt edici özelliklere sahip 37 madde ve 6 faktörden oluştuğu doğrulayıcı

faktör analizine göre belirlenmiş ve bu model kuramsal ve istatistiksel açıdan uygun ve tatminkâr bulunmuştur. Geçerlik çalışmalarının yanı sıra ölçeğin güvenilirliğini belirlemeye yönelik yapılan analiz sonucunda Cronbach alfa değeri Faktör 1 için .89; Faktör 2 için .85; Faktör 3 için .84; Faktör 4 için .85; Faktör 5 için .78 ve Faktör 6 için .79 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin geneline ve kapsadığı tüm boyutlara ilişkin Cronbach alfa değeri ise .95 olarak bulunmuştur. Bu bulgular, ölçeğin tüm faktörlerinin anlamlı ve yüksek düzeyde güvenilirliğe sahip olduğu anlamına gelmektedir. Sonuç olarak, yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları doğrultusunda 37 madde ve 6 faktörden oluşan bu ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu belirlenmiştir. (Ek-4)

3.3.5. Hendrick Cinsel Tutum Kısa Form Ölçeği

Hendrick Cinsel Tutum Ölçeği cinsel tutumları belirlemek amacıyla Hendrick ve ark. (2006) tarafından geliştirilmiştir. Türkiye’de geçerlik ve güvenilirlik çalışması Karaçam ve ark. (2012) tarafından yapılan ölçek, 23 madde ve dört boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar; onaylayıcılık (1-10. madde), doğum kontrolü (11-13. madde), paylaşım (14-18. Madde) ve araç olarak değerlendirme (19-23. Madde). Her bir madde 1-5 puan arasında derecelendirilir. Ölçeğin doğum kontrolü ve paylaşım alt boyutunda puanlamalar terstir. Ölçeğin toplamından elde edilecek puan ise değerlendirmede kullanışlı değildir. Onaylayıcılık için cronbach alfa katsayısı 0,86, doğum kontrolü için 0,84, paylaşım için 0,66, araç olarak değerlendirme için ise 0,69 olarak bildirilmiştir. Onaylayıcılık gelişigüzel cinsellik, doğum kontrolü sorumlu ve hoşgörülü cinsellik, paylaşım idealist cinsellik, araç olarak değerlendirme ise biyolojik ve faydacı cinsellik olarak nitelendirilmektedir. Ölçeğin onaylayıcılık ve araç olarak değerlendirme alt boyutlarından alınan yüksek puanlar bireyin ideal, sağlıklı ve dengeli cinsel tutum içerisinde olduğunu, ters kodlanan doğum kontrolü ve paylaşım alt boyutlarından alınan yüksek puanlar ise bireyin kendini merkeze alan cinsel yaşam içerisinde olduğunu ve idealden uzak cinsel tutuma sahip olduğunu göstermektedir (9,10,15. Madde). (Ek-5)

3.4. VERİLERİN TOPLANMASI

Uygulama öncesinde bireylere araştırmanın amacı ve veri toplama araçlarının kimler tarafından, nasıl cevaplandırılacağı konularında gerekli açıklamalar yapılmıştır. Ayrıca yanıtlanan formların gizli tutulacağı, kişisel bir değerlendirme yapılmayacağı ve verilerin sadece araştırma kapsamında kullanılacağı belirtilmiştir.

3.5. VERİLERİN ANALİZİ

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 21.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotları (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma) kullanılmıştır.

Niceliksel verilerin karşılaştırılmasında iki grup arasındaki farkı Bağımsız Örneklem T testi yapılmıştır. Bireylerin yetişkinlik boyutları ile sosyodemografik özellikleri arasındaki ilişki ki-kare ile test edilmiştir.

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmada ele alınan amaçların sınanması için toplanan verilerin istatistiksel analizleri sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.1. Araştırmaya Katılan Bireylerin Partnerleriyle Olan İlişki Boyutlarına İlişkin Bulgular

İlişki Boyutlarına Ait Özellikler	Bireylerin Yetişkinlik Dönemleri GRUPLAR				Frekans ve yüzdelik değerler	
	Beliren Yetişkinler (n=100)		Yetişkinler (n=100)		f	%
	f	%	f	%		
İlişki Tanımı						
Flört	90	90.0	48	48.0	138	69.0
Söz / nişan	10	10.0	52	52.0	62	31.0
Partnerle olan ilişki süresi						
6 ay ve altı	25	25.0	11	11.0	36	18.0
6-12 ay arası	29	29.0	14	14.0	43	21.5
1 yıl ve üzeri	46	46.0	75	75.0	121	60.5
Partnerle olan görüşme sıklığı						
Her gün	18	18.0	29	29.0	47	23.5
İki günde bir	14	14.0	9	9.0	23	11.5
Haftada birkaç kez	50	50.0	51	51.0	101	50.5
Ayda birkaç kez	18	18.0	11	11.0	29	14.5
Partnerle olan cinsel ilişki sıklığı						
Haftada birkaç kez	35	35.0	35	35.0	70	35.0
Ayda birkaç kez	21	21.0	25	25.0	46	23.0
Cinsel ilişkiye girmiyorlar	44	44.0	40	40.0	84	42.0
Toplam	100		100		200	

Tablo 4.1’de görüldüğü gibi; beliren yetişkinlerin %90,0’inin ilişkisi flört boyuttan da olduğu, %46,0’sının partneriyle olan ilişkisi 1 yıl ve üzeri olduğu, %50,0’sinin partneriyle görüşme sıklığı haftada birkaç kez olduğu, %44,0’ünün partneriyle cinsel ilişkiye girmedikleri ve %49,0’unun partneriyle çatışma sıklığı haftada birkaç kez olduğu görülmüştür. Yetişkinlerin %52,0’sinin ilişkisi söz/nişan boyuttan da olduğu, %75,0’inin partneriyle olan ilişkisi 1 yıl ve üzeri olduğu, %51,0’inin partneriyle

görüşme sıklığı haftada birkaç kez olduğu, %40,0'nin partneriyle cinsel ilişkiye girmedikleri ve %40,0'nin partneriyle çatışma sıklığı ayda bir kez olduğu görülmüştür.

Tablo 4.2. Araştırmaya Katılan Bireylerin Partnerlerini Seçerken Neye Dikkat Ettiklerine İlişkin Bulgular

Partner Seçimine Ait Özellikler	Bireylerin Yetişkinlik Dönemleri GRUPLAR				Frekans ve yüzdelik değerler	
	Beliren Yetişkinler (n=100)		Yetişkinler (n=100)		f	%
	f	%	f	%		
Aşk						
Hayır	31	31.0	59	59.0	90	45.0
Evet	69	69.0	41	41.0	110	55.0
Partnerin kişilik özellikleri						
Hayır						
Evet	41	41.0	23	23.0	64	32.0
	59	59.0	77	77.0	136	68.0
Güven						
Hayır	33	33.0	19	19.0	52	26.0
Evet	67	67.0	81	81.0	148	74.0
Cinsellik						
Hayır	85	85.0	96	96.0	181	90.5
Evet	15	15.0	4	4.0	19	9.5
Kültürel benzerlik						
Hayır	93	93.0	90	90.0	183	91.5
Evet	7	7.0	10	10.0	17	8.5
Politik benzerlik						
Hayır	98	98.0	100	100.0	198	99.0
Evet	2	2.0	-	-	2	1.0
Manevi değerler						
Hayır	82	82.0	86	86.0	168	84.0
Evet	18	18.0	14	14.0	32	16.0
Sosyoekonomik denklik						
Hayır	78	78.0	88	88.0	166	83.0
Evet	22	22.0	12	12.0	34	17.0
Ortak ilgi alanı						
Hayır	82	82.0	64	64.0	146	73.0
Evet	18	18.0	36	36.0	54	27.0
Toplam	100		100		200	

Tablo 4.2'de görüldüğü gibi; beliren yetişkinlerin partnerlerini seçerken neye dikkat ettikleri verilmiştir. Beliren yetişkinlerin %69.0'unun partnerlerini seçerken aşka

dikkat ettikleri, %67.0'sinin partnerlerini seçerken güvene dikkat ettikleri, %59.0'unun partnerlerini seçerken kişilik özelliklerine dikkat ettikleri, %22.0'sinin partnerlerini seçerken sosyoekonomik denkliklerine dikkat ettikleri, %18.0'inin partnerlerini seçerken manevi değerlere dikkat ettikleri, %18.0'inin partnerlerini seçerken ortak ilgi alanına dikkat ettikleri, %15.0'inin partnerlerini seçerken cinselliğe dikkat ettikleri, %7.0'sinin partnerlerini seçerken kültürel benzerliğe dikkat ettikleri ve %2'sinin partnerlerini seçerken politik benzerliklere dikkat ettikleri görülmüştür. Yetişkinlerin %81.0'nin partnerlerini seçerken güvene dikkat ettikleri, %77.0'nin partnerlerini seçerken kişilik özelliklerine dikkat ettikleri, %41.0'nin partnerlerini seçerken aşka dikkat ettikleri, %36.0'sının partnerlerini seçerken ortak ilgi alanına dikkat ettikleri, %14.0'ünün partnerlerini seçerken manevi değerlere dikkat ettikleri, %12.0'inin partnerlerini seçerken sosyoekonomik denkliklerine dikkat ettikleri, %10.0'unun partnerlerini seçerken kültürel benzerliğe dikkat ettikleri ve %4.0'ünün partnerlerini seçerken cinselliğe dikkat ettikleri görülmüştür.

Tablo 4.3. Araştırmaya Katılan Bireylerin Partnerleriyle Olan Çatışma Sıklıklarına İlişki Bulgular

Çatışma Sıklığına Ait Özellikler	Bireylerin Yetişkinlik Dönemleri GRUPLAR				Frekans ve yüzdelik değerler	
	Beliren Yetişkinler (n=100)		Yetişkinler (n=100)		f	%
	f	%	f	%		
Partnerle olan çatışma sıklığı						
Her gün	9	9.0	-	-	9	4.5
Haftada birkaç kez	49	49.0	31	31.0	80	40.0
İki haftada bir	16	16.0	19	19.0	35	17.5
Ayda bir	18	18.0	40	40.0	58	29.0
Yılda birkaç kez	6	6.0	6	6.0	12	6.0
Hiç çatışmazlar	2	2.0	4	4.0	6	3.0
Toplam	100		100		200	

Tablo 4.3'de görüldüğü gibi; beliren yetişkinlerin %49'unun partneriyle çatışma sıklığı haftada birkaç kez olduğu görülmüştür. Yetişkinlerin %40'ının partneriyle çatışma sıklığı ayda bir kez olduğu görülmüştür.

Tablo 4.4. Araştırmaya Katılan Bireylerin Partnerleriyle Çatışma Nedenlerine İlişkin Bulgular

Partnerle Çatışma Nedenlerine Ait Özellikler	Bireylerin Yetişkinlik Dönemleri GRUPLAR				Frekans ve yüzdelik değerler	
	Beliren Yetişkinler (n=100)		Yetişkinler (n=100)		f	%
	f	%	f	%		
Ailevi konular						
Hayır	85	85.0	84	84.0	169	84.5
Evet	15	15.0	16	16.0	31	15.5
Hissedilen duygularla ilgili						
Hayır	50	50.0	68	68.0	118	59.0
Evet	50	50.0	32	32.0	82	41.0
Düşüncelerdeki farklılıklar						
Hayır	26	26.0	46	46.0	72	36.0
Evet	74	74.0	54	54.0	128	54.0
Birbirlerine olan davranışlar						
Hayır	34	34.0	38	38.0	72	36.0
Evet	66	66.0	62	62.0	128	64.0
Maddi konular						
Hayır	78	78.0	85	85.0	163	81.5
Evet	22	22.0	15	15.0	37	18.5
Gelecekle ilgili konular						
Hayır	45	45.0	74	74.0	119	59.5
Evet	55	55.0	26	26.0	81	40.5
Toplam	100		100		200	

Tablo 4.4’de bireylerin partnerleriyle çatışma nedenleri verilmiştir. Beliren yetişkinlerin %74.0’ünün partneriyle düşünce farklılıkları nedeniyle çatışma yaşamakta oldukları, %66.0’sının partneriyle birbirlerine olan davranışları nedeniyle çatışma yaşamakta oldukları, %55.0’inin partneriyle gelecekle ilgili konular nedeniyle çatışma yaşamakta oldukları, %50.0’inin partneriyle hissedilen duygular nedeniyle çatışma yaşamakta oldukları, %22.0’inin partneriyle maddi konular nedeniyle çatışma yaşamakta oldukları ve %15.0’inin partneriyle ailevi konular nedeniyle çatışma yaşamakta oldukları görülmüştür.

Yetişkinlerin %62.0’sinin partneriyle birbirlerine olan davranışları nedeniyle çatışma yaşamakta oldukları, %54.0’ünün partneriyle düşünce farklılıkları nedeniyle

çatışma yaşamakta oldukları, %32.0'sinin partneriyle hissedilen duygular nedeniyle çatışma yaşamakta oldukları, %26.0'sının partneriyle gelecekle ilgili konular nedeniyle çatışma yaşamakta oldukları, %16.0'sının partneriyle ailevi konular nedeniyle çatışma yaşamakta oldukları ve %15.0'inin partneriyle maddi konular nedeniyle çatışma yaşamakta oldukları görülmüştür.

Tablo 4.5. Araştırmaya Katılan Bireylerin Yetişkinlik Dönemlerine Göre Partnerleriyle Olan İlişki Boyutlarına İlişkin Bulgular

İlişki Boyutlarına Ait Özellikler	Yetişkinlik dönemleri GRUPLAR				Yetişkinlik dönemleri GRUPLAR		Test	
	Beliren yetişkinlik		Yetişkinlik		f	%	x ²	p
	f	%	f	%				
İlişki Tanımı								
Flört	90	90.0	48	48.0	138	69.0	x ² =41.34 p=.001**	
Söz/nişan	10	10.0	52	52.0	62	31.0		
İkamet durumu								
Yalnız yaşıyor	17	17.0	36	36.0	53	26.5	x ² = 32.58 p=0.01**	
Ailesiyle yaşıyor	32	32.0	34	34.0	66	33.0		
Kardeşiyle yaşıyor	8	8.0	6	6.0	14	7.0		
Arkadaşıyla yaşıyor	32	32.0	9	9.0	41	20.5		
Partneri ile yaşıyor	2	2.0	13	13.0	15	7.5		
Yurtta yaşıyor	9	9.0	2	2.0	11	5.5		
İlişki süreleri								
6 ay ve altı	25	25.0	11	11.0	36	18.0	x ² = 17.62 p=0.01**	
6-12 ay arası	29	29.0	14	14.0	43	21.5		
1 yıl ve üzeri	46	46.0	75	75.0	121	60.5		
Görüşme sıklığı								
Her gün	18	18.0	29	29.0	47	23.5	x ² = 5.36 p= .147	
İki günde bir	14	14.0	9	9.0	23	11.5		
Haftada birkaç kez	50	50.0	51	51.0	101	50.5		
Ayda birkaç kez	18	18.0	11	11.0	29	14.5		
Cinsel ilişki sıklığı								
Haftada birkaç kez	35	35.0	35	35.0	70	35.0	x ² = .538 p= .764	
Ayda birkaç kez	21	21.0	25	25.0	46	23.0		
Cinsel ilişkiye girmiyorlar	44	44.0	40	40.0	84	42.0		

**p<0.01

Tablo 4.5'de görüldüğü gibi; beliren yetişkinler ile yetişkin bireylerin partnerleriyle olan ilişki tanımlarına ait özellikleri verilmiştir. İlişki tanımı ve ikamet

değişkenlerinde özelliklerin benzer olmadığı ortaya konulmuştur. Bireylerin yetişkinlik boyutları ile bireylerin ilişki tanımı arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespit edilmesi için Ki-Kare testi uygulanmıştır.

İlişki Tanımı: Buna göre bireylerin yetişkinlik boyutlarına göre bireylerin ilişki tanımı arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2 = 41.34$, $p=.001$; $p < 0.01$). 18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlerin %90'ının ilişki tanımının flört olduğu ve 27-35 yaş arasındaki yetişkinlerin %52'sinin ilişki tanımının söz/nişan olduğu görülmüştür.

Bireylerin yetişkinlik boyutları ile bireylerin ikamet yerleri arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespit edilmesi için Ki-Kare testi uygulanmıştır.

İkamet Durumu: Buna göre bireylerin yetişkinlik boyutlarına göre bireylerin ikamet yerleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2 = 32.58$, $p=.001$; $p < 0.01$). 18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlerin %32'sinin ailesiyle birlikte yaşamakta olduğu, %32'sinin arkadaşıyla birlikte yaşamakta olduğu ve 27-35 yaş arasındaki yetişkinlerin %36'sının yalnız yaşamakta olduğu görülmüştür.

İlişki Süreleri: Bireylerin yetişkinlik boyutlarına göre bireylerin ilişki süreleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2 = 17.62$, $p=.001$; $p < 0.01$). 18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlerin % 46'sının ilişki sürelerinin 1 yıl ve üzeri olduğu ve 27-35 yaş arasındaki yetişkinlerin % 75'inin ilişki sürelerinin 1 yıl ve üzeri olduğu görülmüştür.

Bireylerin yetişkinlik boyutları ile bireylerin partnerleriyle görüşme sıklıkları ve cinsel ilişki sıklıkları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespit edilmesi için Ki-Kare testi uygulanmıştır.

Görüşme ve Cinsel İlişki Sıklığı: Buna göre bireylerin yetişkinlik boyutlarına göre bireylerin partnerleriyle görüşme sıklıkları, cinsel ilişki sıklıkları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (Sırasıyla; $x^2 = 5.36$, $p=.147$ ve $x^2 = .538$, $p=.764$; $p > 0.05$).

Tablo 4.6. Araştırmaya Katılan Bireylerin Yetişkinlik Dönemlerine Göre Partner Seçimi, Çatışma Sıklığı ve Çatışma Nedenleri Açısından Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Partner Seçimine Ait Özellikler	Yetişkinlik dönemleri GRUPLAR				Frekans ve yüzdeler		Test	
	Beliren yetişkinlik		Yetişkinlik		f	%	x ²	p
	f	%	f	%				
Aşk								
Hayır	31	31.0	59	59.0	90	45.0	x ² =15.83	
Evet	69	69.0	41	41.0	110	55.0	p=.001**	
Partnerin kişilik özellikleri								
Hayır	41	41.0	23	23.0	64	32.0	x ² = 7.44	
Evet	59	59.0	77	77.0	136	68.0	p= .006**	
Güven								
Hayır	33	33.0	19	19.0	52	26.0	x ² = 5.09	
Evet	67	67.0	81	81.0	148	74.0	p=.024*	
Cinsellik								
Hayır	85	85.0	96	96.0	181	90.5	x ² =7.03	
Evet	15	15.0	4	4.0	19	9.5	p=.008**	
Kültürel benzerlik								
Hayır	93	93.0	90	90.0	183	91.5	x ² = .579	
Evet	7	7.0	10	10.0	17	8.5	p= .447	
Politik benzerlik								
Hayır	98	98.0	100	100.0	198	99.0	x ² =2.02	
Evet	2	2.0	-	-	2	1.0	p=.155	
Manevi değerler								
Hayır	82	82.0	86	86.0	168	84.0	x ² =.595	
Evet	18	18.0	14	14.0	32	16.0	p= .440	
Sosyoekonomik denklik								
Hayır							x ² = 3.54	
Evet	78	78.0	88	88.0	166	83.0	p=.060	
	22	22.0	12	12.0	34	17.0		
Ortak ilgi alanı								
Hayır							x ² = 8.21	
Evet	82	82.0	64	64.0	146	73.0	p= .004**	
	18	18.0	36	36.0	54	27.0		
Partnerle çatışma sıklığı								
Her gün								
Haftada birkaç kez	9	9.0	-	-	9	4.5	x ² =20.23	
İki haftada bir	49	49.0	31	31.0	80	40.0	p=.001**	
Ayda bir	16	16.0	19	19.0	35	17.5		
Yılda birkaç kez	18	18.0	40	40.0	59	29.0		
Hiç çatışmazlar	6	6.0	6	6.0	12	6.0		
	2	2.0	4	4.0	6	3.0		

Tablo 4.6. (Devam) Araştırmaya Katılan Bireylerin Yetişkinlik Dönemlerine Göre Partner Seçimi, Çatışma Sıklığı ve Çatışma Nedenleri Açısından Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Partner Çatışma Nedenlerine Ait Özellikler	Yetişkinlik dönemleri GRUPLAR				Frekans ve yüzdelik değerler		Test	
	Beliren yetişkinlik		Yetişkinlik		f	%	x ²	p
	f	%	f	%				
Ailevi konular								
Hayır	85	85.0	84	84.0	169	84.5	x ² = .038	
Evet	15	15.0	16	16.0	31	15.5	p= .945	
Hissedilen duygularla ilgili								
Hayır	50	50.0	68	68.0	118	59.0	x ² = 6.67	
Evet	50	50.0	32	32.0	82	41.0	p= .010*	
Düşüncelerdeki farklılıklar								
Hayır	26	26.0	46	46.0	72	36.0	x ² = 8.68	
Evet	74	74.0	54	54.0	128	64.0	p=.003**	
Birbirlerine olan davranışlar								
Hayır	34	34.0	38	38.0	72	36.0	x ² = .347	
Evet	66	66.0	62	62.0	128	64.0	p= .556	
Maddi konular								
Hayır	78	78.0	85	85.0	163	81.5	x ² = 1.62	
Evet	22	22.0	15	15.0	37	18.5	p= .202	
Gelecekle ilgili konular								
Hayır	45	45.0	74	74.0	119	59.5	x ² =17.45	
Evet	55	55.0	26	26.0	81	40.5	p=.001**	

**p<0.01; *p<0.05

Tablo 4.6’de görüldüğü gibi; beliren yetişkinler ile yetişkin bireylerin partnerlerini seçerken neye dikkat ettiklerine ait özellikleri verilmiştir. Yetişkinlerin partnerlerini seçerken neye dikkat ettiklerine ilişkin maddeler arasında aşk, partnerin kişilik özellikleri, güven, cinsellik ve ortak ilgi alanı değişkenlerinde özelliklerin benzer olmadığı ortaya konulmuştur.

Bireylerin yetişkinlik boyutları ile bireylerin partnerlerini seçerken aşka ne derece dikkat ettikleri arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespit edilmesi için Ki-Kare testi uygulanmıştır. Buna göre bireylerin yetişkinlik boyutlarına göre bireylerin

partnerlerini seçerken aşka ne derece dikkat ettikleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. ($x^2 = 15.83$, $p=.001$; $p < 0.01$). 18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlerin %69'unun partnerlerini seçerken aşka dikkat ettikleri ve 27-35 yaş arasındaki yetişkinlerin %41'inin partnerlerini seçerken aşka dikkat ettikleri görülmüştür.

Bireylerin yetişkinlik boyutları ile bireylerin partnerlerini seçerken partnerin kişilik özellikleri ne derece dikkat ettikleri arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespit edilmesi için Ki-Kare testi uygulanmıştır. Buna göre bireylerin yetişkinlik boyutlarına göre bireylerin partnerlerini seçerken partnerin kişilik özelliklerine ne derece dikkat ettikleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. ($x^2 = 7.44$, $p=.006$; $p < 0.01$). 18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlerin %59'unun partnerlerini seçerken partnerin kişilik özelliklerine dikkat ettikleri ve 27-35 yaş arasındaki yetişkinlerin %77'sinin partnerlerini seçerken partnerin kişilik özelliklerine dikkat ettikleri görülmüştür.

Bireylerin yetişkinlik boyutları ile bireylerin partnerlerini seçerken güvene ne derece dikkat ettikleri arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespit edilmesi için Ki-Kare testi uygulanmıştır. Buna göre bireylerin yetişkinlik boyutlarına göre bireylerin partnerlerini seçerken güvene ne derece dikkat ettikleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2 = 5.09$, $p=.024$; $p < 0.05$). 18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlerin %67'sinin partnerlerini seçerken güvene dikkat ettikleri ve 27-35 yaş arasındaki yetişkinlerin %81'inin partnerlerini seçerken güvene dikkat ettikleri görülmüştür.

Bireylerin yetişkinlik boyutları ile bireylerin partnerlerini seçerken cinselliğe ne derece dikkat ettikleri arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespit edilmesi için Ki-Kare testi uygulanmıştır. Buna göre bireylerin yetişkinlik boyutlarına göre bireylerin partnerlerini seçerken cinselliğe ne derece dikkat ettikleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2 = 7.03$, $p=.008$; $p < 0.01$). 18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlerin %15'inin partnerlerini seçerken cinselliğe dikkat ettikleri ve 27-35 yaş arasındaki yetişkinlerin %4'ünün partnerlerini seçerken cinselliğe dikkat ettikleri görülmüştür.

Bireylerin yetişkinlik boyutları ile bireylerin partnerlerini seçerken ortak ilgi alanına ne derece dikkat ettikleri arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespit

edilmesi için Ki-Kare testi uygulanmıştır. Buna göre bireylerin yetişkinlik boyutlarına göre bireylerin partnerlerini seçerken ortak ilgi alanına ne derece dikkat ettikleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. ($x^2 = 8.21$, $p=.004$; $p < 0.01$). 18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlerin %18'inin partnerlerini seçerken ortak ilgi alanına dikkat ettikleri ve 27-35 yaş arasındaki yetişkinlerin %36'sının partnerlerini seçerken ortak ilgi alanına dikkat ettikleri görülmüştür.

Bireylerin yetişkinlik boyutları ile bireylerin partnerlerini seçerken kültürel benzerlik, politik benzerlik, manevi değerler ve sosyoekonomik denklik düzeylerine ne derecede dikkat ettikleri arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespit edilmesi için Ki-Kare testi uygulanmıştır. Buna göre bireylerin yetişkinlik boyutlarına göre bireylerin partnerlerini seçerken kültürel benzerlik, politik benzerlik, manevi değerler ve sosyoekonomik denklik düzeylerine ne derecede dikkat ettikleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. (Sırasıyla; $x^2 = .579$, $p=.447$; $x^2 = 2.02$, $p=.155$; $x^2 = .595$, $p=.440$ ve $x^2 = 3.54$, $p=.060$; $p > 0.05$).

Bireylerin yetişkinlik boyutları ile bireylerin partnerleriyle ne sıklıkta çatıştıkları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespit edilmesi için Ki-Kare testi uygulanmıştır. Buna göre bireylerin yetişkinlik boyutlarına göre bireylerin partnerleriyle ne sıklıkta çatıştıkları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2 = 20.23$, $p=.001$; $p < 0.01$). 18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlerin %49'unun partneriyle haftada birkaç kez çatıştıkları ve 27-35 yaş arasındaki yetişkinlerin %40'inin partneriyle ayda bir kez çatıştıkları olduğu görülmüştür.

Tablo 4.6'de beliren yetişkinler ile yetişkin bireylerin partnerleriyle çatışma nedenleri verilmiştir. Hissedilen duygularla ilgili, düşüncelerdeki farklılıklar ve gelecekle ilgili konular ait değişkenlerinde özelliklerin benzer olmadığı ortaya konulmuştur.

Bireylerin yetişkinlik boyutları ile bireylerin partnerleriyle hissedilen duygularla ilgili çatışma yaşayıp yaşamadıkları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespit edilmesi için Ki-Kare testi uygulanmıştır. Buna göre bireylerin yetişkinlik boyutlarına göre bireylerin partnerleriyle hissedilen duygularla ilgili çatışma yaşayıp yaşamadıkları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2 = 6.67$, $p=.010$; $p < 0.01$). 18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlerin %50'sinin partnerleriyle hissedilen duygularla

ilgili çatışma yaşadıkları ve 27-35 yaş arasındaki yetişkinlerin %32'sinin partnerleriyle hissedilen duygularla ilgili çatışma yaşadıkları görülmüştür.

Bireylerin yetişkinlik boyutları ile bireylerin partnerleriyle düşüncelerdeki farklılıklarla ilgili çatışma yaşayıp yaşamadıkları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespit edilmesi için Ki-Kare testi uygulanmıştır. Buna göre bireylerin yetişkinlik boyutlarına göre bireylerin partnerleriyle düşüncelerdeki farklılıklarla ilgili çatışma yaşayıp yaşamadıkları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2 = 8.68$, $p=.003$; $p < 0.01$). 18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlerin %74'ünün partnerleriyle düşüncelerdeki farklılıklarla ilgili çatışma yaşadıkları ve 27-35 yaş arasındaki yetişkinlerin %54'ünün partnerleriyle düşüncelerdeki farklılıklarla ilgili çatışma yaşadıkları görülmüştür.

Bireylerin yetişkinlik boyutları ile bireylerin partnerleriyle gelecekle ilgili konularla ilgili çatışma yaşayıp yaşamadıkları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespit edilmesi için Ki-Kare testi uygulanmıştır. Buna göre bireylerin yetişkinlik boyutlarına göre bireylerin partnerleriyle gelecekle ilgili konularla ilgili çatışma yaşayıp yaşamadıkları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. ($x^2 = 17.45$, $p=.001$; $p < 0.01$). 18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlerin %55'inin partnerleriyle gelecekle ilgili konularla ilgili çatışma yaşadıkları ve 27-35 yaş arasındaki yetişkinlerin %26'sının partnerleriyle gelecekle ilgili konularla ilgili çatışma yaşadıkları görülmüştür.

Bireylerin yetişkinlik boyutları ile bireylerin partnerleriyle ailevi konular, birbirlerine olan davranışlar ve maddi konularla ilgili çatışma yaşayıp yaşamadıkları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespit edilmesi için Ki-Kare testi uygulanmıştır. Buna göre bireylerin yetişkinlik boyutlarına göre bireylerin partnerleriyle ailevi konular, birbirlerine olan davranışlar ve maddi konularla ilgili çatışma yaşayıp yaşamadıkları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (Ailevi konular; $x^2 = .038$, $p=.945$. Birbirlerine olan davranışlar; $x^2 = .347$, $p=.556$. Maddi konular; $x^2 = 1.62$, $p=.202$; $p > 0.05$).

Tablo 4.7. Bireylerin Yetişkinlik Dönemleri İle İlişkisel Belirsizlik Envanterinin Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puanları Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

	Grup	N	X	SD	t	p
Benliğe yönelik belirsizlik	Beliren yetişkinlik	100	59.2	26.13	7.88	.001**
	Yetişkinlik	100	81.5	12.74		
	Toplam	200				
	Grup	N	X	SD	t	p
Partnere yönelik belirsizlik	Beliren yetişkinlik	100	57.0	27.49	7.64	.001**
	Yetişkinlik	100	80.4	13.52		
	Toplam	200				
	Grup	N	X	SD	t	p
İlişkiye yönelik belirsizlik	Beliren yetişkinlik	100	48.1	21.63	7.87	.001**
	Yetişkinlik	100	67.8	11.15		
	Toplam	200				
	Grup	N	X	SD	t	p
İlişkisel belirsizlik ölçeği	Beliren yetişkinlik	100	165.03	73.21	8.05	.001**
	Yetişkinlik	100	230.57	35.39		
	Toplam	200				

**p<0.01

Tablo 4.7’de görüldüğü gibi; bireylerin yetişkinlik dönemlerine göre benliğe yönelik belirsizlik, partnere yönelik belirsizlik, ilişkiye yönelik belirsizlik ve ilişkisel belirsizlik (toplam skor) ölçeklerinin puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla Bağımsız Örneklem T-Testi yapılmıştır ve 18-26 yaş arasındaki yetişkinlerin aleyhine anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür [Benliğe yönelik belirsizlik t=7.88, p=001; Partnere yönelik belirsizlik t=7.64, p=.001; İlişkiye yönelik belirsizlik t=7.87, p=.001 ve İlişkisel belirsizlik ölçeği t=8.05, p=.001; p<0.01].

18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlerin, yetişkin bireylere oranla benliğe yönelik belirsizlik, partnere yönelik belirsizlik, ilişkiye yönelik belirsizlik ve ilişkisel belirsizlik düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 4.8. Bireylerin Yetişkinlik Dönemleri İle İlişki İstikrarı Ölçeğinin Alt Boyutu Olan İlişki Doyumu Ölçeğinden Aldıkları Puanları Açısından Karşılaştırılması İlişkin Bulgular

	Grup	N	X	SD	t	p
İlişki doyumu ölçeği	Beliren yetişkinlik	100	40.4	16.95	8.01	.001**
	Yetişkinlik	100	55.4	6.70		
	Toplam	200				

**p<0.01

Tablo 4.8’de görüldüğü gibi; bireylerin yetişkinlik dönemlerine göre ilişki istikrarı ölçeğinin alt boyutu olan ilişki doyumu ölçeğinin puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla Bağımsız Örneklem T-Testi yapılmıştır ve 27-35 yaş arasındaki yetişkin bireylerin lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür [t=8.01, p=.001; p<0.01].

27-35 yaş arasındaki yetişkinlerin beliren yetişkinlere oranla ilişki doyumu düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 4.9. Bireylerin Yetişkinlik Dönemleri İle İlişki İnançları Envanterinin Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puanları Karşılaştırılması İlişkin Bulgular

Grup		N	X	SD	t	p
Birbirimize tamamen açık ve dürüst olmalıyız	Beliren yetişkinlik	100	22.4	10.48	5.52	.001**
	Yetişkinlik	100	29.7	6.54		
	Toplam	200				
Grup		N	X	SD	t	p
Birbirimizin zihnini okuyabilmeliyiz	Beliren yetişkinlik	100	16.1	7.31	4.64	.001**
	Yetişkinlik	100	20.0	5.98		
	Toplam	200				
Grup		N	X	SD	t	p
Her şeyi birlikte yapmalıyız	Beliren yetişkinlik	100	11.2	5.89	4.60	.001**
	Yetişkinlik	100	15.8	5.95		
	Toplam	200				
Grup		N	X	SD	t	p
Birbirimizin tüm ihtiyaçlarını karşılamalıyız	Beliren yetişkinlik	100	18.10	8.74	5.19	.001**
	Yetişkinlik	100	23.66	6.16		
	Toplam	200				
Grup		N	X	SD	t	p
Birbirimizi değiştirebilmeliyiz	Beliren yetişkinlik	100	11.2	5.88	3.58	.001**
	Yetişkinlik	100	14.5	5.65		
	Toplam	200				
Grup		N	X	SD	t	p
Romantik idealizm	Beliren yetişkinlik	100	14.7	7.07	6.04	.001**
	Yetişkinlik	100	20.6	5.41		
	Toplam	200				
Grup		N	X	SD	t	p
İlişki inançları ölçeği (toplamskor)	Beliren yetişkinlik	100	94.36	40.61	5.82	.001**
	Yetişkinlik	100	123.32	28.69		
	Toplam	200				

**p<0.01

Tablo 4.9’de görüldüğü gibi; bireylerin yetişkinlik dönemlerine göre birbirimize tamamen açık ve dürüst olmalıyız, birbirimizin zihnini okuyabilmeliyiz, her şeyi birlikte yapmalıyız, birbirimizin tüm ihtiyaçlarını karşılamalıyız, birbirimizi değiştirebilmeliyiz, romantik idealizm ve ilişki inançları (toplam skor) ölçeklerinin puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla Bağımsız Örneklem T-Testi yapılmıştır ve 27-35 yaş arasındaki yetişkinlerin lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür [Birbirimize tamamen açık ve dürüst olmalıyız; $t=5.52$, $p=.001$; Her şeyi birlikte yapmalıyız $t=4.64$, $p=.001$; Birbirimizin tüm ihtiyaçlarını karşılamalıyız $t=4.60$, $p=.001$; $t=5.19$, $p=.001$; Birbirimizi değiştirebilmeliyiz $t=3.58$, $p=.001$; Romantik idealizm $t=6.04$, $p=.001$ ve İlişki inançları ölçeği (toplam skor) $t=5.82$, $p=.001$; $p<0.01$].

27-35 yaş arasındaki yetişkinlerin, 18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlere oranla birbirimize tamamen açık ve dürüst olmalıyız, birbirimizin zihnini okuyabilmeliyiz, her şeyi birlikte yapmalıyız, birbirimizin tüm ihtiyaçlarını karşılamalıyız, birbirimizi değiştirebilmeliyiz, romantik idealizm ve ilişki inançları düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 4.10. Bireylerin Yetişkinlik Dönemleri İle Cinsel Tutum Envanterinin Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puanları Açısından Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Grup		N	X	SD	t	p
Onaylayıcılık	Beliren yetişkinlik	100	30.1	13.07	5.13	.001**
	Yetişkinlik	100	38.1	7.35		
	Toplam	200				
Grup		N	X	SD	t	p
Doğum kontrolü	Beliren yetişkinlik	100	7.68	3.49	-2.05	.041*
	Yetişkinlik	100	6.72	3.10		
	Toplam	200				
Grup		N	X	SD	t	p
Paylaşım	Beliren yetişkinlik	100	12.5	4.94	1.14	.253
	Yetişkinlik	100	13.9	4.15		
	Toplam	200				
Grup		N	X	SD	t	p
Araç olarak değerlendirme	Beliren yetişkinlik	100	13.06	3.60	-.215	.830
	Yetişkinlik	100	12.91	5.98		
	Toplam	200				

** $p<0.01$; * $p<0.05$

Tablo 4.10'da görüldüğü gibi; bireylerin yetişkinlik dönemlerine göre onaylayıcılık ölçeğinin puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla Bağımsız Örneklem T-Testi yapılmıştır ve yetişkin bireylerin lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür [$t=5.13$, $p=.001$ $p<0.01$].

27-35 yaş arasındaki yetişkinlerin 18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlere oranla onaylayıcılık düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Bireylerin yetişkinlik dönemlerine göre doğum kontrolü ölçeğinin puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla Bağımsız Örneklem T-Testi yapılmıştır ve 18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlerin lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür [$t=-2.05$, $p=.041$ $p<0.05$].

18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlerin 27-35 yaş arasındaki yetişkinlere oranla doğum kontrolü düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.

5. TARTIŞMA

5.1. BULGULAR İLE İLGİLİ TARTIŞMA

Bu bölümde, bir önceki bölümde yapılan analizler sonucu elde edilen, bulguların tartışma ve yorumuna yer verilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgular genel olarak değerlendirildiğinde araştırmamızın konusu olan “beliren yetişkinlik dönemi ve yetişkinlik döneminin romantik ilişki yaşantıları, inançları ile cinsel tutum ve yaşantıları açısından karşılaştırılması” konusuna cevap aramıştır. Araştırmada amaçlar analizinden elde edilen bulguların tartışma ve yorumlanması alt başlıklar halinde sırası ile incelenmiştir.

5.1.1. Araştırmaya Katılan Bireylerin Yetişkinlik Dönemlerine Göre Partnerleriyle Olan İlişki Boyutlarına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Beliren yetişkinler ile yetişkin bireylerin partnerleriyle olan ilişki tanımlarına ait özellikleri verilmiştir. İlişki tanımı ve ikamet değişkenlerinde özelliklerin benzer olmadığı ortaya konulmuştur. 18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlerin %90'ının ilişki tanımının flört olduğu ve 27-35 yaş arasındaki yetişkinlerin %52'sinin ilişki tanımının söz/nişan olduğu görülmüştür.

Literatürde yapılan araştırmalar bu sonucu destekler niteliktedir. 1970'ler kadar yakın bir zamanda tipik bir 21 yaşındaki genç evlenmek ya da çocuk sahibi olmak gibi sorumlulukları üstlenmiş ya da üstlenmek üzeredir (Arnett, 2004; akt. Parmaksız, 2008). Parmaksız'a göre (2008) bu durum, belki de o dönemde yaşayan insanların kendi yaşamlarına ilişkin ciddi kararlar aldıkları ve hızlı büyüdüklerini göstermektedir, çünkü algılanan yetişkinlik ölçütleri evlenmek, ana baba olmak ve eğitimi tamamlamak olarak görülmekteydi. Evlilik bugüne kadar, hatta bugün bile dünyadaki geleneksel kültürlerde yetişkinliğe geçişte belirleyicidir. Bu kültürlerde bireyin yalnızca evlendikten sonra

yetişkin statüsüne ulaşıldığı düşünülür ve kişiye yetişkin sorumlulukları verilir (Badger et al., 2006; akt. Parmaksız, 2008). Ancak, 1960'lar ve 1970'lerin başındaki cinsel devrim ve doğum kontrol hapının keşfiyle birlikte, günümüzde genç insanlar artık cinsel ilişki için evlenmek zorunda değildirler (Arnett, 2000b). Günümüzde, tipik bir 21 yaşındaki genç, yaşamın geri kalanında ayaklarının üstünde durmasını sağlayacak gerekli nitelikleri kazanmadan ve hayatın tadını çıkarmadan evlenmeyi düşünmemektedir (Arnett, 2004). Günümüzde, genç insanların evliliği daha sonraki yaşlara ertelemeleri ve daha uzun süre eğitim almaları, bu dönemin gelişim ve aile araştırmacılarının dikkatini çeken yeni bir evre olduğunu göstermektedir (Buhl et al., 2007). Gençlerin evden ayrılmaları, okulu bitirmeleri, kariyerlerine başlamaları, evlenmeleri ve çocuk sahibi olmaları sosyal bilimcilerce de yetişkin olma sürecinde yer almaktadır. Ancak bu süreç günümüzde daha az düzenli, daha az tahmin edilebilir, daha fazla uzamış ve daha fazla çeşitlenmiştir (Donoghue and Stein, 2007). Günümüzde yetişkinliğe geçiş ekonomik değişiklikler sonucu giderek uzamıştır. Pek çok batı toplumunda pazar yönelimli politikalar ve tüketim temelli yaşam biçimleri, topluluk yönelimli ve üretim temelli yaşam biçimlerinin yerini almaktadır. Bunun sonucu olarak, daha önceden evlenme, çocuk sahibi olma, toplumsal cinsiyet rolleri gibi normatif olarak yapılandırılmış yaşam olayları yerini, bireylerin kendi kararlarını aldıkları, davranışlarının sonuçlarının sorumluluğunu aldıkları yaşam olaylarına bırakmaktadır (Schwartz et al., 2005).

Bireylerin yetişkinlik boyutlarına göre bireylerin ikamet yerleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. 18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlerin %32'sinin ailesiyle birlikte yaşamakta olduğu, %32'sinin arkadaşıyla birlikte yaşamakta olduğu ve 27-35 yaş arasındaki yetişkinlerin %36'sının yalnız yaşamakta olduğu görülmüştür. Yetişkinlerin, beliren yetişkinlere oranla daha çok yalnız yaşadığı sonucu, yetişkinlerin ilgili literatürde bahsedilen gelişim süreçlerini tamamladığı şeklinde düşünülmektedir. Yetişkinlik kavramı, daha çok "bağımsızlık" ile ilgili bir kavramdır. Genel bir eğilim olarak bir toplumda, kendi yaşantılarını yönetme sorumluluğunu üstlenen bireyler yetişkin olarak kabul edilmektedirler (Bülbül, 1991).

Bireylerin yetişkinlik boyutlarına göre bireylerin partnerleriyle görüşme sıklıkları, cinsel ilişki sıklıkları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

5.1.2. Araştırmaya Katılan Bireylerin Yetişkinlik Dönemlerine Göre Partner Seçimi, Çatışma Sıklığı ve Çatışma Nedenleri Açısından Karşılaştırmasına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Yetişkinlerin partnerlerini seçerken neye dikkat ettiklerine ilişkin maddeler arasında aşk, partnerin kişilik özellikleri, güven, cinsellik ve ortak ilgi alanı değişkenlerinde özelliklerin benzer olmadığı ortaya konulmuştur. Bireylerin yetişkinlik boyutlarına göre bireylerin partnerlerini seçerken aşka ne derece dikkat ettikleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. 18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlerin %69'unun partnerlerini seçerken aşka dikkat ettikleri ve 27-35 yaş arasındaki yetişkinlerin %41'inin partnerlerini seçerken aşka dikkat ettikleri görülmüştür.

Beliren yetişkinlik dönemi ile ilgili literatürde edinilen bilgiler ile benzer bir sonuçlara rastlanmıştır. Örneğin; Eryılmaz ve Atak (2009) beliren yetişkinlikte kimlik konularından aşkla ilgili olarak romantik yakınlığı başlatmanın belirleyicilerini incelemiştir. Kendilik bilgisi, kendilik algısı, sözel ifade ve bilişsel yakınlığın beliren yetişkinlikte romantik yakınlığı başlatmada en önemli etkenler olduğu bulunmuştur (Atak ve Çok, 2010). Yine beliren yetişkinlik döneminin ayırt edici özelliklerinden birisi olan kimlik arama döneminde, "aşk" bu dönemin önemli özellikleri arasındadır bununla ilgili araştırmalarda, Arnett (2000a)'e göre, beliren yetişkinlik dönemini, ayırt edici özellikleri tanımlayarak insan hayatında ayrı bir dönem olarak göstermiştir. Bu ayırt edici özellikler arasında gösterilen kimlik arama dönemi, bireyin özellikle aşk ve iş hayatında farklı olanakları deneme heyecanı içinde olduğunu göstermektedir.

Romantik yakınlık kurma, tüm yaşam dönemlerinde önemli olmasına karşın özellikle ergenlikte ve beliren yetişkinlikte gelişimsel bir görev olarak kabul edilmektedir (Erikson, 1968; Arnet, 2000). Bir başka insanla romantik yakınlığı başlatma ve sürdürme yeteneği, beliren yetişkinlerin sağlıklı bir kimlik keşfi için önemli ölçütlerden biridir (Arnet, 2000).

Bireylerin yetişkinlik boyutlarına göre bireylerin partnerlerini seçerken partnerin kişilik özelliklerine ne derece dikkat ettikleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. 18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlerin %59'unun partnerlerini seçerken partnerin kişilik özelliklerine dikkat ettikleri ve 27-35 yaş arasındaki yetişkinlerin

%77'sinin partnerlerini seçerken partnerin kişilik özelliklerine dikkat ettikleri görülmüştür. Literatürde belirtilen analiz ile ilgili daha önce bir araştırma yapılmamıştır.

Bireylerin yetişkinlik boyutlarına göre bireylerin partnerlerini seçerken güvene ne derece dikkat ettikleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. 18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlerin %67'sinin partnerlerini seçerken güvene dikkat ettikleri ve 27-35 yaş arasındaki yetişkinlerin %81'inin partnerlerini seçerken güvene dikkat ettikleri görülmüştür. Güven konusunda literatürde belirtilen analiz ile ilgili benzer araştırmalar bulunmuştur, Shaver ve arkadaşları, bağlanma türleriyle romantik aşkı ilişkilendirerek, kişilerin bebeklikteki bağlanma stillerinin, âşık oldukları kişilerle ilişkilerini belirlediğini savunmuşlardır (Atak ve Taştan, 2012). Bu görüşe göre, güvenli bağlananlar başkalarına yaklaşmaktan ve başkalarının kendilerine yaklaşmasına izin vermekten rahatsız olmazlar ve terk edilme korkusu duymazlar. Bu tür bağlananlar, genellikle kendileri ve başkaları hakkında olumlu bir bakış açısına sahiptirler ve bir eşle duygusal bir yakınlık kurmada ve karşılıklı dayanışmada rahatlırlar (Atak ve Taştan, 2012).

Bireylerin yetişkinlik boyutlarına göre bireylerin partnerlerini seçerken cinselliğe ne derece dikkat ettikleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. 18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlerin %15'inin partnerlerini seçerken cinselliğe dikkat ettikleri ve 27-35 yaş arasındaki yetişkinlerin %4'ünün partnerlerini seçerken cinselliğe dikkat ettikleri görülmüştür. Literatürde cinsel ilişki ve partner seçimi ile ilgili araştırmalar mevcuttur; Günümüzden 50 yıl öncesine kadar Avrupa'da ortalama 20 olan evlilik yaşı, günümüzde 25'lerin üzerine çıkmıştır. Bunun sebebi, endüstrileşmemiş toplumlardaki eğitilmiş iş gücüne olan ihtiyacın artması ve 1960'lı yıllarda doğum kontrol haplarının bulunmasıyla birlikte evlilik öncesi cinsel ilişkinin kabul görmeye başlanmasıdır (Arnet, 2004). Beliren yetişkinler, duygusal açıdan daha yoğun, ciddi ve uzun süreli ilişkiler kurma ve daha sıklıkla cinsel deneyim yaşama eğilimindedirler (Doğan ve Cebioğlu, 2011).

Bireylerin yetişkinlik boyutlarına göre bireylerin partnerlerini seçerken ortak ilgi alanına ne derece dikkat ettikleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Literatürde daha önce partner seçiminde ortak ilgi alanının önemi ve benzeri şekilde bir araştırma bulunmamaktadır.

Bireylerin yetişkinlik boyutlarına göre bireylerin partnerlerini seçerken kültürel benzerlik, politik benzerlik, manevi değerler ve sosyoekonomik denklik düzeylerine ne derecede dikkat ettikleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Bireylerin yetişkinlik boyutlarına göre bireylerin partnerleriyle ne sıklıkta çatıştıkları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. 18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlerin %49'u partneriyle haftada birkaç kez çatıştıkları ve 27-35 yaş arasındaki yetişkinlerin %40'ı partneriyle ayda bir kez çatıştıkları olduğu görülmüştür. Literatürde, beliren yetişkinlerin üniversitelerin psikolojik danışma merkezlerine başvurma nedenleri konusunda çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmaların sonuçları incelendiğinde beliren yetişkinlerin üniversite psikolojik danışma merkezlerine başvurma nedenlerinin, romantik ilişkilerinde yaşadıkları uyum, çatışma, stres, kıskançlık gibi problemler olduğu bildirilmektedir (Creasey et al., 1999).

Beliren yetişkinler ile yetişkin bireylerin partnerleriyle çatışma nedenleri de verilmiştir. Hissedilen duygularla ilgili, düşüncelerdeki farklılıklar ve gelecekle ilgili konular ait değişkenlerinde özelliklerin benzer olmadığı ortaya konulmuştur. Bireylerin yetişkinlik boyutlarına göre bireylerin partnerleriyle hissedilen duygularla ilgili çatışma yaşayıp yaşamadıkları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. 18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlerin %50'si partnerleriyle hissedilen duygularla ilgili çatışma yaşadıkları ve 27-35 yaş arasındaki yetişkinlerin %32'si partnerleriyle hissedilen duygularla ilgili çatışma yaşadıkları görülmüştür.

Bireylerin yetişkinlik boyutlarına göre bireylerin partnerleriyle düşüncelerdeki farklılıklarla ilgili çatışma yaşayıp yaşamadıkları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. 18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlerin %74'ü partnerleriyle düşüncelerdeki farklılıklarla ilgili çatışma yaşadıkları ve 27-35 yaş arasındaki yetişkinlerin %54'ü partnerleriyle düşüncelerdeki farklılıklarla ilgili çatışma yaşadıkları görülmüştür.

Bireylerin yetişkinlik boyutlarına göre bireylerin partnerleriyle gelecekle ilgili konularla ilgili çatışma yaşayıp yaşamadıkları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. 18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlerin %55'i partnerleriyle gelecekle ilgili konularla ilgili çatışma yaşadıkları ve 27-35 yaş arasındaki yetişkinlerin %26'sının partnerleriyle gelecekle ilgili konularla ilgili çatışma yaşadıkları görülmüştür.

Literatürde yetişkinlik boyutlarına göre partnerler ile çatışma nedenleri ile doğrudan araştırma yapılmamıştır, ancak çıkan sonuçlar beliren yetişkinlik döneminin temel özelliklerini destekler niteliktedir. Hissedilen duygular ile ilgili ve düşüncedeki farklılıklar ile ilgili çıkan sonuçlar beliren yetişkinliğin temel özellikleri ile ilişkisi olduğu düşünülmektedir. Bu özellikler ile ilgili literatürde şunlardan söz edilmiştir; Bireyler, yaşamlarının hiçbir döneminde beliren yetişkinlik döneminde olduğu kadar kendilerine odaklanmazlar (Atak ve Çok 2010). Başka bir ifade ile bireyler bu dönemde yaşamın pek çok alanında kendi başlarındadırlar; pek çok kararı kendileri vermek ve kendi yaşamlarını yönetmek zorundadırlar (Arnett 2004). Beliren yetişkinlik döneminde, ergenlik dönemine bağlı bazı sıkıntılar yok olur; ancak bu sıkıntıların yerini, yeni bir sıkıntı kaynağı olarak “değişkenlik” alır (Atak ve Çok 2010). Bütün değişkenlikler, beliren yetişkinlerin pek çok kararı kendilerinin almalarını, kendilerine odaklanmalarını ya da kendi yaşamlarını yönetmelerini gerektirmektedir (Arnett, 2000). Bu bağlamda beliren yetişkinlerin ilişkilerinde daha çok duygu ve düşüncelerdeki farklılıklar nedeni ile çatışma yaşadıkları düşünülebilir.

Araştırma bulgularından bir diğer konu ise bireylerin yetişkinlik boyutlarına göre bireylerin partnerleriyle gelecekle ilgili konularla çatışma yaşayıp yaşamadıkları sonucu yine beliren yetişkinliğin temel özelliklerini destekler niteliktedir. Beliren yetişkinlik, birçok farklı geleceğin var olmasına açık olan, gelecek hakkında çok az şeye kesin olarak karar verilmiş bir dönemdir. Büyük umutların ve hayallerin var olmasına, gerçek yaşamda denenmesine imkân sağlayan bir süreçtir. Yapılan çalışmalar göstermiştir ki, bu dönemdeki gençler bir gün mutlaka istedikleri gibi bir yaşama sahip olacaklarına inanmaktadırlar. Hayatın yedi, belki de on yılını kapsayan bu sınırlı yaşam dönemindeki çoğu kişi için, nasıl yaşayacakları konusundaki seçenek sayıları, o güne kadar olduğundan ve daha sonra herhangi bir zaman diliminde olabileceğinden çok daha fazla olduğu için, umutlarını gerçekleştirmek olanaklı görünmektedir (Arnett, 2004).

5.1.3. Bireylerin Yetişkinlik Dönemleri İle İlişkisel Belirsizlik Envanterinin Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puanları Açısından Karşılaştırılması ile ilgili Tartışma ve Yorumu

Bireylerin yetişkinlik dönemlerine göre benliğe yönelik belirsizlik, partnere yönelik belirsizlik, ilişkiye yönelik belirsizlik ve ilişkisel belirsizlik (toplam puan) ölçeklerinin puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakılmıştır ve 18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlerin aleyhine anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. 18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlerin, yetişkin bireylere oranla benliğe yönelik belirsizlik, partnere yönelik belirsizlik, ilişkiye yönelik belirsizlik ve ilişkisel belirsizlik toplam düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Beliren yetişkinlerin aleyhine çıkan sonuç, literatürde beliren yetişkinlik döneminin temel özelliklerini destekler niteliktedir.

Diğer gelişimsel dönemler ile karşılaştırıldığında, beliren yetişkinlerin yaşamlarının oldukça değişken olduğunu görürüz. Yaşamın çok farklı alanlarında keşif yapan bireyler için bu dönemin değişken, kararsız ve istikrarsız bir dönem olması olağan olarak karşılanmalıdır (Doğan ve Cebioğlu, 2011). 22 yaşındaki erkek bir beliren yetişkin bir süredir romantik ilişki yaşadığı kız arkadaşı ile aynı eve taşınmaya karar verir çünkü ileride evleneceklerini hayal ediyordur. Aynı evde yaşamaya başladıktan sonra ilişkilerinin yürümeyeceğine karar verir, planlarını gözden geçirir ve kız arkadaşından ayrılır. Bir süre sonra başka bir kız arkadaş edinip onunla birlikte olmaya başlar. Beliren yetişkinlerin hayatın farklı alanlarında yaşadıkları bu değişiklikler, bu dönemin istikrarsız olmasına neden olur (Doğan ve Cebioğlu, 2011).

5.1.4. Bireylerin Yetişkinlik Dönemleri İle İlişki İstikrarı Ölçeğinin Alt Boyutu Olan İlişki Doymu Ölçeğinden Aldıkları Puanları Açısından Karşılaştırılması İle İlgili Tartışma ve Yorumu

Bireylerin yetişkinlik dönemlerine göre ilişki istikrarı ölçeğinin alt boyutu olan ilişki doymu ölçeğinin puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakılmıştır ve 27-35 yaş arasındaki yetişkinlerin lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. 27-35 yaş arasındaki yetişkinlerin beliren yetişkinlere oranla ilişki doymu düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Çıkan sonuç yine bir önceki amacın bulgularının yorumunda olduğu gibi belirsizlik ve istikrarsızlığın literatürde beliren yetişkinlik döneminin gelişimsel bir özelliği olduğunu destekler niteliktedir. Literatüre bakıldığında, beliren yetişkinlerin üniversite psikolojik danışma merkezlerine başvurma nedenlerinden birinin romantik ilişkilerinde yaşadıkları zorluklar olduğu görülmektedir. Kimlik keşfinin yaşandığı, ciddi bilişsel, sosyal ve duygusal değişimlerin meydana geldiği beliren yetişkinlik dönemini kapsayan üniversite yıllarında yaşanan romantik ilişkiler bireyin gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Beliren yetişkinlik dönemindeki romantik ilişkilerle ilgili yapılan araştırmaların sonuçları bu dönemde yaşanan romantik ilişkilerin beliren yetişkinlerin, yetişkin yaşamına daha iyi uyum sağlamak için gerekli davranışları geliştirmede çok önemli etkileri olduğunu ortaya koymaktadır. Romantik ilişkilerde bulunmak, beliren yetişkinlerin kimlik keşiflerini gerçekleştirmeleri için bir gelişim görevidir (Connolly and Konarsky, 1994; Furjman and Schaffer, 2003; akt. Eryılmaz ve Ercan, 2010). Birçok çalışma, iletişim niteliğinin ilişki doymu ile hem uzun vadede hem de eş zamanlı olarak ilişki içerisinde bulunduğunu ortaya koymaktadır. Fakat, yapıcı iletişim (örn., söz vermek, partnerin mesajlarına karşı açık olmak) ilişki niteliğine olumlu bir katkıda bulunurken, sözel çatışmalar, eleştiri, savunmaya geçmek ya da ilişkidenden çekilmek ilişki de strese ve çözümsüzlüğe yol açmaktadır. Hangi bilişsel yapıların çiftin ilişki doyumunun olumsuz etkilenmesine yol açtığı tam olarak anlaşılabilmiş değildir ve bu konu hakkında sınırlı sayıda bilgi mevcuttur. Fakat ilişki içerisinde gelişen değişikliklere yönelik partnerin yok sayılmasının ve kaçınmacı tepkilerin ilişki de doymsuzluğa yol açtığı yaygın olarak kabul edilmektedir (Falconier ve Epstein, 2010; akt. Gürcan, 2015). Ayrıca uzun süreli ilişkiler, güven ve ilişki doymunu olumlu yönde etkiliyor olabilir. Araştırma

bulgularında 27-35 yaş arası yetişkin bireylerin ilişki süreleri, 18-26 yaş arası beliren yetişkin bireylerin ilişki sürelerinden daha uzun olduğu bulunmuştur.

5.1.5. Bireylerin Yetişkinlik Dönemleri İle İlişki İnançları Envanterinin Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puanları Açısından Karşılaştırılması ile İlgili Tartışma ve Yorumu

Bireylerin yetişkinlik dönemlerine göre birbirimize tamamen açık ve dürüst olmalıyız, birbirimizin zihnini okuyabilmeliyiz, her şeyi birlikte yapmalıyız, birbirimizin tüm ihtiyaçlarını karşılamalıyız, birbirimizi değiştirebilmeliyiz, romantik idealizm ve ilişki inançları (toplam skor) ölçeklerinin puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını bakılmıştır ve 27-35 yaş arasındaki yetişkinlerin 18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlere oranla birbirimize tamamen açık ve dürüst olmalıyız, birbirimizin zihnini okuyabilmeliyiz, her şeyi birlikte yapmalıyız, birbirimizin tüm ihtiyaçlarını karşılamalıyız, birbirimizi değiştirebilmeliyiz, romantik idealizm ve ilişki inançları düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Literatüre bakıldığında daha önce benzer bir araştırma yapılmamıştır. Fakat buradan çıkan sonuçlar literatürde beliren yetişkinlik ile ilgili yapılmış araştırmaları destekler niteliktedir. Özellikle ilk yetişkinlik döneminde yaşanan romantik ilişkiler, gençlerin yetişkin rollerini geliştirme sürecinde olmalarından dolayı ayrı bir öneme sahiptir. Dolayısıyla, bireylerin ilk yetişkinlik dönemini içeren üniversite yıllarında kurdukları romantik ilişkilerin yetişkinlik döneminde kurulacak yakın ilişkilerinin niteliğini ve evlilik sürecinde eş seçimlerini belirlediği vurgulanmaktadır (Furman, 2002; akt. Gizir, 2013). Yetişkin bireylerin, beliren yetişkin bireylere göre bu süreci atlattığı düşünülmektedir. Diğer bir deyişle, üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilere yönelik algı ve beklentileri, onlara ilişkisel bir bakış açısı sağlamaktadır. Bu algı ve beklentiler temelinde romantik ilişki sürecini belirleyen en önemli boyut ise romantik ilişki inançları olmaktadır. Özellikle işlevsel olmayan romantik ilişki inançları, ilişkiden alınan doyum, bağlılık ve güven üzerinde oldukça önemli etkiye sahiptirler (Epstein ve Eidelson, 1981; akt. Gizir, 2013). Araştırma bulgularında 18-26 yaş arası beliren yetişkinlerin ilişki tanımları daha çok flört olurken, 27-35 yaş arası yetişkin bireylerin ilişki tanımının söz/nişan olduğu bulunmuştur.

Yetişkinlerin bu dönemi yoğun olarak daha çok tek bir ilişkiye odaklandığı bir evredir. Bununla birlikte beliren yetişkinlerin bu evresi romantik ilişki açısından fırsatlar dönemidir. Dolayısıyla bu dönem bireylerin partnerleri ve ilişkiyi daha az idealleştirdiği ve bu anlamda bağlılığın ve beraberinde yatan inançların işlevsel olmamaktan ve idealleştirmeden uzak olduğu düşünülebilir.

5.1.6. Bireylerin Yetişkinlik Dönemleri İle Cinsel Tutum Envanterinin Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puanları Açısından Karşılaştırması İle İlgili Tartışma ve Yorumu

Bireylerin yetişkinlik dönemlerine göre cinsel tutum envanterinin onaylayıcılık ölçeğinin puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakılmıştır ve yetişkin bireylerin lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. 27-35 yaş arasındaki yetişkinlerin 18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlere oranla onaylayıcılık düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Onaylayıcılık, bu alt boyutun toplamından alınan düşük puanlar cevaplandırmanın gelişi güzel bir cinsel yaşamı ve bu yaşama yönelik cinsel tutumu olduğunu göstermektedir (Akt. Soydaş, 2016). Beliren yetişkinlerin, duygusal açıdan daha yoğun ve daha sıklıkla cinsel deneyim yaşama eğilimindedirler (Doğan ve Cebioğlu, 2011). Ayrıca beliren yetişkinlerin gelişimsel dönemleri göz önüne alındığında yetişkinlere oranla gelişi güzel bir cinsel hayat seçmeleri mevcut bilgilerce desteklenmektedir. Bireylerin yetişkinlik dönemlerine göre doğum kontrolü ölçeğinin puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakılmıştır ve 18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlerin lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. 18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlerin 27-35 yaş arasındaki yetişkinlere oranla doğum kontrolü düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Doğum kontrolü, bu boyutun toplamında alınan yüksek puan bireyin sorumlu ve hoşgörülü cinselliği tercih etme eğiliminde olduğunu işaret etmektedir (Akt. Soydaş, 2016). 1964’de doğum kontrol hapının bulunuşu cinsellik ve üreme arasındaki bağı kırmaktadır. Böylelikle cinsellik ve evlilik arasındaki bağ yıkılmıştır. Bu sebepten dolayı evlilik yaşı istikrarlı bir şekilde durmadan artmaya devam etmekte ve ilk cinsel birliktelik yaşı düşmektedir, günümüzde birçok insan evlilik ve aile kurmadan 10 yıl veya daha az bir süre içerisinde, ortalama gençlik yıllarının son zamanlarında ilk cinsel deneyimlerini yaşamaktadırlar (Arnett,

2004). Uzayan evlilik yaşı ve doğum kontrol yöntemlerinin gelişmesi ile birlikte, evli olmadan cinsel birleşim yaşayan bireylerin cinsellik konusunda bilgilendikleri ve bu konuda sorumluluklarını arttırdıklarını düşünülmektedir.

6. SONUÇ

Bu araştırmanın amacı; beliren yetişkinler ile yetişkin bireylerin romantik ilişki yaşantıları ve inançları ile cinsel tutum, yaşantıları açısından karşılaştırılmasıdır. Bu amaç doğrultusunda beliren yetişkinler (18-26 yaş) ile yetişkinlerden (27-35 yaş) oluşan örneklem grubuna; romantik ilişki yaşantıları, inançları, cinsel tutum ve yaşantıları açısından karşılaştırılmalarına bakılmıştır. Tez bu konu hakkında bilgi sağlamak ve literatüre katkı yapmayı hedeflemektedir.

Araştırma da elde edilen sonuçlar şu şekildedir;

18-26 yaş arası beliren yetişkin bireylerin partnerlerini seçerken aşk'a (%69) ve cinselliğe (%15), yetişkinlerden daha çok dikkat ettikleri bulunmuştur. 27-35 yaş arasındaki yetişkin bireylerin ise partnerlerini seçerken partnerlerin kişilik özelliklerine (%77), güvene (%81) ve ortak ilgi alanına (%36), beliren yetişkinlerden daha çok dikkat ettikleri bulunmuştur.

18-26 yaş arası beliren yetişkin bireylerin çoğunluğu partnerleri ile haftada birkaç kez çatıştıkları bulunurken (%49), 27-35 yaş arasındaki yetişkin bireylerin çoğunluğu partnerleri ile ayda bir kez (%40), çatıştıkları bulunmuştur.

18-26 yaş arası beliren yetişkin bireylerin, hissedilen duygularla (%50), düşüncelerdeki farklılıklarla (%74) ve gelecekle ilgili konularda (%55), 27-35 yaş arası yetişkin bireylerden daha çok çatışma yaşadıkları bulunmuştur.

18-26 yaş arası beliren yetişkinlerin ilişki tanımları daha çok flört olurken (%90), 27-35 yaş arası yetişkin bireylerin ilişki tanımının söz/nişan (%52) olduğu bulunmuştur.

18-26 yaş arası beliren yetişkin bireyler ailesi (%32) ve arkadaşları (%32) ile yaşarken 27-35 yaş arası yetişkin bireylerin çoğunluğunun yalnız yaşadığı (%36) bulunmuştur.

27-35 yaş arası yetişkin bireylerin ilişki süreleri, 18-26 yaş arası beliren yetişkin bireylerin ilişki sürelerinden daha uzun olduğu bulunmuştur.

18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinliklerin 27-35 yaş arasındaki yetişkinliklere oranla benliğe yönelik belirsizlik, partnere yönelik belirsizlik, ilişkiye yönelik belirsizlik alt ölçeklerinden ve ilişkisel belirsizlik ölçeğinden aldıkları toplam puan düzeylerinin anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır.

27-35 yaş arasındaki yetişkinlerin, 18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlere oranla ilişki doyumu düzeylerinin anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır.

27-35 yaş arasındaki yetişkinlerin 18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlere oranla ilişki inançları düzeylerinin anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır.

27-35 yaş arasındaki yetişkinlerin cinsel tutum ölçeğindeki onaylayıcılık düzeyleri, 18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlere oranla anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır. Öte yandan 18-26 yaş arasındaki beliren yetişkinlerin cinsel tutum ölçeğindeki doğum kontrolü düzeylerinin 27-35 yaş arasındaki yetişkinlere oranla anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır.

6.1. ÖNERİLER

- Bu araştırmanın temel sınırlılıkları arasında yer 18-35 yaş arası evli olmayan bireylere yapılmıştır. Çalışma evli bireylerle tekrarlanabilir.
- Çalışma 200 ilişkisi olan bireye yapılmıştır. Daha geniş örnekleme çalışmalarının tekrar yapılması önerilmektedir.
- Çalışmadan elde edilen veriler ışığında beliren yetişkinlerle çalışan uzmanların terapötik süreçte döneme özgü özelliklere gelişimsel bağlamda dikkat etmeleri faydalı olabilir.
- Beliren yetişkinlere yönelik romantik ilişki, ilişkide çatışma, cinsellik gibi konularda, özellikle bu dönem bireylerinin yoğun olarak bulunduğu üniversitelerin danışma merkezlerinde psikoeğitim programları ve grup terapilerinin düzenlenmesi, yetişkinliğe daha sağlıklı ve işlevsel geçişe hizmet edebilir.

KAYNAKÇA

- Afifi, W. A. ve Burgoon, J. K. (1998). " We never talk about that": A comparison of cross-sex friendships and dating relationships on uncertainty and topic avoidance. *Personal Relationships*, 5, 255-272.
- Arias, D. F. ve Hernández, A. M. (2007). Emerging adulthood in Mexican and Spanish youth: Theories and realities. *Journal of Adolescent Research*, 22(5), 476-503.
- Arnett, J. J. (1994). Are college students adults? Their conceptions of the transition to adulthood. *Journal of Adult Development*, 1(4), 213-224.
- Arnett, J.J. ve Taber, S. (1994). Adolescence terminable and interminable: When does adolescence end? *Journal of Youth and Adolescence*, 23(5), 517-537.
- Arnett, J. J. (1998). Learning to stand alone: The contemporary American transition to adulthood in cultural and historical context. *Human Development*, 41, 295-315.
- Arnett, J. J. (2000a). High Hopes in a Grim World: Emerging Adults' Views of Their Futures and of "Generation X." *Youth & Society*, 31, 267-286.
- Arnett, J. J. (2000b). Emerging Adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, 55(5),469-480.
- Arnett, J. J. (2003). Conceptions of the transition to adulthood among emerging adults in American ethnic groups. *The New Directions for Child and Adolescent Development*, 100.
- Arnett J. J. (2004). *Emerging Adulthood: The Winding Road from the Late Teens through the Twenties*. (First edition). New York: Oxford University Press.
- Arnett, J. J. (2006a). Emerging Adulthood in Europe: A Response to Bynner. *Journal of Youth Studies*, 9, 111-123.
- Arnett J. J. (2007c). The Long and Leisurely Route: Coming of age in Europe. *Current History*, March 7.
- Arnett, J. J. (2007f). Socialization in emerging adulthood: From the family to the wider world, from socialization to self socialization. J. Grusec ve P. Hastings, (Ed.), *Handbook of socialization* içinde (208-231). New York: Guilford.
- Arnett J. J., Eisenberg, N. (2007). Introduction to the Special Section: Emerging Adulthood around the World. *Child Development Perspectives*. 1(2), 66-67.
- Atak, H. (2005). *Beliren yetişkinlik: Yeni bir yaş döneminin Türkiye'de incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Atak, H. ve Çok, F. (2008). The Turkish Version of Inventory of the Dimensions of Emerging Adulthood (The IDEA). *International Journal of Humanities and Social Sciences*. 2(3),148-154.
- Atak, H. (2009). Beliren yetişkinlikte beş büyük kişilik özelliği ve yalnızlık, X. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, 21-23 Ekim 2009, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Atak, H. (2010). *Yetişkinliğe geçişte kimlik biçimlenmesi ve eylemlilik*. Doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Atak, H. ve Çok, F.(2010). Beliren yetişkinlik (emerging adulthood): İnsan yaşamında yeni bir dönem. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 17(1): 39-50.

- Atak, H. (2011). Kimlik gelişimi ve kimlik biçimlenmesi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*,3(1):163-213.
- Atak, H. (2011). Yetişkinliğe Aşamalı Geçiş: Beliren Yetişkinlik Tek Bir Ana Yol Mu? *Elementary Education Online*, 10(1): 51-67.
- Atak, H. ve Eryılmaz, A. (2011). Beliren yetişkinlik döneminde özsaygı, cinsiyet ve toplumsal rollerine göre romantik yakınlığı başlatmanın incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(2): 587-600.
- Atak, H. Kapçı, E.ve Çok, F.n (2012).Yetişkinliğe geçişte bireyleşme türleri ve kimlik statüleri, *Klinik Psikiyatri*,16 ,7-17.
- Atak, H. ve Taştan, N. (2012). Romantik ilişkiler ve aşk. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(4): 520-546.
- Atak, H. Büyükpabuşçu, H. Çok, F. Çokamay, G. Eren Tatlı, C. (2016). Yetişkinliğe Geçiş: Türkiye’de Demografik Ölçütler Bağlamında Kuramsal Bir Gözden Geçirme, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 8(3): 204-227.
- Badger, S., Nelson, L. J., Barry, C. M. (2006). Perceptions of the Transition to Adulthood Among Chinese and American Emerging Adults. *The International Society for the Study of Behavioural Development*. 30 (1), 84-93.
- Baucom, D. H., Epstein, N., Sayers, S. ve Sher, G. (1989). The role of cognition in marital relationships: Definitional, methodological and conceptual issues. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 57, 31–38.
- Berger, C. R., ve Calabrese, R. J. (1975). Some explorations in initial interaction and beyond:Toward a developmental theory of interpersonal communication. *Human Communication Research*.
- Berger, C. R., ve Bradac, J. J. (1982). Language and social knowledge: Uncertainty in interpersonal relations. London: Edward Arnold.
- Beştav, G. (2007). *Romantik ilişki doyumu ile cinsiyet, bağlanma stilleri, rasyonel olmayan inançlar ve aşka ilişkin tutumlar arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bozdemir, N., Özcan, S. (2011). *Cinselliğe ve Cinsel Sağlığa Genel Bakış*. Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı. Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care. Aralık. Vol. 5, No.4.
- Buhl, H. M., Lanz, M. (2007). Emerging Adulthood in Europe: Common Traits and Variability Across Five European Countries. *Journal of Adolescent Research*. 22 (5), 439-443.
- Bülbül, Sudi. (1991), *Halk Eğitime Giriş*, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir.
- Büyüksahin, A., Hasta, D., Hovardaoğlu, İ.S. (2005) İlişki İstikrarı Ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikoloji Yazıları*, 8 (16), 25-37.
- Büyüksahin, A. ve Taluy, N. (2008). *İlişki istikrarı Ölçeği'nin gözden geçirme çalışması*. Yayınlanmamış araştırma raporu.
- Cheah, C. S. L. ve Nelson, L. J. (2004). The role of acculturation in the emerging adulthood of aboriginal college students. *International Journal of Behavioral Development*, 28(6), 495-507.
- Connolly, J.A. and Konarsky, R., (1994). Peer self-concept in adolescence. Analysis of factor structure and associations with peer experience. *Journal of Research in Adolescence*, 43, 385–403.

Creasey, G., Kershaw, K., and Boston, A., (1999). Conflict management with friends and romantic partners: Therole of attachment and negative mood regulation expectancies. *Journal of Youth and Adolescence*, 28, 523–543.

Doğan-Ateş, A., Cebioğlu, S, Erdoğan E., Tekin M. (15-16 February, 2007). *Conceptions of the Transition to Adulthood Among Turkish Emerging Adults*. Poster presented at the 3rd Conference on Emerging Adulthood, Tucson, Arizona.

Doğan, A. ve Cebioğlu, S. (2011). Beliren yetişkinlik: Ergenlikten yetişkinliğe uzanan bir dönem. *Türk Psikoloji Yazıları*, 14(28), 11-21.

Donoghue, C., Stein, P. J. (2007). Diversity in Adult Experiences and Criteria for Adulthood among University Students. *College Student Journal*, 41 (4), p831-842, 12p.

Duck, S. ve Wright, P. H. (1993). Reexamining gender differences in same gender friendships: A close look at two kinds of data. *Sex Roles*, 28, 709-727.

Eidelson, R. J. ve Epstein, N. (1982). Cognition and relationship maladjustment: Development of a measure of dysfunctional relationship beliefs. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 50, 715–720.

Epstein, N. ve Eidelson, R. (1981). Unrealistic beliefs of clinical couples: Their relationship to expectations, goals and satisfaction. *American Journal of Family Therapy*, 9, 13–22.

Epstein, N. (1986). Cognitive marital therapy: Multi- level assessment and intervention. *Journal of Rational-Emotive Therapy*, 4, 68–81.

Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and crisis*. New York: Norton.

Eryılmaz, A. (2004). *Ergenlik ve genç yetişkinlik döneminde romantik yakınlığı başlatmada algılanan kontrol*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Eryılmaz, A. Perceived control to start romantic intimacy at adolescence and young adulthood periods. paper presented at the Xth *Conference of European Association for Research on Adolescence*, Antalya, Turkey, May 2–6 2006.

Eryılmaz, A., & Atak, H. (2009). Ready or not? Markers of starting romantic intimacy at emerging adulthood: Turkish experience. *International Journal of Social Science*, 4 (1), 31-38.

Eryılmaz, A. ve Ercan, L. (2010). Beliren yetişkinlikte romantik yakınlığı başlatma: Yakınlığa karşı yalıtılmışlık mı? *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(34): 119- 127.

Eryılmaz, A. ve Ercan, L. (2011). Beliren yetişkinlikte romantik yakınlığı başlatma ve algılanan kontrol. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(31): 359-380.

Eryılmaz, A., & Ercan, L., (2012). Beliren yetişkinlikte romantik yakınlığı başlatma ve başa çıkma. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 23 (2), 2010, 381-397.

Falconier, M. K. Ve Epstein, N. B. (2010). Female-demand/male-withdraw communication in Argentinian couples: A mediating factor between economic strain and relationship distress. *Journal of Social and Personal Relationships*, 27, 781–799.

Furman, W., ve Schaffer, L. (2003). The role of romantic relationships in adolescent development. Yayımlandığı Kitap P. Florsheim (Editör), *Adolescent romantic relations and sexual behavior: Theory, research, and practical implications*. Mahwah, NJ: Erlbaum.

Furman, W. (2002). The emerging field of adolescent romantic relationships. *Current Directions in Psychological Science*, 11, 177–180.

Gizir, C., 2012. İlişki İnançları Ölçeği'nin uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 8 (2), ss. 37-45.

Gizir, C., 2013. Üniversite öğrencilerinin ilişki inançlarının cinsiyet ve romantik ilişki yaşama durumlarına göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*. 38 (170), ss. 372-383.

Gürcan, T. (2015). *İlişkisel belirsizlik: İlişki doyumu, Romantik İlişkilerde Gelecek Zaman Yönelimi ve Çatışma Çözme Tepkileri Arasındaki İlişkiler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi, 2015.

Güvel, S. , Yayıoğlu, Ö. , Bağış, T. , Savaş, N. , Bulgan, E. , Özkardeş, H. (2003). Evli Kadınlarda Cinsel Fonksiyonlara Etkin Faktörler. *Türk Üroloji Dergisi*, 29:1.

Güven, N. (2005). *İlişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalar ve evlilikte problem çözme becerilerinin evlilik doyumu ile ilişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Hatfield, E. (1988). Passionate and companionate love. In R. J. Sternberg., & M. L. Barnes (Eds.), *The psychology of love* (p.191-213). New Haven and London: Yale University Press.

Hendrick SS, Hendrick C. Measuring respect in close relationships. *Journal of Social and Personal Relationships* 2006; 23:881-899.

<http://tedxtalks.ted.com/video/Why-Does-It-Take-So-Long-to-Gro> (Erişim Tarihi: 10.11.2016).

Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Karaçam Ö, Totan T, Korkmaz YB, Koyuncu M. Hendrick cinsel tutum ölçeği kısa formunun türkçe'ye uyarlanması, geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*. 2012; 13:138-144.

Kaygusuz, C. (2013). Irrational beliefs and abuse in university students's romantic relations. *Eurasian Journal of Educational Research*, 51, 141-156.

Knobloch, L. K. ve Solomon, D. H. (1999). Measuring the sources and content of relational uncertainty. *Communication Studies*, 50, 161-278.

Koptagel İlal, G. (1991), *Tıpsal Psikoloji- Tıpta Davranış Bilimleri*, Ankara: Güneş.

Kudiaki, Ç. (2010). *Cinsel Doyum ve Evlilik Doyumu Arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Küçükarslan, M. (2011). *Mersin Üniversitesi öğrencilerinin romantik ilişkilere yönelik inançlarının cinsiyet, sınıf ve romantik ilişki yaşama durumu değişkenlerine göre incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.

Lanz, M. ve Tagliabue, S. (2007). Do I really need someone in order to become an adult? Romantic relationships during emerging adulthood in Italy. *Journal of Adolescent Research*, 22(5), 531-549.

Medora, N. P., Larson, J. H., Hortaçsu, N. ve Dave, P. (2002). Perceived attitudes towards romanticism: A cross-cultural study of American, Asian-Indian and Turkish young adults. *Journal of Comparative Family Studies*, 35 (2), 155-76.

Miga, E. M., Hare, A., Allen, J. P. ve Manning, N. (2010). The relation of insecure attachment states of mind and romantic attachment styles to adolescent aggression in romantic relationships. *Attachment and Human Development*, 12(5), 463-481.

Modell, J., Furstenberg, F. F. ve Hershberg, T. (1976). Social change and transitions to adulthood in historical perspective. *Journal of Family History*, 1, 7-32.

Morsünbül, Ü. (2013). Beliren Yetişkinler mi, Beliren Üniversiteli yetişkinler mi? Risk Alma Ve Kimlik Biçimlenmesi Üzerinde Bir İnceleme. *Dergipark Akademik*, 2(3): 874-885.

Moss BS, Schwebel AI. Marriage and romantic relationship: the fining intimacy in romantic relations. *Fam Relat* 1993; 42:7-31.

Nelson, L. J. ve Barry, C. M. (2005). Distinguishing features of emerging adulthood: The role of self-classification as an adult. *Journal of Adolescent Research*, 20(2), 242-262.

Nelson, L. J., Padille-Walker, L. M., Carroll, J. S., Madsen, S. D., Barry, C. M. ve Badger, S. (2007). "If you want me to treat you like an adult, start acting like one!" Comparing the criteria that emerging adults and their parents have for adulthood. *Journal of Family Psychology*, 21(4), 665-674.

Nelson, L. J. (2009). An examination of emerging adulthood in Romanian college students. *International Journal of Behavioral Development*, 33(5), 402-411.

Özdemir, O., Ödemir, P. G., Kadak, M. T., Nasrioğlu, S. (2012). Kişilik Gelişimi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry*, 4(4):566-589

Parmaksız, H. R. (2008). *Beliren yetişkinlikte kültürel etkinliklere katılım*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Parman T (1997), "Ergenlik: Bir Giriş Yazısı", *Psikiyatri, Psikoloji, Psikofarmakoloji*, (5) Ek Sayı 4: 7-8.

Perry, W. G. (1999). *Forms of ethical and intellectual development in the college years: A scheme*. San Francisco: Jossey-Bass. (Original work published 1970).

Rusbult, C. E., Martz, J. M. ve Agnew, C. R. (1998). The investment model scale: Measuring commitment level, satisfaction level, quality of alternatives, and investment size. *Personal relationships*, 5(4), 357-387.

Sarı, T. (2008). *Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançlar, bağlanma boyutları ve ilişki doyumu arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmamış doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Sarı, S. ve Dağ, İ. (2009). Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği, Endişe ile İlgili Olumlu İnançlar Ölçeği ve Endişenin Sonuçları Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması, geçerliliği ve güvenilirliği. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 10, 270.

Saraç, A. (2013). *Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişki Doyumunu Yordamada Akılcı Olmayan İnançlar ve Evlilik Öncesi İlişki Algılarının Rolü*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Adana.

Schwartz, S. J., Kurtinez, W. M., Montgomery, M. J. (2005a). A Comparison of Two Approaches for Facilitating Identity Exploration Processes in Emerging Adults: An Exploratory Study. *Journal of Adolescent Research*. 20 (3), 309-345.

Sirsch, U., Dreher, E., Mayr, E. Ve Willinger, U. (2009). What does it take to be an adult in Austria? Views of adulthood in Austrian adolescents, emerging adults and adults. *Journal of Adolescent Research*, 24(3), 275-291.

Soydaş, E. (2016). *Cinsel Tutumların Evlilik Uyumuna ve Cinsel İşlev Bozukluklarına Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, İstanbul.

Sternberg, R. J. (1986). Triangulating love. *Psychological Review*, 93, 119-135.

Sternberg, R. J. (1988). A triangular theory of love. Yayımlandığı Kitap R..J.

Sternberg, R. J. (1999). Cupid's arrow: the course of love through time. UK: Cambridge Universty Press.

Sternberg, R. J. (1999). Cupid's Arrow: The Course of Love Through Time. UK: Cambridge Universty Press.

Turan A. (2013). *Evli Bireylerin Cinsel Mit İnançları, Cinsel Bilgi Düzeyleri, İlişkilerindeki Mutluluk Düzeyleri ve Cinsel Doyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Uygulamalı Psikoloji Programı, İstanbul.

Vural Yüzbaşı. (2012). *Türkiye'de Beliren Yetişkinlik: Yetişkinlik Kriterlerinin Ve Yetişkinlik Statülerinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Yavuzer, Haluk, (1993). *Çocuk Psikolojisi*, 9.Basım, İstanbul: Remzi Kitapevi A.Ş.

Zubaroglu, S. (2008). *Cultural influences on emerging adulthood: A comparison of European- American and Turkish young adults in their early and late twenties*. Yayınlanmamış doktora tezi, The New School for Social Research of The New School.

EKLER LİSTESİ

Ek-1: Kişisel Bilgi Formu

Ek-2: İlişkisel Belirsizlik Ölçeği

Ek-3: İlişki Doyumu Ölçeği

Ek-4: İlişki İnançları Ölçeği

Ek-5: Cinsel İlişki Ölçeği

EK-1 KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Bu çalışma; Üsküdar Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programında araştırmacının tez çalışması için yapılmaktadır. Aşağıda romantik ilişki ve cinsel tutum ve yaşantılarınıza yönelik duygu ve düşüncelerinizi belirlemek amacıyla sorular yer almaktadır. Cevaplarınız gizli tutulacak ve sadece araştırma kapsamında kullanılacaktır. ***Bu ankette yer alan soruları, şu anda birlikte olduğunuz kişiyle olan ilişkinizi düşünerek yanıtlayınız. Kesinlikle boş bırakmamanızı ve tüm samimiyetinizle cevaplandırmanızı*** dilerim.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Cinsiyet: ( )Kadın ( )Erkek

Yaş: .....

Eğitim durumu: ( )Lise ( )Üniversite öğrencisi ( )Üniversite mezunu ( )Lisansüstü

Şu anda yaşadığınız ilişki için hangisi uygundur?

( )Flört ( )Söz/Nişan

İkamet durumunuz :

( )Yalnız yaşıyorum ( )Ailemle yaşıyorum ( )Kardeşimle yaşıyorum

( )Arkadaşım ile yaşıyorum ( )Partnerimle yaşıyorum ( )Yurtta yaşıyorum

1) Partneriniz ile ilişki süreniz ?

( )0-1 ay ( )1-6 ay ( )6-12 ay ( )1 yıl ve üzeri

2) Partneriniz ile görüşme sıklığınız ?

( )Her gün ( )İki günde bir ( )Haftada birkaç kez ( )Ayda birkaç kez ( )Diğer

3) Cinsel ilişki sıklığınız nedir ?

( )Her gün ( )Haftada birkaç kez ( )Ayda birkaç kez ( )Yılda birkaç kez

( )Cinsel ilişkiye girmiyorum

4) Partnerinizi seçerken belirleyici olan en önemli faktör sizce nedir? (Bu soruda en fazla 3 işaretleme yapabilirsiniz)

Aşk ( )

Partnerimin kişilik özellikleri ( )

Güven ( )

Cinsellik ( )

Kültürel benzerlikler ( )

Politik benzerlikler ( )

Manevi değerler ( )

Sosyoekonomik denklik ( )

Ortak ilgi alanı ( )

Diğer (belirtiniz).....

5) Partneriniz ile ne sıklıkta çatışma yaşarsınız ?

Her gün ( )

Haftada birkaç kez ( )

İki haftada bir ( )

Ayda bir ( )

Yılda birkaç kez ( )

Hiç çatışmam ( )

6) Partneriniz ile çatışma nedenleriniz nelerdir ? (Bu soruda birden fazla işaretleme yapabilirsiniz)

Ailevi konular ( )

Hissettiğimiz duygular ile ilgili ( )

Düşüncelerimizdeki farklılıklar ile ilgili ( )

Birbirimizin davranışları ile ilgili ( )

Maddi konular ( )

Gelecekle ilgili konular ( )

Diğer (belirtiniz).....

EK-2

Bu bölümde; kendinizle, partnerinizle ve ilişkinizle ilgili romantik ilişkinizde yaşayabileceğiniz “ilişkisel belirsizlik” ifadeleri yer almaktadır. Bu ifadeler hakkında ne derece emin olduğunuzu belirtmeniz gerekmektedir.

Örnek:

<i>Kendinizle ilgili bu konularda ne kadar eminsiniz?</i>	<i>Hiç emin değilim</i>	<i>Nispeten emin değilim</i>	<i>Nispeten eminim</i>	<i>Oldukça eminim</i>	<i>Tamamen eminim</i>
1)Partnerinizden hoşlanma düzeyiniz hakkında	1	2	3		5

Bu ifade sizden istenen, partnerinizden hoşlanma düzeyiniz değil, partnerinizden hoşlanma düzeyiniz hakkında sizin ne kadar emin olduğunuz ve bu durumun sizin için ne kadar açık /belirli olduğudur. Bu sadece bir örneklendirme. Lütfen bu üç bölümü kapsayan soruları emin olma durumunuza göre cevaplayınız.

1) Bu bölümde **kendinizle ilgili** olarak aşağıda verilen “**ilişkisel belirsizlik**” durumları hakkında ne derece emin olduğunuzu işaretleyiniz.

<i>Kendinizle ilgili bu konularda ne derece eminsiniz?</i>	<i>Hiç Emin Değilim</i>	<i>Nispeten Emin Değilim</i>	<i>Nispeten Eminim</i>	<i>Oldukça Eminim</i>	<i>Tamamen Eminim</i>
1)Partnerinizden hoşlanma düzeyinizden					
2)Bu ilişkinin sizin için öneminden					
3)Bu ilişkiyi sürdürme isteğinizden					
4)Partnerinize karşı hislerinizden					
5)Bu ilişkinin nereye gitmesini istediğinizden					
6)Uzun vadede partnerinizle birlikte olmayı isteyip istemediğinizden					
7)Partnerinizle romantik bir ilişki içinde mi yoksa arkadaş kalmayı mı istediğinizden					
8)Bu ilişkiye ne kadar bağlı olduğunuzdan					
9)Bu ilişkiyi şu anda ne kadar istediğinizden					
10)Partnerinize bağlanmak için hazır olup olmadığınızdan					
11)İlişkinin geleceğine yönelik sizin amaçlarınızdan					
12)Bu ilişkinin devam etmesini istediğinizden					
13)Uzun vadede bu ilişkinin iyi bir biçimde sonuçlanmasını isteyip istemediğinizden					
14)Partnerinizle yakından ilgilenmeye ne kadar hazır olduğunuzdan					
15)Partnerinizle bu ilişkide kalmayı isteyip istemediğinizden					
16)Bu ilişkinin peşinden gitmeyi ne derece istediğinizden					
17)Bu ilişkiye yönelik görüşlerinizden					
18)Bu ilişki hakkında nasıl hissettiğinizden					
19)Romantik anlamda partnerinizle ne kadar ilgili olduğunuzdan					

2) Bu bölümde **partnerinizle** ilgili olarak aşağıda verilen “**ilişkisel belirsizlik**” durumları hakkında ne derece emin olduğunuzu işaretleyiniz.

Partnerinizle ilgili bu konularda ne derece eminsiniz ?	Hiç Emin Değilim	Nispeten Emin Değilim	Nispeten Eminim	Oldukça Eminim	Tamamen Eminim
1)Partnerinizin bu ilişkinin geleceğine yönelik amaçlarından					
2)Partnerinizin sizinle romantik anlamda ne derece ilgilendiğinden					
3)Partnerinizin size yönelik duygularından					
4)Partnerinizin sizden ne derece hoşlandığından					
5)Partnerinizin sizinle yakından ilgilenmeye ne derece hazır olduğundan					
6)Partnerinizin bu ilişkiye ne kadar bağlı olduğundan					
7)Partnerinizin şu anda bu ilişkiyi ne kadar istediğinden					
8)Partnerinizin bu ilişkiyi sürdürmeyi isteyip istemediğinden					
9)Partnerinizin uzun vadede bu ilişkinin iyi bir biçimde sonuçlanmasını isteyip					
10)Partnerinizin size bağlanmaya hazır olup olmadığından					
11)Partnerinizinbu ilişkinin peşinden gitmeyi ne derece istediğinden					
12)Partnerinizin sizinle bu ilişkide kalmayı isteyip istemediğinden					
13)Partnerinizin bu ilişki hakkında nasıl hissettiğinden					
14)Partnerinizin bu ilişkinin nereye gitmesini istediğinden					
15)Partnerinizin bu ilişkiye yönelik görüşlerinden					
16) Bu ilişkinin partneriniz için öneminden					
17)Partnerinizin bu ilişkiyi sürdürme isteğinden					
18)Partnerinizin uzun vadede sizinle birlikte olmayı isteyip istemediğinden					
19)Partnerinizin sizinle romantik bir ilişki içinde mi yoksa sadece arkadaş kalmayı mı istediğinden					

3) Bu bölümde **ilişkinizle** ilgili olarak aşağıda verilen **“ilişkisel belirsizlik”** durumları hakkında ne derece emin olduğunuzu işaretleyiniz.

İlişkinizle ilgili bu konularda ne derece eminsiniz?	Hiç emin değilim	Nispeten emin değilim	Nispeten eminim	Oldukça eminim	Tamamen eminim
1)Bu ilişkinin kurallarından					
2)Bu ilişkinin nereye gittiğinden					
3)Bu ilişkinin geleceğinden					
4)Bu ilişkinin tanımından					
5)Partnerinizin yanındayken nasıl davranabileceğiniz ya da davranamayacağınızdan					
6)Sizin ve partnerinizin bu ilişkiyi nasıl tarif ettiğinizden					
7)İlişkinin şu anki durumundan					
8)Bu ilişkide birbirinizle hangi konularda konuşabildiğiniz ya da konuşamadığınızdan					
9)Bu ilişkinin yakın zamanda sonlanıp sonlanmayacağından					
10)Bu ilişkinin romantik mi yoksa karşılıksız (platonik) mi					
11)Bu ilişkinin şimdiki durumundan					
12)Sizin ve partnerinizin bu ilişkide birlikte kalıp kalmayacağınızdan					
13)Sizin ve partnerinizin birbiriniz hakkında aynı biçimde hissedip hissetmediğinizden					
14)Bu ilişkideki uygun ya da uygun olmayan davranışların sınırlarından					
15)Sizin partnerinizden hoşlandığınız kadar onun da sizden hoşlanıp hoşlanmadığından					
16)Sizin ve partnerinizin bu ilişkiyi nasıl gördüğünden					

EK-3

Bu ölçek duygusal ilişkinize ilişkin duygu ve düşüncelerinizi belirlemek amacıyla uygulanmaktadır.

Şu anki yakın ilişkinizi göz önüne alarak, aşağıdaki ifadelerden her birine ne derece katıldığınızı belirtiniz.

1)

	Tamamen yanlış	Oldukça yanlış	Oldukça doğru	Tamamıyla doğru
a) Birlikte olduğum kişi, kişisel düşünceleri, sırları paylaşma gibi yakınlık gereksinimlerimi karşılıyor.				
b) Birlikte olduğum kişi beraberce bir şeyler yapma, beraber olmaktan keyif alma gibi arkadaşlık gereksinimlerimi karşılıyor.				
c) Birlikte olduğum kişi el ele tutuşma, öpüşme gibi cinsel gereksinimlerimi karşılıyor.				
d) Birlikte olduğum kişi istikrarlı bir ilişki içinde güvende ve rahat hissetme gereksinimlerimi karşılıyor.				
e) Birlikte olduğum kişi duygusal olarak bağlı hissetme, o iyi hissettiğinde kendimi iyi hissetmem gibi gereksinimlerimi karşılıyor.				

2) İlişkimiz benim için doyum verici.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Tamamen yanlış

Tamamıyla doğru

3) İlişkim başkalarının ilişkilerinden çok daha iyi.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Tamamen yanlış

Tamamıyla doğru

4) İlişkim ideal bir ilişkiye yakındır.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Tamamen yanlış

Tamamıyla doğru

5) İlişkimiz beni çok mutlu ediyor.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Tamamen yanlış

Tamamıyla doğru

6) İlişkimiz yakınlık, arkadaşlık vb. Gereksinimlerimi karşılama açısından oldukça

başarılı. 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Tamamen yanlış

Tamamıyla doğru

EK-4					
	Hiç Katılmıyorum	Biraz Katılmıyorum	Katılıyorum	Çok Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Partnerim, tüm duygu ve düşüncelerini benimle paylaşmalı.	1	2	3	4	5
7. Partnerimden hiçbir şey gizlememeliyim.	1	2	3	4	5
13. Partnerim benden hiçbir şey gizlememeli.	1	2	3	4	5
19. Yaşamımda olan biten her şeyi partnerime anlatmalıyım.	1	2	3	4	5
25. Partnerimle ilgili tüm duygu ve düşüncelerimi ona anlatmalıyım.	1	2	3	4	5
31. İyi ilişkileri olan çiftlerin, birbirinden gizlisi saklısı yoktur.	1	2	3	4	5
34. Eğer aşırıysak, birbirimize karşı tamamen açık olmamız gerekir.	1	2	3	4	5
35. Partnerim bana karşı her zaman açık ve dürüst olmalı.	1	2	3	4	5
2. Partnerim, aklımdan geçenleri okuyabilmeli.	1	2	3	4	5
8. Partnerimin aklından geçenleri okuyabilmeliyim.	1	2	3	4	5
14. Bana söylemese bile partnerimin istek/ihtiyaçlarının ne olduğunu anlayabilmeliyim.	1	2	3	4	5
20. Partnerim, ona söylemeden, benim istek / ihtiyaçlarımı bilmeli.	1	2	3	4	5
26. Partnerimin ne düşündüğünü her zaman bilirim.	1	2	3	4	5
32. Partnerim her zaman ne düşündüğümü bilir.	1	2	3	4	5
3. Partnerimi seviyorsam, onsuz çok fazla zaman geçirmemeliyim.	1	2	3	4	5
9. Eğer partnerim beni seviyorsa, bensiz çok fazla zaman geçirmemeli.	1	2	3	4	5
15. Eğer partnerimle birbirimizi seviyorsak, hemen hemen her şeyi beraber yapmalıyız.	1	2	3	4	5
21. Partnerimi gerçekten seviyorsam, başka kişilerle vakit geçirmek istemem.	1	2	3	4	5
27. Partnerim beni gerçekten seviyorsa, başkalarıyla vakit geçirmek istemeyecektir.	1	2	3	4	5
4. Partnerime karşı her zaman tutku dolu olmalıyım.	1	2	3	4	5
10. Partnerim bana karşı her zaman tutku dolu olmalı.	1	2	3	4	5
16. Partnerimi her zaman mutlu etmeliyim.	1	2	3	4	5
22. Partnerim bütün ihtiyaçlarımı karşılayabilmeli.	1	2	3	4	5
28. Partnerimi mutlu etmek için ne gerekiyorsa yapmaya istekli olmalıyım.	1	2	3	4	5

33. Partnerimin yanında her zaman iyi bir espri anlayışının olmasına gayret etmeliyim.	1	2	3	4	5
36. Partnerimi yaşamın her alanında mutlu edebilmeliyim.	1	2	3	4	5

5. Partnerimin hoşlanmadığım özelliklerinin olmasını sorun etmem, çünkü zamanla onları değiştirebilirim.	1	2	3	4	5
11. Ona olan aşkımla partnerimi sakın birine dönüştürebilmeli.	1	2	3	4	5
17. Partnerime tüm ilgi ve hobilerimden zevk almasını öğretebilirim.	1	2	3	4	5
23. Yeteri kadar sabır ve çaba gösterirsem, partnerimin kişiliğini ve / veya davranışlarını değiştirebilirim.	1	2	3	4	5
29. Partnerimin davranışlarını değiştirebilmeliyim.	1	2	3	4	5
6. Bu dünyada benim için sadece tek bir doğru kişi vardır.	1	2	3	4	5
12. Şu anki partnerimden başkasıyla asla mutlu olamam.	1	2	3	4	5
18. Bir aşk ilişkisi kalıcı olmalı.	1	2	3	4	5
24. İyi ilişkiler sonsuza dek sürer.	1	2	3	4	5
30. İlişkimizin, sonsuza dek olduğu gibi kalmasını isterim.	1	2	3	4	5
37. Partnerim mutlu olmak için ihtiyacım olan tek şeydir.	1	2	3	4	5

(EK-5)	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
1. Birisiyle seks yapmak için ona bağlanmak zorunda değilim					
2. Rastgele seks, kabul edilebilir bir olaydır.					
3. Çok sayıda partnerle seks yapmaktan hoşlanırım.					
4. Tek gecelik ilişkiler, bazen çok eğlenceli olabilir.					
5. Belli bir zamanda birden fazla kişiyle cinsel birliktelik yaşamak, normal bir şeydir.					
6. Her iki taraf da aynı fikirdeyse seksi zevklerin paylaşımı olarak görebiliriz					
7. En iyi seks, kuralların olmadığı sekstir.					
8. Çok sevmediğin birisiyle seks yapıp bundan hoşlanmak mümkündür.					
9. İnsanlar daha özgürce seks yapabilse hayat daha kolay olurdu					
10. Seksin yalnızca iyi bir fiziksel rahatlama niteliğini taşıması mümkündür.					
11. Doğum kontrolü, sorumluluk taşıyan cinselliğin bir parçasıdır.					
12. Bir kadın, doğum kontrolü sorumluluğunu paylaşmalıdır.					
13. Bir erkek, doğum kontrolü sorumluluğunu paylaşmalıdır.					
14. İki kişi arasında en yakın iletişim tarzı sekstir.					
15. Birbirini çok seven iki kişi arasındaki cinsel ilişki, en üst düzeydeki insan etkileşimidir.					
16. Seks iyi bir nitelikte olursa, iki ruhun birleşmesine benzer.					
17. Seks, yaşamın çok önemli bir parçasıdır.					
18. Seks, genellikle yoğun ve insanı adeta ezip geçen bir yaşantıdır. (Araç Olarak Değerlendirme)					
19. En iyi seks, kendi zevkine odaklandığın sekstir.					
20. Seks, öncelikle başka birinden zevk almaktır.					
21. Seksin temel amacı zevk almaktır.					
22. Seks, öncelikle fiziksel bir şeydir					
23. Seks, esasen yemek yemek gibi bir beden işlevidir.					

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad:

Fatih Ayyıldız

Kişisel Bilgiler:

Doğum Tarihi/ Yeri: 10.06.1992/ Afyonkarahisar

Eğitim Durumu:

2015- T.C Maltepe Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü

2010- Zafer Anadolu Lisesi

Yabancıdil(ler) ve Düzeyi:

İngilizce- Orta